

Ağustos 2019
Sayı: 8

aile

diyanet
dergisi

SOSYAL MEDYA VE
ASOSYALLEŞMENİN EŞİĞİ

UZAKLARI YAKIN EDEN
KURBAN

ÇİZGİ FİLM DEYİP GEÇME!
BÜYÜK TAARRUZ

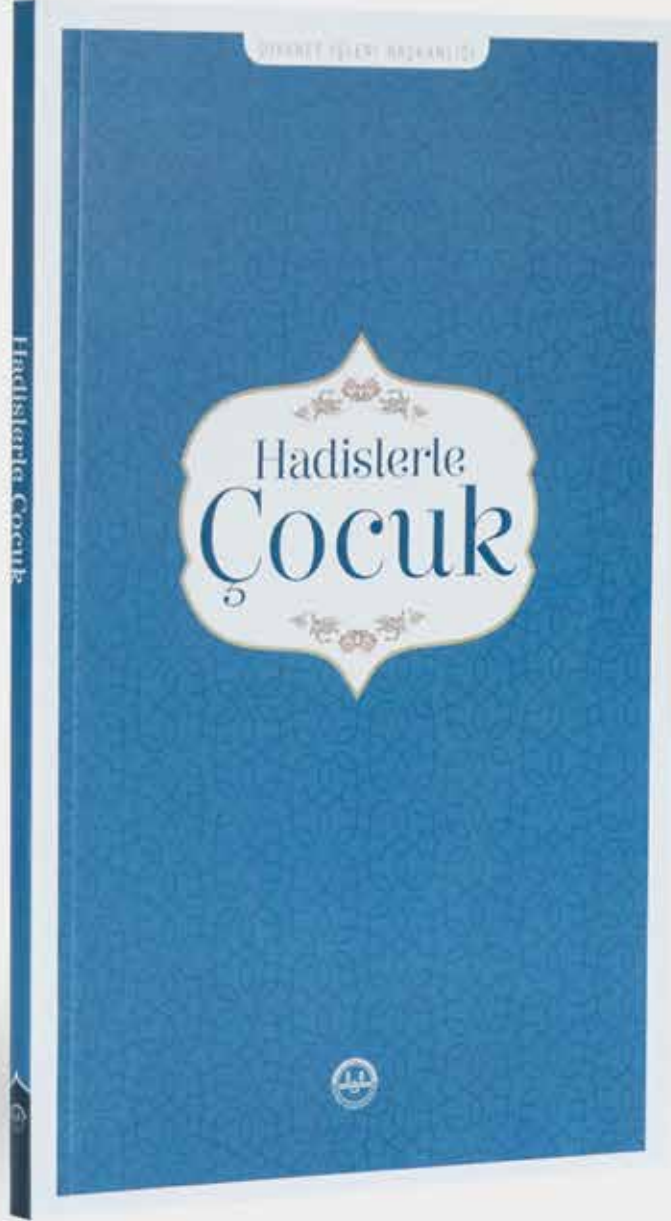
MEDYA
OKURYAZARLIĞI

YE-
Nİ
YA-
YIN-
LA-
RI-
MIZ

Huzurlu bir yuva kuran eşlere bahşedilen en güzel nimettir çocuk. Çocuk göz aydınlığıdır, evin neşesi, kalplerin inşirahıdır. Öte yandan yeni bir birey yetiştirmek, onu her yönden donanımlı olarak hayata hazırlamak da çok büyük bir sorumluluktur. Bu yolculuğun hem dünya hem de ahiret için kazançlı ve kolay olması ise Peygamber Efendimizin söz ve davranışlarından geçmektedir.

"Hadislerle Çocuk", yeni neslin inşasında Resulüllah'tan öğütler...

yayinsatis.diyaret.gov.tr

Yurt içinde Diyanet yayınları satış yerlerinden, yurt dışında müşavirlik ve atışeliklerimizden temin edebilirsiniz.

Sosyal Medyayı Doğru Okumak

Modern çağın bizlere ve çocuklarımıza sunduğu imkânlarla bir yandan hayatımızdaki birçok problemi kolayca çözebiliyor, istediğimiz bilgiye hızlıca ulaşabiliyor diğer yandan da sınanıyoruz. Teknolojik gelişmeler, hızlı ve kolay iletişimin kanallarını açarken her şeyi radikal bir değişime de tabi tutuyor. Üstelik bu değişim artık kendisi değil hızı gündemimizi meşgul etmekte. Zira kuşaklar arası zaman dilimleri dahi çoktan tek haneli basamaklara inmiş durumda. Heryeni nesil kendi paradigmasını topluma dayatıyor. Öyle ki aileler ikircikli bir yapının içinde kendilerini köşeye sıkışmış hissediyorlar. Bir yanda internetin ve sosyal paylaşım sitelerinin sunduğu imkânlar öte yanda yine bu mecraların olası tehlikeleri. Bu bağlamda medyanın ve özelden sosyal medyanın sağlıklı kullanılabilmesi için doğru okunması gerekiyor. Bilhassa ailelerin hem kendileri hem de çocukları için sosyal medyanın imkân ve sınırları hakkında üst bir bilince sahip olmaları büyük önem arz ediyor. Küçük çocukların artık birer youtuber adayı olduğu, evlerin camdan duvarlarla örülüp mahrem alanın fütursuzca paylaşım sitelerinde deklare edildiği çağımızda, sosyal medyanın sağlıklı kullanılması için neler yapılmalı, dedik ve bu ay penceremizde internet nasıl okunmalı, konusunu işledik.

DİB Radyo ve Televizyon Daire Başkanı Mustafa Çuhadar “Medya Okuryazarlığı” yazısında, başta çocuklarımız olmak üzere toplumun genelinde artık vazgeçilmez bir alışkanlık hâline gelen internet kullanıcılığını masaya yatırdı. İnternetin nasıl okunması gerektiği konusunda siz okurlarımıza önemli ipuçları veren Çuhadar, çocuklarımızı “online dadılar”a teslim edemeyeceğimizin altını çizdi. Halkla İlişkiler ve İletişim Uzmanı Gülsüm İnal Karapınar Çocuğum Büyürken köşemizde “Çizgi Film Deyip Geçme!” yazısıyla, medyanın önemli iletişim kanallarından biri olan televizyonun bilhassa çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerine değindi. Aile-ce köşemizde ise Mustafa Talha Özkan, çocuklarımızı internetin olası tehlikelerinden koruyabilmek için neler yapılabileceğini işledi ve mutlu aile tablosunun ipuçlarını “Sosyal Medya ve Asosyalleşmenin Eşiği” yazısıyla sundu.

Bu ayki söyleşimizi Doç. Dr. Vehbi Başer ile aile üzerine gerçekleştirdik. Aile içi iletişimin nasıl olması gerektiğini, aile kurumunda baş gösteren bir olumsuzluğun toplumsal bünyeye nasıl yansıtacağını, çocuklarımızı “medyatik şiddet”ten korumak için neler yapmamız gerektiğini konuştuk. Portre köşemizde hayatı boyunca pek çok alanda adını ilklere yazdıran Fatma Aliye’yi ağırladık.

Akliyat, Birkaç İyi Fikir, Kalbe Dokunan Hikâyeler, Kahve Molası ve ismini sayamadığımız diğer köşelerimizle Ağustos dergimizi siz kıymetli okurlarımızın beğenisine sunuyoruz. Bu vesile ile idrak edeceğimiz Kurban Bayramı’nızı tebrik ediyor, başta ülkemiz olmak üzere tüm dünyaya esenlik getirmesini temenni ediyoruz.

Dr. Elif Arslan

- 4 MEDYA OKURYAZARLIĞI**
Mustafa Çuhadar
- 12 KURBAN RABB'E YAKLAŞMAYA**
YÖNELİK BİR ADIMIN ADIDIR
Prof. Dr. Mehmet Ünal
- 14 ARANIZDAN BİR**
PEYGAMBER
GÜNLÜK HAYAT VE DİN
Dr. Öğretim Üyesi Fatma Kızıl
- 16 KAHVE MOLASI**
Esma Türkseven
- 18 KOMŞUNUN TUZU**
Prof. Dr. Adnan Bülent Baloğlu
- 22 AKLEDEN KALPLER**
Dilara Tekin Gölcü
- 24 SOSYAL MEDYA VE**
ASOSYALLEŞMENİN EŞİĞİ
Mustafa Talha Özkan
- 28 İNSAN VE SU**
Büşra Küçüksucu
- 32 ÇİZGİ FİLM DEYİP GEÇME!**
Gülsüm İnal Karapınar
- 36 BİRKAÇ İYİ FİKİR**
Kevser Koçakoğlu
- 38 SÖYLEŞİ**
Doç. Dr. Vehbi Başer
- 42 GRİYİ SEVMEK**
Dr. Hafsa Fidan Vidinli
- 44 GÜNLÜĞÜMDE**
KARDEŞLİK VAR
Merve Raziye Suna
- 46 BİR DAMLA ÇOCUK**
Müzeyyen Yazıcı
- 48 YAZ GÜZELLEMEŞİ**
Fatma Nur Ünlü Sürer

Ağustos 2019

MEDYA
OKURYAZARLIĞI

Abone İşleri

Tel: 0312 295 71 96-97
Faks : 0312 285 18 54
e-mail: dosim@diyanet.gov.tr

online abonelik:

yayinsatis.diyanet.gov.tr

Abone Şartları

Yurt içi yıllık: 60.00 ₺
Yurt dışı yıllık: ABD: 25 ABD Doları
AB Ülkeleri: 24 Euro
Avustralya: 40 Avustralya Doları
İsveç ve Danimarka: 200 Kron
İsviçre: 40 Frank

Abone kaydı için, ücretin Döner Sermaye İşletme Müdürlüğünün T.C. Ziraat Bankası, Ankara Kurumsal Şube IBAN: TR94 0001 0017 4505 9943 0850 41 nolu hesabına yatırılması ve makbuzun fotokopisi ile abonenin hangi sayıdan başlayacağını bildirir bir dilekçe, mektup, yazı, faks veya e-mailin Diyanet İşleri Başkanlığı Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir.

Temsilcilikler;
Yurt içi: İl Müftülükleri,
İlçe Müftülükleri
Yurt dışı: Din Hizmetleri
Müşavirlikleri, Din Hizmetleri
Ataşelikleri.

Yayın Türü: Aylık, Yerel, Süreli
Yayın, Diyanet Aile Dergisi (Türkçe)
Basım Tarihi: 19.07.2019

Baskı

İleri Basım Matbaa A.Ş.
Tel: 0212 454 32 55

Yayınlanacak yazılarda düzeltme ve çıkartmalar yapılabilir. Yazıların bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir. Diyanet Aile Dergisi, Diyanet İşleri Başkanlığı yayın organıdır. Dergide yayımlanan yazı, konu, fotoğraf ve diğer görsellerin her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilmeden her türlü ortamda alıntı yapılamaz.

Gözün Yeşile Doyduğu Şehir

Artvin

56

38

46

48

18

50 UZAKLARI YAKIN EDEN KURBAN
Sümeyra Çelik

52 İLİM ÂŞİÇİ BİR KADIN: FATMA ALİYE
Halime Yıldız

54 KIRKAMBAR
Mehmet Han

56 GÖZÜN YEŞİLE DOYDUĞU ŞEHİR: ARTVİN
Eda Saklı Köksal

60 İNANMAK VE SEVMEK
Nurettin Topçu

62 KİTAPLIK
Muhammed Kâmil Yaykan

64 BEYAZ PERDE VE TOPLUMSAL MANİPÜLASYON
Sibel Kandemir

68 KETOJENİK DİYET
Havva Arın

70 BÜYÜK TAARRUZ
Süreyya Meriç

72 AĞUSTOSTA YATANI ZEMHERİDE BÜNELEK TUTAR
Gülşen Ünüvar

74 ÜMMÜ SÜLEYM
Dr. Öğretim Üyesi Emine Demil

76 AKLİYAT
Kağan Yaman

78 ÇENGEL BULMACA
Ali Osmanoğlu

80 DÜNYAYI BAYRAM YERİ ETMEK
Ayşe Ünüvar

Mustafa Çuhadar
DİB Radyo ve Televizyon Daire Başkanı

MEDYA OKURYAZARLIĞI

"Merhaba Arkadaşlar! Kanalıma Hoş Geldiniz"

Son zamanlarda fazlasıyla duyduğumuz, ne kadar sıcak bir karşılama değil mi? Minik bir kız, boncuk boncuk mavi gözleri ve gülümseyen çehresiyle kameraya hitap ediyor: "Merhaba arkadaşlar, kanalıma hoş geldiniz"

Evlatlarımız tablet, telefon ve internet üçlüsüyle tanıştıktan sonra "çocuk youtuber"ların dünyasına da adım attı. İzlenen videolarda tanıtılan oyuncaklar, anne baba diyalogları, komik sohbetler çocuk youtuberlara olan ilgiyi artırdı. Bunun sonucunda da çocuklarımızı youtuberları taklit ederken bulduk.

Online Dadılar

Video paylaşım sitelerinde “Kanalıma hoş geldiniz.” diyen çocukların medyatik hâli, yavrularımıza da egemen oldu ve nihayetinde kamera karşısına geçerek aynı cümleyi tekrar eden çocuklarımızla yüz yüze geldik. Önceleri algılayamayıp yadırgadık. Ancak cep telefonlarını “dijital dadı” olarak kullanmaya başladıktan sonra durumu kabullendik. Yemeğini yemesi veya yaramazlıktan vazgeçmesi için onları internetteki videolarla baş başa bıraktık.

Çocuklar taklit etmeyi sevdiklerinden onlarla birlikte biz de video çekmeye başlayıp yayımladık. Yani sırasıyla önce yadırgadık, sonra alıştık ve nihayetinde de kaynaştık.

Bunun ilginç sonuçlarını da yaşıyoruz elbette. Örneğin, belki de hayatımız boyunca karşılaşma ihtimalimiz bulunmayan çocukların isimleri, evimizin gündem maddeleri hâline geldi. Dijital platformlarda ünlenen çocuk youtuberların isimleri ve videolarındaki diyaloglarını soframızda konuşuyoruz. Öyle değil mi? Hangi çocuğun, hangi oyuncuğu, annesiyle veya babasıyla nasıl oynadığı üzerinde sohbetlerimiz var. Yani sanal dünya ile kurduğu bağ, gerçek dünyamızda karşılığını buldu. Biz de sanal dünyaya ayak uydurduk.

Camdan Duvarlar

Evlerimiz, mahremimizdir. Aile birlikteliğinin yaşandığı, aile bilincinin sürekli olarak tazelenmediği, yaşam tarzımızın biçimlendiği mekânlardır. Evlerimizin

etrafını duvarlarla, penceremizi perdeyle örtmemiz, sadece hava koşullarıyla değil, mahremiyet algımızla da doğrudan ilgilidir. Ancak, unutmayalım! Çocuklarımızın video paylaşım sitelerine koyduğumuz her videosuyla; sosyal medya sitelerine koyduğumuz her fotoğrafıyla aslında onların etraflarına camdan duvarlar örüyoruz.

Sosyal medyanın veya video paylaşım sitelerinin dezavantajlarından biri, çocuk mahremiyetinin ihlal edilmesidir. Her anne veya babanın çocuklarının fotoğraflarını yayımlaması, esasında onun mahremiyetinin ihlalidir. Çocukların mahremiyet algısında oluşturacak bu durumu dikkate almaksızın, onların fotoğraflarını paylaşmanın hangi geçerli izahı olabilir.

Çocuklarımız video paylaşım siteleriyle tanıştıktan ve olumsuz örneklerle karşılaştıktan sonra da bu camdan duvarları kırmaya, yerlerine kalın, yalıtımlı duvarlar örmeye kalkıyoruz. Burada öyle zannediyorum ki geç kalıyoruz. Paul Virilio'nun güzel bir sözü var, diyor ki: "Dünyanın sonu su baskınlarıyla değil, ses ve görüntü dalgalarıyla gelecektir belki de." (Paul Virilio, Enformasyon Bombası, Çev. İ Kaya Şahin, Metis Yayınları, 2003). Çocuklarımızın mahremiyet algısını da bizler değil, internet ve dijital platformlar belirleyecek gibi görünüyor.

Madalyonun Arka Yüzü

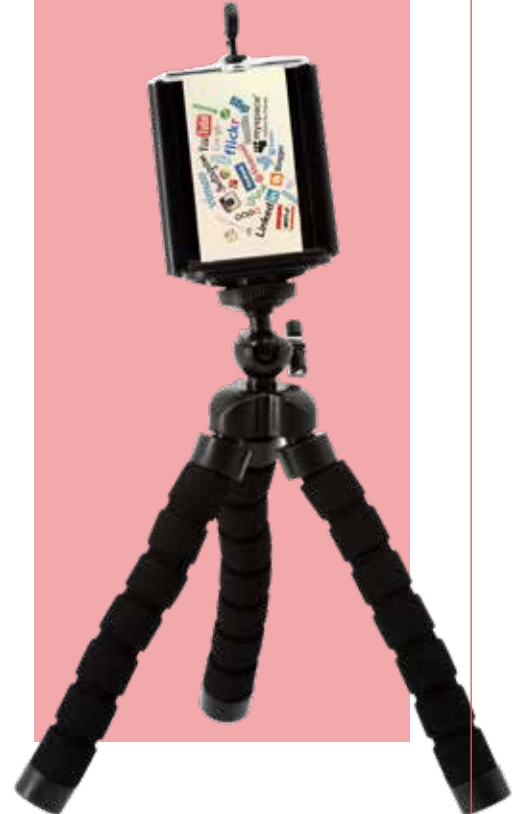
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bilindiği gibi yıllık olarak Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarını yayımlamaktadır.

Tablodan da anlaşılacağı gibi, internete erişim imkânı olan hanelerin, bilgisayar ve internet kullanımının sürekli olarak artış gösterdiği görülmektedir. Bu kullanım artışından çocukların etkilenmemesi mümkün değildir. Elbette internet ve bilgisayar kullanımının artışıının imkân ve faydaları bulunmaktadır. Bununla birlikte sadece ve tamamıyla olumlu yönleriyle değerlendirmek de mümkün görünmemektedir. İnternetin kullanım amaçları bakımından söz gelimi, farklı ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de çocukların internette en çok vakit geçirdiği alanlardan birini video paylaşım siteleri oluşturuyor (<https://securelist.com/kids-summer-threats/87678/>). Bu kullanımın ne kadar faydalı olduğunun bilinmesi icap ediyor.

Diğer taraftan gençler açısından da durum pek farklı değil. "Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporu" başlıklı çalışmanın bulgularına göre ülkemizde internet kullanımı, gençler arasında yüksek düzeyde görülüyor. Sosyal medya kullanım amaçları arasında ilk sırada en çok eğlence (% 60) geliyor. Bununla birlikte sosyal medya aynı zamanda serbest zaman geçirme, iletişim kurma, gündemi takip etme/gündem oluşturma ve eğitim-öğretim-araştırma amaçlarıyla da genç-

Hayatımız boyunca karşılaşma ihtimalimiz bulunmayan çocukların isimleri, evimizin gündem maddeleri hâline geldi. Dijital platformlarda ünlenecek çocuk youtuberların isimleri ve videolardaki diyaloglarını soframızda konuşur olduk.

Çocuklarımız video paylaşım sitelerinde eğlenmek, zaman geçirmek için vakit harcarken alet edildikleri bir sektöre de bilerek veya bilmeyerek katkı sağlamış oluyor.

ler tarafından kullanılıyor (Sosyal Medya ve Gençlik Araştırma Raporu, Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013).

Türkiye'de genç veya çocuk youtuberlar, sıklıkla izlenileri, abone oranlarına bakıldığında 3 milyona yakın kişinin takip ettiği görülüyor. Yurt dışı örneklerinde ise 20 milyona yakın kişinin takip ettiği çocuk youtuberlar bulunuyor. Son örneğin, bir yılda 11 milyon dolar kazandığı yönündeki haberlerse esasında madalyonun diğer yüzünü gösteriyor. Youtuberlığı kazanç kapısı olarak kabul eden kişilerce, çocuklar da bir sektörün içine dâhil ediliyor. Bu yönüyle, çocuklarımız video paylaşım sitelerinde eğlenmek, zaman geçirmek için vakit harcarken alet edildikleri bir sektöre de bilerek veya bilmeyerek katkı sağlamış oluyor.

Madalyonun arka yüzünde yer alan gerçekliğin sadece bir yüzünü bile öğrenmek ve eleştirel yaklaşım sergilemek için “internet okuryazarlığı”nın ailenin bütün bireylerinde sağlanması gerekiyor.

İnterneti Nasıl “Okumalı”?

Günümüzde okuryazarlığa yüklenen anlam değişmiş ve çeşitlenmiştir. Okuryazarlık kavramı, sadece okuduğunu anlama veya anladığını yazma ilişkisinden ibaret değildir. Özellikle geleneksel kitle iletişim araçları (radyo, televizyon, sinema, gazete, dergi gibi) ile yeni medya olarak tanımlanagelen internet, sosyal medya, mobil uygulama-

lar yeni okuryazarlık türlerini ortaya çıkarmıştır. Okuryazarlık türlerinden biri de medya okuryazarlığı olarak adlandırılıyor. Medya okuryazarlığı, özetle medya içeriklerini - üretim yöntemlerini de gözden kaçırmaksızın - algılamak, sorgulamak ve yorumlamak şeklinde özetlenebilir.

Medya okuryazarlığı; çeşitli türden (görsel, işitsel, basılı, vb.) medya mesajlarına erişebilme, erişilen medyaları eleştirel bakış açısıyla çözümleyip değerlendirebilme ve kendi medya iletilerini üretebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Yukarıda istatistiğini de verdiğimiz iletişim teknolojilerinin günlük hayatımızda kapladığı yere bağlı olarak medya okuryazarlığına; bilgisayar okuryazarlığı, internet okuryazarlığı, sosyal medya okuryazarlığı gibi kavramlar da eklenmiştir.

İnternet kullanımı, bütün medya türlerinde olduğu gibi, eleştirel bakış açısıyla ele alınmalıdır. Bu çerçevede aileler, öncelikli olarak çocukların etrafında örülen camdan duvarlar konusunda bilince ve yetkinliğe sahip olmalıdır. Bu camları tamamen biz örmedik ancak örülmesine de katkı sağladık.

Bunun için öncelikle, ortaya çıkabilecek olumsuz durumlar için internet kullanımı hakkında basit düzeyde de olsa bilgi sahibi olunmalıdır. Video paylaşım sitelerinde kanal açmak isteyen çocuğuna, bunun hangi anlama geldiğini bilmeyen ebeveynin cevap vermesi mümkün değildir.

İnternet, çocukların rahatlıkla teslim edileceği "online dadı" değildir. Bunun için internet okuryazarlığı, internetin nasıl kullanılacağını öğrenmeyi de

aşarak eleştirel yönleriyle internetin ele alınmasını; dinimize, kültürümüze, ahlakımıza zarar veren unsurlara karşı bilinç kazandırılmasını gerektiriyor.

Şunu da ifade etmek gerekiyor: Son günlerde maalesef çocukların, profesyonelce hazırlanmış çekimlerle bir sapkınlığa alet edildiği görülmektedir. Bunun temel amacı, sapkınlığı küçük yaşlara kadar indirgeyerek meşrulaştırma çabasıdır. Çocukların bu sapkınlıkta istismar edilmesi, Allah'ın yarattığı fitrat üzere değil, kurgulanmış/üretilmiş/hazırlanmış ve angaje edilmiş bir fitrata büründürülmesi için meşrulaştırma çabasıdır. Ailelerin son günlerde erişime açılan bu gibi konular başta olmak üzere, çocuklarının internet kullanımı, internette izledikleri içerikler konusunda dikkatli ve özenli olması gerekiyor.

Ebeveynlere Sorduk

Hazırlayan: Zeynep Demir

Çocuklarınız interneti ne amaçla kullanıyor ve hangi mecralarda vakit geçiriyorlar? İnternet kullanımının çocukların üzerindeki olumlu ya da olumsuz sonuçları hakkında neler düşünüyorsunuz?

Oğlum Berk, dokuz yaşında. İnternette vakit geçirmeyi çok seviyor. Tabletiyle hem oyun oynuyor hem de youtuber'lar aracılığıyla o oyunlarla ilgili çekilen videoları izliyor. Kimi oyunlar online olarak grup hâlinde oynanıyor. Farklı şehirlerden hatta ülkelerden katılımcılar, bir oyunun kahramanlarına dönüşüyor. Oyuncular aralarındaki iletişimi İngilizce üzerinden sağlıyorlar. Berk'in elinden İngilizce sözlük düşmüyor diyebilirim. Ayrıca oyunların yazılımları da İngilizce olduğundan her aşamada ilerleyebilmek için verilen İngilizce komutları anlamak ve hızlı hareket etmek zorunda. Bu süreçte onun İngilizce kelime dağarcığında gelişme gözlemlediğimi kısa cümlelerle de olsa konuşup yazabildiğini fark ettiğimi söylemeliyim. Fakat arka planda kaba dil yahut argo olarak nitelendirdiğimiz kelimelerin de bu yolla onun diline bulaştığını gözlemliyorum.

Kemal Y.

Kızım Elif ortaokulda ve kimi zaman derslerine yardımcı olmakta zorlanıyoruz. O da, özellikle sınav öncesinde video sitelerinde derslerinin genel bir tekrarını yapıyor, anlayamadığı ünitelerin üzerinden geçiyor. Fark ettiğim kadarıyla ortaöğretimin bütün üniteleri eğlenceli, interaktif ve nitelikli anlatımlarla bu mecralarda yer alıyor. Örneğin matematikte sıkıcı bir konu, bir eğlenceye dönüşebiliyor. Fakat bu kanallarda çocukların dikkatini dağıtan başka videoların reklamları da yapıldığı için açıkçası içim pek de rahat değil. Kızım, derslerini bitirdiği zaman bu tür sitelerde geziniyor; kafasını dağıttığını, dinlendiğini söylüyor. Geçenlerde bir video çekip internette paylaşmak istediğini söyledi. Araştırmayı öğrenmeyi seven bir çocuk, bunun için kendimi şanslı hissediyorum. Yine de kimi zaman onu hiç bilmediğim bir ortamda yalnız bıraktığım zehabına kapılıyorum ama oradaki imkânları da kaçırsın istemiyorum.

Fatma G.

Oğlum Çınar'ı elimizden geldiğince korunaklı bir ortamda yetiştirmeye çalıştık. Yeme içmeden giyim kuşama, oyun eğlenceden insanlarla iletişime her adımını ben ve eşimin refakatinde atmasına çaba gösterdik. Özellikle internet kullanımına ilişkin koyduğumuz sınırlamalarla pek çok olumsuzluğu dışta tutmayı başardık. Şimdi dördüncü sınıfa gidiyor. Bu korunaklı alanın onu arkadaşlarının frekansından kopardığını hissediyorum. Çocukların kendine ait bir gündemleri var. Oyunlardan, youtuberlardan bahsediyorlar. Oğlum bu gündemin uzağına düşüyor, teneffüs sohbetlerinin dışında kalıyor. Zaman

zaman bunu dert edindiğini de görüyor ve üzülüyorum. Acaba onu koruyalım derken içinde yaşadığı zamanın ruhundan koparıyor muyuz? Bu ikilemi çözmek için ne yapacağımı bilemiyorum.

Sedat T.

Kızım Elif henüz beş yaşında. Doğal olarak onun bütün hayatı oyun. Oyuncak bebekler, Legolar, arabalar... Arada kendi kendine oyunlar oynuyor ama bazen sıkılıp ona eşlik etmemi istiyor. Yoğun bir iş hayatım var, ne kadar istesem de ona oyun arkadaşlığı yapamıyorum. Okul döneminde bu eksikliği pek hissetmese de yaz tatiliyle birlikte arkadaşlarından uzak kalması onu ister istemez üzdü. Bu süreçte video siteleriyle oyalanmaya başladı. İzlediği videoları kontrol ediyorum. Zaten evimde ebeveyn koruma uygulamaları da mevcut. İzlediği videolarda birkaç çocuk ellerindeki oyuncaklarla oyunlar oynuyor. Her video, “Merhaba arkadaşlar” diye sevimli çocuk sesleriyle başlıyor. Yani oyunun kendisi değil de videosu ilgi çekici hâle geliyor. Önceleri, ne var bunda, çocuk işte oyalansın, diye düşündüm. Ardından Elif’in ekranda gördüğü çocukları taklit ettiğini gözlemledim. O kendi hâlinde oyun oynayan Elif yok artık. Sürekli olarak kendini dışarıdan izleyen, âdeta bir kamera çekimindeymiş gibi görünmeyen bir seyirci kitlesine seslenen ve oyunlarını bunun üzerinden kurgulayan bir Elif var. Artık akşam yemeklerinde sohbetlerimizin konusu bu video paylaşım kanalları. Endişelenmeli miyim, yoksa doğal bir süreç deyip geçmeli miyim, bilemiyorum.

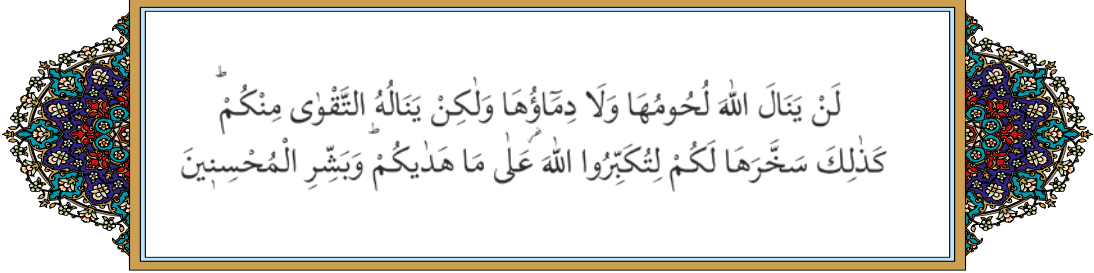
Esin T.

Aslı, telefonumun kamerasını açıp kendini çekmeye başladığında ben de sessizce onu uzaktan izliyordum. Kendini öyle güzel ifade ediyordu ki, bu çocuk böyle güzel cümleler kurmayı ne zaman öğrendi diye şaşırmadım değil. Büyük bir öz güvenle ekrana bakarak konuşuyordu. Arada yanında getirdiği eşyaları göstererek, sevgili arkadaşlar, diye uyarılarına başlıyor, güneş gözlüğünden koruyucu kremlere tatil çantasında neler bulunması gerektiğini tek tek anlatıyordu. Ayrıca gezip gördüğü tarihî mekânlardan aklında kalanları yarım yamalak da olsa söylemesi gözümünden kaçmadı. Bu duruma sevinmeli miydim? Öz güveninin gelişmesine, konuşma becerisinin ilerlemesine... Fakat ya sınırlar. Her yaptığını, yediğinden içtiğine kadar aşama aşama paylaşma arzusu. Odasını, eşyalarını... Çektiği videoyu paylaşmamı istedi. O an, binlerce gözün evimizin içinde keyfince gezindiğini hissine kapıldım. Buna izin vermedim, videoyu paylaşmadık. Sadece şunu anladım ki, biz de benzer videoları onunla yan yana oturup izlerken başkalarının evinde gezinen binlerce gözden biriydik.

Süreyya M.

Kurban Rabb'e Yaklaşmaya Yönelik Bir Adımın Adıdır

Prof. Dr. Mehmet Ünal
DİB Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

“Onların etleri ve kanları asla Allah'a ulaşmaz. Fakat O'na sizin takvanız (Allah'a karşı gelmekten sakınmanız) ulaşır. Böylece onları sizin hizmetinize verdi ki, size doğru yolu gösterdiğinden dolayı Allah'ı büyük tanıyasınız. İyilik edenleri müjdele.” (Hac, 22/37)

Rivayet odur ki, müşrikler kurban kestikleri zaman Kâbe'ye doğru dönerek hayvanın kanlarını oraya doğru serperlermiş. Aynı eylemi müminler de yapmak isteyince bu ayet nazil olmuştur

(İbn Kesir, Dâru Tayyibe, 1420/1999, V.431).

Vahyin indiği toplum, paganist bir hüviyete sahipti. Şirk ve putperestlik, hayatın her alanında yer alıyordu. Din, onların hayatında bütünüyle bir dönüşüm gerçekleştiriyordu. Bu nedenle daha vahyin ilk evrelerinde inen Kevser suresinde “nahri”ni Allah için gerçekleştirmesi istenmişti Nebî'den (Kevser, 108/2). Çünkü müşrik toplum, bu ibadeti de bozmuş, içine şirk bulaştırmıştı. Dolayısıyla Resulüllah'ın onlar gibi olmaması istenmişti. Mekke insanının hayatında şirk o kadar kök salmıştı ki

yemelerinde içmelerinde ve hayatın bütün alanlarında bunun izleri görülüyordu. Kestikleri hayvanlarını Lat, Menat ve Uzza gibi putları adına boğazlamaya gittikleri için Yüce Rabbimiz, kendilerini uyarmış, “Allah'tan başkası adına boğazlanan” hayvanlardan asla yememelerini; bu hususta müşriklere onay veren temayüllerin kişiyi şirk götüreceğini ve “müşriklerden” kılacağını hatırlatmıştı (En'âm, 6/121).

Bizler, kurban keserken Kur'an'ın da yer verdiği şu duayı mutlaka

okuruz: “Şüphe yok ki namazım da ibadetlerim de diriliğim de ölümüm de âlemlerin Rabbi olan Allah içindir.” (En'âm, 6/162). Bu dua cümlecği içinde geçen “nüsük” Allah'a karşı yapılan hac ve kurban gibi tüm ibadetleri içine alan bir terimdir ki “mensek” ve “menâsik” de aynı kökten gelir. Lakin “nüsük”ün “kurban” anlamına gelen manası şu ayette açıkça görülmektedir: “Her ümmet için, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerine ismini ansınlar diye kurban kesmeyi meşru kıldık. İşte sizin ilâhınız bir tek ilâhtır. Şu

hâlde yalnız O'na teslim olun. Alçak gönüllüleri müjdele!" (Hac, 22/34).

Serlevha olarak yukarıda yer alan ayette Yüce Rabbimiz, kurbanın etlerinin ve kanlarının Allah'a ulaşmadığını, sadece bu ibadeti yapan kimselerin taşıdığı takvanın O'na ulaşacağını bize bildirmektedir. Her ibadette olmazsa olmazı ifade eden takva, Allah'ın emir ve yasaklarına bağlılıkta hassasiyet sahibi, ihlas ve ihsan şuurunda bir mümin olmayı ifade eder. Zaten kelimenin kökenine baktığımızda kısaca yaklaşmak ve yakınlaşmak demek olan kurban, çok derinlikli bir anlam içerir. Mahiyeti ne olursa olsun, Allah'a sunulan maddi ve manevi bir değerle yakın olma girişiminin adıdır kurban! Şair Fuzûlî'nin "Yıldı bir kurban keserler halkı âlem ıyd içün / Ben senin sâat be sâat dem be dem kurbânınam" yakarışında tavra uygun olarak aslında bize şah damarımızdan daha yakın Karîb olan Rabbimizin yakınlığını hissetme hâlidir kurban...

Kurbanın kadim tarihiyle alakalı Hz. Âdem'in çocuklarına dair bir hikâyeye yer verir Kur'an. Buna göre Âdem'in iki oğlu da Allah'a bir kurban sunarlar. Lakin Rabbimiz, Habil'in kurbanı kabul eder. Bu hususa ayette şöyle işaret edilir: "Ey Muhammed! Onlara, Âdem'in iki oğlunun haberini gerçek olarak oku. Hani ikisi de birer kurban sunmuşlardı da, birinden kabul edilmiş, ötekinden kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen, 'Ant olsun seni

mutlaka öldüreceğim.' demişti. Öteki, 'Allah, ancak kendisine karşı gelmekten sakınanlardan kabul eder.' demişti." (Mâide, 5/27).

Dikkat edilirse kurbanı kabul edilen çocuk, Allah'ın ancak takva sahiplerinin kurbanını kabul edebileceğini söyler. Kur'an'da kurbanı işaret eden her iki ayette de takva vurgusunun yapılması manidar değil mi?

İbadete hazzını ve manevi derinliği veren temel etken, kişinin bu ibadeti işlerken taşıdığı niyet ve samimiyet duygusudur. Namaz, oruç, zekât gibi ibadetlerde bu işlev gerekli olduğu gibi kurbanda da böyle bir mahiyetin olması gerekir.

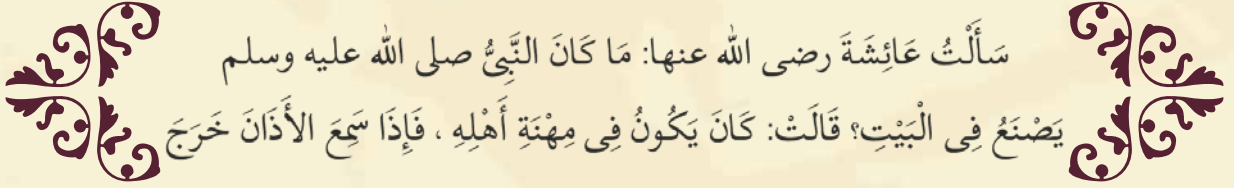
Demek oluyor ki ibadete hazzını ve manevi derinliği veren temel etken, kişinin bu ibadeti işlerken taşıdığı niyet ve samimiyet

duygusudur. Namaz, oruç, zekât gibi ibadetlerde bu işlev gerekli olduğu gibi kurbanda da böyle bir mahiyetin olması gerekir. Yoksa kestiğiniz kurbanın etinin iyi çıkması, lezzetli olması gibi sayabileceğimiz özelliklerin çok da bir önemli yoktur aslında... Yaradan bizden gönlümüzü ve zihin dünyamızı diri tutmamızı, manevi bir değere sahip olan bu ibadetin şeâirden olduğunu, şeâire saygının da kalbin takvası kapsamına girdiğini hatırlatır (Hac, 22/32). Bunun bir tezahürü olarak bizler, kurbanımızı keserken olayın tarihsel serencamına dair bir tefekkürü ihmal etmemeliyiz. Kurban, Hz. İbrahim ve Hz. İsmail'in baba-oğul sevgisi ile Hakk'a teslimiyet gösterme çabalarının bize yansıması gereken hatırasını hissetme hâlidir. Kurban, çevrenin baskısı sonucu değil, yaklaşmayı istediğimiz Rabbimize dönüşü "Hey yoluna kurban olduğum Mevlam!" duygusuyla bağlılığının temsildir. Aslında kurbanın farz mı vacip mi sünnet mi olduğu hususundaki fıkhi ayrıntının da bir önemi yoktur. Önemli olan insanın ibadette hazzı, samimiyeti ve özü kaybetmemesidir. Ne kadar kurban etinin çıktığını sormak yerine, bize bu ibadetten ne kaldığını sormak gerekir aslında

Sevgili Peygamberimizin, kesilen kurbandan geriye ne kaldığını ev halkına sorduğunda Hz. Aişe'nin "Sadece ön kolu ya Resullallah" cevabına, "Desene, ön kolu hariç gerisi bizim oldu!" karşılığı ne kadar ibretliktir (Tirmizi, Sıfatu'l-kıyâme, 35).

ARANIZDAN BİR PEYGAMBER GÜNLÜK HAYAT VE DİN

Dr. Öğretim Üyesi Fatma Kızıl
Yalova Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

“Hz. Âişe’ye (r.a.), ‘Hz. Peygamber (s.a.s.) evinde ne yapardı?’ diye sordum. Şöyle cevap verdi: Ailesinin işlerini görür, ezanı duyunca (namaz için) çıkardı.” (Buhârî, Nafakât, 8)

Hz. Peygamber (s.a.s.), nübüvvetle görevlendirilmeden önce kendi coğrafyasında marufa uygun yaşamış, beşerî ilişkilerinde dürüstlüğü, güvenilirliği ve güzel ahlakı ile temayüz etmiştir. Nitekim ilk vahyi aldıktan sonra endişesini sevgili eşi Hz. Hatice ile paylaştığında aldığı cevap, onun kırk yıl içerisinde olgunlaşan karakterinin ön plana çıkan özelliklerini özetlemektedir: “Hayır, asla! Allah’a yemin ederim ki, Allah seni asla utandırmaz. Çünkü sen akrabalarla bağını koparmazsın, işini görmekten aciz kişilerin yüklerini üstlenirsin, yoksula kazanç kapısı sağlarsın, hiçbir şeyi olmayana bağışta bulunursun, misafirleri ağırlarsın, haksızlığa uğrayan kimselere yardım edersin.” (Buhârî, Bed’ü’l-vahy, 1) Hz. Hatice, bu sözleri söylediğinde Hz. Peygamber’in on beş yıllık eşiymi ve onun tebliğine ilk cevap veren kişi oldu. Belki de

H. Peygamber’in “Müminlerin iman bakımından en mükemmel, ahlak bakımından en güzel olanıdır.” (Ebû Dâvûd, Sünnet, 15) ve “Müminlerin iman açısından en olgunu, ahlâkı en güzel olan ve ailesine en güzel şekilde davranandır” (Tirmizî, İmân, 6) sözlerini bir de bu açıdan düşünmek gerekir. Zira Allah Resulü’nün (s.a.s.) peygamberlik öncesi yaşantısı ve ailesine muamelesi, onun muhtemelen her ânına şahitlik eden eşinin hiç tereddüt etmeden itimadını kazanmasını sağlamıştır.

Ahlak bir bütündür. İffetini korumak kadar ticaret ve iş hayatında dürüst davranmak; bir lirayı dahi haksız şekilde yemekten korkmak; iyi bir idareci veya memur olmak kadar iyi bir evlat, anne veya baba olmak; iyi bir âbid olmak kadar dünyayı imara da çalışmak; sadece insanlara değil bütün canlılara hatta Allah korkusuyla yarılıp içinden nehir-

ler çağlayan taşlara bile (Bakara, 2/74) mahlûkatın bir parçası olarak kıymet vermek... Bunların hepsi güzel ahlakın bir yönüdür ve Müslümanlar bir tarafı ihmal edip diğerini ön plana çıkardıkları takdirde Hz. Peygamber'in tamamlamak için gönderildiği güzel ahlakı eksik temsil etmiş olacaktır (İbn Hanbel, II/ 381). Nitekim Hz. Peygamber'in (s.a.s.) hayatı, ahlaka bir bütün olarak bakmak gerektiğinin en güzel örneğini teşkil eder. O, omuzlarındaki ağır yükü ve toplumsal sorumluluklarını gerekçe göstererek ailesini ihmal etmemiş, örnek bir eş ve baba olmuştur. Medine'ye geldiğinde görevlerine bir de şehrin lideri olma vazifesi eklenmiş fakat bu vazifesi, sevgili eşi Âişe ile koşarak yarış yapmasına (Ebû Dâvûd, Cihâd, 61), düğün yemeklerine katılmasına engel olmamıştır. Mescitte kendi geleneksel oyunlarını sergileyen Habeşlileri izlemek isteyen Hz. Âişe'ye yardımcı olmuş, "Bir peygamber eşine yakışmaz." dememiştir. (Müslim, Salâtü'l-ideyn, 18).

Hz. Peygamber'in ev hâlini Hz. Âişe'den öğreniyoruz. Buna göre Allah Resulü elbisesinin söküğünü diker, koyunları kendi sağlar, kendi işini yapardı (Tirmizî, eş-Şemâilü'l-Muhammediyye, s. 283). Namaz kıldırıldığı esnada secde de sırtına çıkan torunu nedeniyle secdesini uzatan, kız torunu Ümâme'yi omzunda gezdiren, torunları Hasan ile Hüseyin'i bağrına basıp öpen Hz. Peygamber (s.a.s.), bu tutumuyla âdeta, babalığı asık suratlı ciddiyetle bir tutan babalara seslenmektedir ve bu nedenle örnekliği zamanlar üstüdür. Hz. Peygamber, sadece abdest ve guslû, namaz kılmayı, helâl ve haramı değil; diğ temizliği-

ni, güzel koku sürmeyi, mescidi temiz tutmayı, yemeğe kendi önünden başlamayı, bir topluluğa girince kimseyi rahatsız etmeden köşeye oturmayı, bir eve izin isteyip girmeyi, teenni ve vakarla yürümeyi, tanıdık tanımadık herkesle selamlaşmayı

Hz. Peygamber, sadece abdest ve guslû, namaz kılmayı, helâl ve haramı değil; güzel koku sürmeyi, yemeğe kendi önünden başlamayı, bir eve izin isteyip girmeyi, teenni ve vakarla yürümeyi, herkesle selamlaşmayı, güler yüzlü olmayı, temiz ve güzel giyinmeyi de öğretmiştir.

ve güler yüzlü olmayı, temiz ve güzel giyinmeyi de öğretmiştir. Böylece günlük hayattaki hâl ve davranışları yani beşerî yönüyle de Müslümanlara örnek olmuştur. "Bir muallim olarak gönderildim." (İbn Mâce, Mukaddime, 17) buyuran Hz. Peygamber, dinî sorumluluklarımızın yanı sıra iyi birer insan olmak için yapmamız gerekenleri de göstermektedir.

Hz. Peygamber'in evdeki hâlini soranlara Hz. Âişe'nin "Ailesinin işlerini görür, ezanı duyunca (namaz için) çıkardı." şeklinde cevap verdiği görülmektedir.

Peygamberlik vazifesi ile görevlendirilmiş ve seçilmiş olmasına rağmen bir yönüyle herkes gibi olması, Müslümanların hayatında örfün, sağduyunun, temel insanî özelliklerin oynadığı rolü de göstermektedir. Fıtratın ayet ve hadislerde çok sık yer almasını bu açıdan da değerlendirmek gerekir. İnsan fıtratına uygunluğuyla İslam dini; insanı zorlayan, belini bükten, onu katı bir kalıbın içine sokan, yalnız belli bir örfü takip etmesini isteyen bir din değildir. Bilakis her iki dünyada insanların saadetine kaynağıdır. Müslümanlar ibadet eder, oruç tutar, evlenir, eşlerini sever, çocuklarını kucaklarına alır ve öper, baskı ve zulümle mücadele edip ezilenin yanında olur, tarla ve bahçede çalışır, ticaretle uğraşır, ilim tahsil eder kısacası hem bu dünyada hem ahirette mutluluğa erişmek üzere iyi ve güzel her şeyin peşine düşerler. Çünkü Hz. Peygamber'den de öyle görmüş ve öğrenmişlerdir. Yüce Allah, Kur'an'da, inananlara şöyle seslenmektedir: "Nitekim kendi aranızdan, size ayetlerimizi okuyan, sizi her kötülükten arındıran, size kitap ve hikmeti öğreten, ayrıca bilmediklerinizi de öğreten bir peygamber gönderdik." (Bakara, 2/151) Bu sözün muhatabı, ilk hitap çevresi olan sahabenin yanı sıra her türlü kötülükten arınmaya en fazla ihtiyaç duyanların bu çağın Müslümanları olması nedeniyle belki onlardan daha fazla günümüz Müslümanlarıdır. Hz. Peygamber, kayda geçmiş ve muhafaza edilmiş sünneti ve güzel ahlakı ile bir bakıma vazifesini yerine getirmeye devam etmektedir. Bize düşen de onun öğrettiklerini hayata geçirmektir.

MERAK EDİYORUM

Doğal İnci Nasıl Oluşur?

Eskiden beri insanlar tarafından değerli bir mücevher olarak kullanılan doğal incilerin çoğunun kaynağı istiridyelerdir. İncinin istiridye içerisinde oluşması, aslında istiridyenin kendini koruma mekanizmasının sonucudur. Bu sert kabuğun içerisinden geçen çeşitli organizmalar, bir kum tanesi ya da herhangi bir parçacık istiridye tarafından yabancı madde olarak algılanır. İstiridye, kendini korumak için bu yabancı maddeyi sert, katı, güçlü ve parlak yapıdaki sedef mineraliyle sarmaya başlar. Zaman geçtikçe daha çok sedef ile kaplanan yabancı madde, parlak ve sert bir taş, yani inciye dönüşür. Sedef minerali, normalde istiridye tarafından kabuğun iç katmanını korumak amacıyla üretilir, aynı zamanda istiridye kabuğunun iç katmanına da rengini verir. Aragonit adı verilen bir çeşit kalsiyum karbonat kristalinden oluşur.

İnci, oluşurken içerisinde bulunduğu canlının yaşamını etkilemez.

Şehzadeleri Hayata Hazırlayan “Lala”lar

Osmanlı padişahları, şehzadelerine, güzel konuşan, edep ve tecrübe bakımından itimat edilen mümtaz kişilerden lala tayin ederdi. Şehzadenin eğitimine yardımcı olmak, şehzade divanına vezir makamında başkanlık etmek, sancak askerleriyle sefere çıkmak yahut sefer vakti bulunduğu bölgenin büyük kısmını muhafaza etmek, merkezle şehzade arasındaki bağı sağlamak lalanın görevleri arasında yer alıyordu. Görev süreleri iki-üç yıl kadardı fakat şehzadeyi etki altına alarak bir güç unsuru hâline gelmelerini önlemek için sık sık lala değişikliği yapıldığı da görülmekteydi.

Fatih Sultan Mehmed'in teşkilat kanunnamesiyle resmî bir nitelik kazanan lalalık, III. Mehmed'den sonra şehzadelerin sancağa çıkma usullerine son verilince idari yönünü tamamen kaybetmiştir. Saltanat sistemindeki değişme ve şehzadelerin sarayda sıkı bir gözetim altında tutulmaları, lalalığa, eğitim fonksiyonunun ön plana çıktığı yeni bir sıfat kazandırmıştır.

NELER OLUYOR HAYATTA?

Dünyada 80 Ülkede Su Sıkıntısı Yaşanıyor

UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü) ve WWF (Dünya Doğayı Koruma Vakfı) raporlarına göre, dünya nüfusunun %40'ını barındıran 80 ülkede su sıkıntısı çekiliyor. Su kıtlığı çeken yaklaşık 1,9 milyar insan sayısının 2050'de 3 milyara çıkması bekleniyor. Atık suların % 80'inden fazlası arıtılmıyor ve yaklaşık 1,8 milyar insan herhangi bir arıtım süreci geçirmemiş suları içmek zorunda kalıyor. Temiz olmayan su, kolera, tifo gibi hastalıklara yol açıyor. Her yıl çoğunluğu çocuk olan 2 milyon insan, sudan kaynaklanan hastalıklardan dolayı hayatını kaybediyor.

Küresel Su Enstitüsünün verileri, 2030'a kadar 700 milyon kişinin, su kıtlığı nedeniyle yaşadıkları bölgelerden göç etmek zorunda kalacağı uyarısında bulunuyor.

TAKVİM YAPRAĞI

Türkiye'nin ilk uydusu Türksat 1B fırlatıldı. (10 Ağustos 1994)
 Abdurrahman Gürses vefat etti. (10 Ağustos 1999)
 Modern dikiş makinesi icat edildi. (12 Ağustos 1951)
 Çanakkale anıtı törenle açıldı. (21 Ağustos 1960)
 Büyük Taarruz zaferle sonuçlandı. (30 Ağustos 1922)

KISA KISA

LPG neden kokar?

LPG, doğal hâliyle renksiz, kokusuzdur. Kaçak oluşması durumunda kolayca fark edilebilmesi için içerisine etil merkapthan eklenerek kullanıma sunulur. 1937 yılında Teksas'ta bir okulda meydana gelen faciada 370 öğretmen ve öğrenci hayatını kaybettikten sonra bu çözüm üretilmiştir.

Nerede bu çekirdek?

Çiğğin üzerindeki nokta şeklindeki yapıları "aken" denir. Akenler, çiçekli bitkilerin oluşturduğu kuru meyvelerdir. Birçok çiçekte akenlerin içinde çekirdek bulunur. Çiğğin çekirdeği de akenlerin içindedir.

BİR ACAYİP KELİME

Somatizasyon

Fiziksel birçok şikâyetiniz var, defalarca doktora gitmenize ve her türlü testten geçmenize rağmen bu sorunlara neden olabilecek bedensel bir hastalığa rastlanmıyor. Bu durumda somatizasyon bozukluğu yaşıyor olabilirsiniz. "Soma" eski Yunancada "beden" anlamına gelir. Somatizasyon ise ruhsal sıkıntı ve gerilimlerin bedene yansması olarak açıklanabilir. Sözel yoldan ifade bulamayan sıkıntı, beden üzerinden kendini fark ettirir. Örneğin, kişinin, midesiyle ilgili kronik şikâyetleri vardır; kulakta çınlama, omuz, boyun, sırt ve bacaklarda ağrıları mevcuttur ve bu şikâyetler fiziksel bir nedenle açıklanamıyordur. O zaman bu kişiye somatizasyon bozukluğu tanısı konabilir. Bu tip bozukluklarının oluşmasında yardım çağrısı, odak noktası olma, çevresindekileri kontrol etme, yönetme ya da hasta olmakla elde edilmiş avantajları sürdürme çabasının rolü büyüktür. Ortaya çıkış nedeni tam olarak bilinmemekle birlikte ailesel yatkınlık ve çevresel etkenlerin önemli rol oynadığı düşünülür. Toplum genelinde hastalığa yakalanma riski, % 0,1-0,5 oranındadır.

KOMŞUNUN TUZU

Prof. Dr. Adnan Bülent Baloğlu
Başkanlık Müşaviri

Biz yaştakiler iyi hatırlar. Annemiz mutfakta yemek yaparken, tam o anda lâzım olan bir şey eksiktir. Bu, ya tuz ya şeker ya yağ ya soğandır ya da başka bir şeydir. Bakkal uzaktır, talepse acildir; yemek ocaktadır. Eksik son anda fark edilmiştir. Akla ilk gelen, ya yan ya karşı komşu olur. Elde boş bir fincan veya bardakla komşunun kapısı çalınır. Bir fincanın yarısı kadar tuz istersiniz, ağzına kadar dolu ge-

lir. Toz şeker istersiniz, bardak ağzına kadar doldurulmuştur. Bazen bir baş soğan istersiniz, iki ya da üç baş soğan teslim edilir. Hatta piriç, bulgur, yumurta istendiği de olur. Bazen ani misafiriniz gelir, iki kaşık kahve veya çaydır lâzım olan... Hazırlıksız yakalanmışsınızdır.

Bir başka gün de çalınan kapı sizinkidir. Gelen, güleç bir edayla Sebahat Teyze'dir, elinde boş bir fincan veya bardak vardır:

“Bülent, annene sor bakalım, bir bardak toz şekeri var mı?”

Sonra yine zil çalar, bakmışsınız komşunuz elinde bir tas çorba veya yemekle kapıda; bazen bu, bir ırmık veya un tatlısı da olur...

Dolu gelen tabak asla boş teslim edilmez, içinde mutlaka bir farklı ikramla sahibine iade edilirdi. Bu, genellikle o günün henüz pişmiş sıcak bir yemeği olurdu.

Bazen bir gömlek düğmesidir istenen. Bir düğme üzerine yarım saat kapı sohbetleri olurdu. Aneniz kapıya çöp çıkarırken karşı komşu ile denk gelmişse, bu bile ucu bucağı belirsiz, dakikalarca bir sohbetin kıvılcımı oluverirdi. Daha anlatacak çok şey varsa, “Hadi temizliği bırak, gel de bir kahve içelim.” işine dönüverirdi sohbet. Sebahat Teyze evimizden biriydi sanki... Onun gelmediği, kapımızı çalmadığı gün olmazdı. “Kuzucuklarım!” diye seslenirdi Niğde aksanıyla bana ve kardeşlerime. Ne çok severdik onu. Sebahat Teyze’nin kapı komşumuz olduğu apartmandan göçeli yaklaşık 40 yıl oldu. Hâlâ ailece görüşüyoruz; düğünde, bayramda, seyranda, taziyede...

Komşu komşunun külüne muhtaçtır, demiş atalarımız. Komşuların birbirlerine karşılıksız verdiği şeylerdi bunlar. Vaktiyle aldığınız şeyi bazen biraz fazlasıyla geri vermeye kalktığınızda cevap hazırdır: “Valla olmaz! Bak yemin ettim. Lafı mı olur, Allah’ını seversen! Ben de senden alıyorum lazım olunca.” Bunlar çocukluğumuzun, haydi biraz daha gelelim, gençliğimizin komşuluk ilişkilerinin günlük, sıradan olaylarıydı. Tatile giderken evinizi emanet ederdin; önce Allah’a sonra komşunuza...

O yıllarda kat komşularımız sanki aileden biri gibiydi. Komşunuz günün her saatinde çalabilirdi kapınızı, tabii siz de onunkini... Bütün apartman birbirini tanırdı. Bayramlarda istisnasız herkes birbirini ziyaret ederdi. Cebail (a.s.), komşu hakkından, komşuluk ilişkilerinden çokça anlatınca Sevgili Peygamberimizin “Neredeyse komşuyu komşuya mirasçı

kılacak sandım,” (Buhârî, Edeb, 28) hadisini duymayamız herhâlde yoktur. Size komşuluktan ve komşuluk haklarından bahsedecek değilim. Ancak şunu söyleyeyim. Bugün yüksek, asansörlü modern binalarda oturan gençlere çocukluğumuzdaki komşuluk ilişkilerimizi bütün saflığıyla anlatmak, onlara bir fantezi âleminden bahsetmekle eşdeğer...

Bunu niye anlattım?

Yabancı, Öteki, Dışarıdaki...

Biz bu komşuluk ilişkilerimizi gittiğimiz, göçtüğümüz yerlere de götürdük. Almanya’ya, Hollanda’ya, Fransa’ya, İsveç’e... Nereye gittiysek taşıdık Anadolu’nun o eşsiz komşuluk kültürünü; tüm güzelliği, samimiliği ve saflığıyla. Bir tas çorba, bir tabak ırmık helvası ile Alman, Fransız, İsveçli komşusunun kapısını çaldı insanımız. Kendi yöresine has yaptığı yemeklerden bir tas ıkram etmeyi ihmal etmedi dilini bilmediği komşusuna. Komşuda pişer bize de düşer deyişine hâlel getirmeksizin. O ideal komşuluk kültürünü yaşatan annelerimiz babalarımız yaşlandı. Annelerimiz yemek yapamaz oldu. Sonra bizler büyüdük, evlendik ve daha yüksek, asansörlü, yüz-iki yüz ailenin oturduğu, neredeyse küçük bir kasaba nüfusunu barındıran binalara taşındık. Kapı komşumuza sadece asansörde ve araba garajında denk gelir olduk. Bayramlarda herkes tatilde ve kimse kimsenin kapısını çalmıyor artık.

“Gerçek” komşularımız vardı bizim; biz de başkaları için gerçek komşuyduk. Komşuluk kavramının şanına yaraşır komşuluk ilişkimiz vardı. Bugün geldiğimiz noktada, çünkü biz, bugünkü

biz değiliz. Yarınki hâlimiz de bugünkü hâlimiz olmayacak. Bugünkü biz, yarınki bizden tanınmaz biçimde farklı olacak. Kapitalist sistem ve onun popüler kültürü, hayatın düz bir çizgi üzerinde bütünlüğünü koruyarak akmasına izin vermiyor. İstikrarlı, kendisini sürekli yenileyen, yenisinden üreten, gelişerek değişen bir yapıda sürmesine imkân tanımıyor. Sürekli kopuşlar var... Hayatı devamlı surette bir şeylerden koparak, bir şeyleri arkada bırakarak götürüyoruz. Geçmişin komşuluk ilişkileri çok gerilerde kaldı. Anadolu’da hâlâ pek çok yerde yaşadığına eminim. Ama büyükşehirlerin pek çok muhitinde hele dev rezidansların bulunduğu bölgelerinde böyle bir komşuluktan söz etmek mümkün değil. Bizim için apartman komşumuz şimdilerde “öteki” değilse bile bir “yabancı”; o bir dışarıdaki...

Hâlihazırda hatıralarımızdaki hiçbir şeye denk düşmeyen bir hayatımız var bizim. Muhkem, ses geçirmez duvarların içine ördüğümüz bir hayat! Kapıyı kapattıktan sonra her şeye kulak tıkadığımız, hiçbir şeyi görmediğimiz tekdüze bir hayat! Başka bir insana katılmamak için ulaşılmaz mekânların içine dokuduğumuz hayatlarımız var bizim. Kilitlenmiş kapıların, çekilmiş perdelerin ardına gizlenmiş, her türlü paylaşıma paydos etmiş vaziyette kendi içine sinmiş hayatları yaşıyoruz her birimiz.

Hiç kimsenin, komşularımızın bile giremeyeceği, iyi tasarlanmış evlerin içinde can sıkıntısından patlayan, öfkesini televizyondan, bilgisayardan, cep telefonundan çıkaran hayatlarımız var bizim.

Sözde hayatlar!

İçin için gözyaşları döktüğümüz, gözyaşlarımızı âdeta bir peçe gibi örten, hıçkırıklarımızı duvarların ötesine vermeyen “boşluk” mekânlarda hiç huzur bulmayan hayatlarımız var...

Komşunun tuzu, şekeri, yağı, soğanı gibi kavramları geride bıraktık. Geride bıraktığımız onlar değildi sadece. Onlarla birlikte komşularımızı ve komşuluğumuzu bıraktık. Yaşadığımız mekâna anlam katan, hayata rengini veren, değerini hisseden komşularımızı modern hayatın kaotik koşturmacası ile takas ettik.

Kapitalizm, sadece hayatımızın pek çok değerini çalıp götürmedi, aynı zamanda, kurguladığı şehir ve yerleşim tasarımları ile komşularımızı da aldı bizden.

Komşumuz şimdi bir “öteki” değilse bir “yabancı”; o bir dışarıdaki... Herhangi biri!

Onun bir tas çorbasına, bir tabak irmiğine veya un helvasına hasretiz...

Modern hayatın demir kafeslerine tıkmış vaziyette sürekli bir şeylerden koparak istikrarsız bir geleceğe sürükleniyoruz. Monoton mekânlarda parçalanmış, darmadağın olmuş, kendi içine çekilmiş vaziyette hayatın zorluklarını komşusuz göğüsleme kaderine razı olduk.

Gözlerimiz komşularımızı ararken kulaklarımız o sese hasret:

“Bir bardak toz şeker var mı?”

Kâbus Hayatlar!

Şimdinin trajik karmaşası idrakimizi, algımızı, duygularımızı hasara uğrattı. Bir zamanlar bırakın apartmanı, sokağın bile birbirine bir bağlılık duygusu vardı. Hayatın modern teknolojinin göz kamaştırıcı icatlarıyla birlikte daha iyiye doğru gittiği yanılsaması, bu hasarın en büyük sorumlusudur. Komşularımızı bizden alan seküler modern hayat, etrafımızda kutsuz bir görsel cümbüş duvarı ördü. Fevkalâde geniş bir yelpazede cazip sunumlarıyla markalı tüketim ürünleri ve tabii ki, sosyal medya.

Bizim apartman komşularımız yok artık ama sosyal medya dostlarımız var! Sanal dostlarımız var. Bolca mesajı ve sayısız görüntüsü ile arziendam eden ama gerçek varlığını hissedemediğimiz, elini sıkamadığımız sanal dostlarımız var. İnsan ilişkilerini anlık görüntüye, anlamsız simgelerle örülmüş birkaç satırlık mesaja ve sanal muhabbete indirgeyen bir dünyanın içine bırakılıverdik. Sokakta ne olup bittiğini, başından ne geçtiğini dinlemeye tahammülü olmayan modern bireyleriz artık.

İnsani olana kayıtsız bir gürüha döndük veya dönüştürüldük. Kabahat biraz bizim dışımızdaysa biraz da bizde. Toplumu tahakküm altına alan güçlerin kargaşa mekânlarına kendimizi hapsetmeye rıza gösterdik. Çok katlı blokları, komşularımızla örülü huzur mekânlarımıza tercih ettik. İyiyüzünü bilmediğimiz bir hayatın dalgaları arasında bakalım bizi daha neler bekliyor?

AKLEDEN KALPLER

Dilara Tekin Gölcü

Akıl başka, kalp başka mı söyler? Aklın seçtiği, kalbi acı içinde bırakan bir tercih mi olur çoğu zaman?

Yahut kalbin seçtiği yolun zararları ortaya çıkınca; aklımızı duvardan duvara mı vururuz?

Sonuçları hususunda ikisinin yolları daima kesişirken, akıl ve kalp birbirinden bu kadar ayrı yaratılmış olabilir mi? Nasıl birbirinden ba-

ğımsız kabul ettik bu zamana dek onları?

“Kalp, bir mastar olarak, Arapçada “bir şeyi bir yönden öteki yöne çevirmek” anlamını taşır. Arap dilcilerine göre, kalbin insanın gönlüne ad olması, gönlün süratle değişmesinden ve hâlden hâle geçmeye yatkın bir yapıya sahip bulunmasındandır. Nitekim Hz. Peygamberimiz de Allah’ı “Mukallibü'l-kulûb” (kalpleri hâlden hâle sokan) olarak anarak kalbin hem varlık

yapısındaki temel özelliğine, hem de filolojik yapısına dikkat çekmiştir (Ahmed Kalan: Kavram Tefsiri; kalp/gönül, 977, Kavram nu: 111). Bu bilgilerden anlıyoruz ki kalp; değişken, hâlden hâle geçebilen bir yapıya sahip. Geriye yaslanıp bir düşünelim. Hiç sevdiklerimizi sevebiliyor, çok sevdiklerimize bir zaman sonra uzaklık hissedebiliyoruz. Duygusal anlamda asla yapmam deyip yaptığımız, rahatlıkla yapabileceğimizi düşünüp zorlandığımız kaç husus var kim bilir.

Uzun gayretler sonucu kazandığımız güzel bir hasleti tuzla buz edebiliyor yaşanan hadiseler. Kendimizi, kalbimizi ve zihnimizi inşa etmeye başladığımızı düşünürken koca dünyanın ortasında yenik ve başaramamış hissedebiliyoruz. Tek bir cümle hatta bazen tek bir bakış buna yetiyor. Üstelik o esnada belki de kendimizden emin vaziyette, kalabalıklar içinde dolaşıyor, birilerine hayli akıllıca ve faydalı tavsiyeler veriyoruzdur. Tanıdık geliyor mu?

Görüyoruz ki en çok ve en hızlı değişen parçamız, kalbimiz. Nereye dokunsak gölgesini üzerimize usulca bırakıyor. Tüm bu hakikatlere rağmen bizler yanlış, boş ve faydasız işler yaparken “öylesine” yaptığımıza kendimizi ikna ederek etkilenmediğimize inanmak istiyoruz. Fakat günün sonunda sadrımıza yerleşen o kekremsi tat bizi rahatsız ediyor. Bir şeyleri doğru bulmuyor, vaziyetimizden içten içe memnun olmuyor, yorganı başımızın üzerine çekip uykuya devam etmek istiyoruz. İstiyoruz istemesine de bunu başara-biliyor muyuz?

Kalan tüm organlarımızın sıhhati yerinde olmasına rağmen tek başına bedenimize ve ruhumuza etki edebilen kalbimiz hakkındaki uyarıyı, asırlar öncesinden Resulullah’tan (s.a.s.) alıyoruz. “Bilin ki vücutta öyle bir organ vardır ki o sağlıklıysa tüm vücut sağlıklı demektir. Fakat o

hastaysa tüm vücut hasta olur. Bu organ kalptir” (Müslim, Mûsâkât, 107)

Ayetlerde sıkça akıl ve kalp ikili-sinin birlikte anıldığını görüyoruz:

“...Sen onları toplu sanırsın. Hâlbuki kalpleri darmadağındır. Bu, onların akılları ermez bir topluluk olmalarındandır.” (Haşr, 59/14)

“Yeryüzünde gezip dolaşmadılar mı ki, düşünecek kalpleri, işitecek kulakları olsun? (Dolaşırlar, ama ibret almadılar). Çünkü gerçekte gözler değil, göğüslerdeki kalpler (kalp gözleri) kör olur.” (Hac, 22/46)

Burada dikkat etmemiz gereken nokta Allahü Teâlâ, kalbimizle akletmemizi yani akıl ve kalbi birlememizi istiyor. İkisini bir bütün hâlde, yaşamın anahtarı olarak önümüze sunuyor. Bunları, değil ayrı ayrı düşünmek, işlevsel hâle getirmek için daima aynı anda kullanmamız gerektiğini öğretiyor. Pekâlâ, o hâlde neden hâlâ kilitli kapılar önünde çaresiz hissediyoruz? Madem anahtar ellerimize bırakılmış, umutsuzluğumuzun sebebi nedir?

“Allah’tan başka ilah yoktur” derken, İhlâs suresini okurken, İslam’ı tarif ederken hep aynı hakikate varıyoruz: Tevhit, birlemek. Böyle olmasına rağmen insan hayatı içinde en önemli iki unsur olan akıl ve kalbin birlenmesinden daha tabii ne ola-

bilir? İsrarla onları birbirinden ayrı noktalara koyarak aldığımız kararların yıpratıcı sonuçlarıyla yoruluyoruz. Kalbimizi çalıştıran, kirden arınıp ayetlerle sükûn bulmuş ferah aklımız olmalı. Bu ferah ve açık akıl kalbi öyle bir çalıştıracak ki akleden kalp seçtiğiyle mutmain olacak.

“Hayır hayır! Doğrusu onların kazanmakta oldukları kalplerini paslandırmıştır.” (Mutaaffin, 83/14) Kalbimize bulaşan minik minik lekeler zamanla öyle bir hâl alıyor ki kendi sesimizi duyamaz oluyoruz. Göremiyor, hissedemiyor, akledemiyoruz. Kir pas arttıkça temizlemekte zorlanıyoruz.

İnsan, arzularından güzel ve temiz olanları seçip kendisini salih amellere götürecektir. Aynaya sahip olduğunda kötülüklerin kalbinde oluşturduğu karmadan kurtulmaktadır. Ayrıca kalp, zamanla ilahi bir temizlenmeye liyakat kazanarak bembeyaz olmaktadır. Resulullah (s.a.s.) bu durumu şöyle dile getirir: “Fitneler kalbe işledikçe siyah bir nokta oluşur, kalp onları kabul etmediği takdirde bu sefer kalpte bembeyaz bir nokta meydana gelir.” (Müslim, İmân, 231)

O hâlde kendimizi karanlıklara mahkûm etmek yerine, kalbimizi usul usul arındırıp, aydınlığın kapılarını aralayacağız. Elimize teslim edilen anahtarı kullanarak, akli ve kalbi birleyeceğiz. İşte o zaman akleden kalbimizle tüm dağınıklığımız sona erecek.

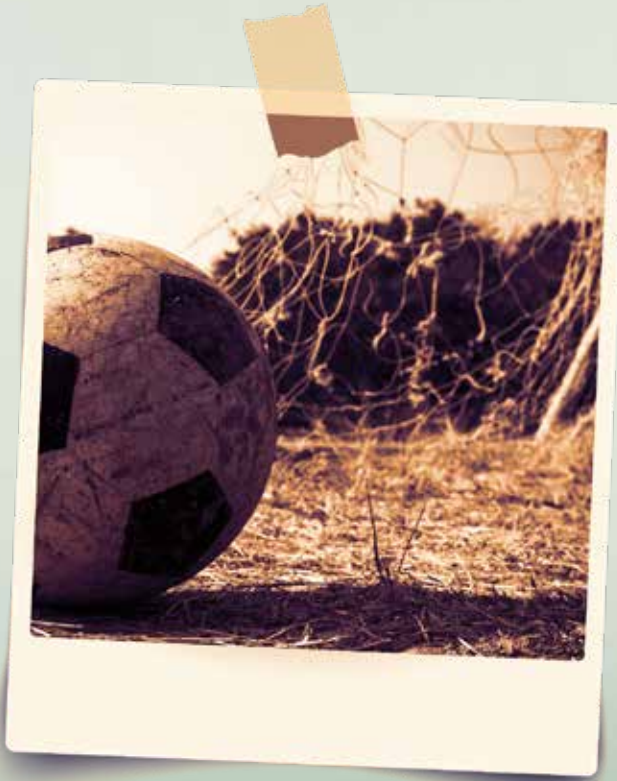
“Allah’tan başka ilah yoktur.” derken, İhlâs suresini okurken, İslam’ı tarif ederken hep aynı hakikate varıyoruz: Tevhit.

SOSYAL MEDYA VE ASOSYALLEŞMENİN EŞİĞİ

Mustafa Talha Özkan
İletişim Uzmanı

Ben, ataerkil bir ailenin üç çocuğundan biriydim ve oyuncaklarım; bisiklet -ki çok büyük bir lüks-, top ve misketten ibaretti. Yaz tatillerinde evimizin duvarından atlayınca avlusuna iniş yaptığımız Şakir Berkan Camii'nde öğlene kadar Kur'an kursu, kurs çıkışı akşama kadar oyun... Akşam yemeği sonrası babaya tekmil veriş ve yatış. Bu arada annemizi de gün içinde sadece öğle yemeğinde görürdük. Aile içi ilişkimiz o yıllarda böyle idi.

Sonra ne oldu? İşte ne olduysa sonradan oldu. Keşke hep çocuk kalabilseydik dediğimiz yıllar birbiri ardınca geçti. Büyüdük üniversite bitti, evlendik, baba olduk, anne olduk. Şahsen ben, internet ve mobil telefonlara olan direncimi, üniversite tezim için kütüphane kütüphane dolaşarak, onlarca kitap okuyarak gösterdim. Lakin iş hayatına atılınca internet ve mobil telefon kaçınılmaz oldu. Bu süreç, 2000'li yılların devamında Twitter, Facebook gibi sosyal medya platformlarının ortaya çıkışına denk düşüyor.

Lakin malumunuz sosyal medya ağı bunlarla sınırlı değil ki. En korkunç ve müdahale edilemez olanı yani tek yönlü yayın yapan televizyon, evin başköşesinde yerini almıştı ve iki yaşındaki oğlum birçok subliminal mesaj içeren çizgi filmleri anlamsızca seyretmeden yemek yemiyordu.

Şimdi filmi biraz ileri sarıyorum, fotoğraf makinelerinin radyonun yerini alan olağanüstü mobil telefonların çağına doğru. Belki biz yetişkinler için marka, model, fiyat demek telefon, lakin çocuklarımız için önemli olan, içinde barındırdığı cıgabaytlar... Ne kadar cıgabayt o kadar telefonla oyun demek çünkü onlar için. Çocuk hangi kanalı nasıl açacağını zaten biliyor. Bu arada gayriihtiyari abes kanallara girse anne habersiz çünkü "ebeveyn koruması"ndan bihaber. Bu bahsettiklerim 2-5 yaş arası çocuklar için. Bir de 7 yaş üstü çocukların maruz kaldıkları tehlikeler var ki bunlar tamamen hedef kitlesi belirlenerek planlanmış dijital saldırılar. 7 yaş üstü çocuklar, özellikle ergenlik döneminde internet üzerinden "sohbet/chat" yapmak için türlü kanalları yoklamakta ve bu durum vahim sonuçlar doğurabilmektedir.

Derslerine ve ailesine ayırması gereken zamanı, televizyon/tablet/telefonla heba eden çocuklara aileleri maalesef sosyal, kültürel ve manevi anlamda hiçbir katkı sağlayamamaktadır.

Çocukları dijital medyanın zararlarından korumak için neler yapmalı?

- Çocuğunuzun bilgisayarının taşınabilir model olmamasına dikkat edin.
- Çocuğunuz internette iken muhakkak yanında bir müddet oturun ve onu her an tekrar ziyaret edebileceğinizi hissettirin.
- Bilgisayara ebeveyn koruması koymayı asla unutmayın.
- Zararlı sitelerin niye zararlı olduğunu, onun anlayacağı bir dil ve lisanîhâl ile izah edin.
- İnternette geçireceği vakti sınırlandırın; bir süre belirleyin ve asla ödün vermeyin.

Ana tamamımız sosyal medya ve aile içi iletişim olduğu için bir nebze aile içi ilişki ve iletişime değinmek istiyorum. Basit bir soruyla yarayı biraz kaşıyalım: İnternet faturasını erteleyip diğer ihtiyaçlarını önceleyen var mı; varsa ilk taşı o atsın bana...

Aile, toplumun temel taşıdır. Buradaki “temel taşı” tabirini es geçmeyelim, doğal afetlerde temelin sağlamlığıdır binayı ayakta tutan. Eski aile modellerini yâd edip derinden bir “nerede o günler” dememek elde değil lakin biz günümüz aile modeline bakalım.

Günümüz ailelerinde, çoğunlukla hem anne hem baba çalıştığı için, bakımıyla ilgilenen kişi çocuğun yemeğini yedirir, ödevlerini yaptırır. Anne ve baba da (çoğunlukla) iş dönüşü yolda bir şeyler atıştırmış olarak eve gelir. Bütün gün çalışmış olmanın yorgunluğuyla kendilerini bir kol tuğa atıp telefonlarını ellerine

alırlar. İnternette sörf yaparken ya eşim bir şey derse ya çocuğum dersleri için yardım isterse korkusuna bir de FOMO'yu (fear of missing out/o an internette olup bitenden geri kalma korkusu) ekleyerek paylaşımlarının “like” sayısını veya yeni paylaşımları tetkike başlar. Bu esnada ebeveynin, evlatlarından bir talep gelmesi/bu talebin ısrara dönüşmesi ya da ebeveynin birbirlerinden bir şey istemesi maalesef bir aile kavgasının fitilini ateşler. Hülâsa, internetteki sosyal paylaşım siteleri, sohbet odaları, oyunlar aile içi ilişkileri sıfırladığı gibi iletişimi de yaralar.

Bugün, akademik yazılarda, konferans ve panellerde, medya ve sosyal medyanın aile içi ilişkilerdeki olumsuz etkisini okuruz/dinleriz genelde. Oysa hepimiz, “Mutlu aile tablosu nasıl oluşturulur? Sağlıklı ilişkiler nasıl kurulur?” bunları bilmek isteriz. Farzımuhal, anne baba birlikte akşam yemeğini hazırlıyor, ço-

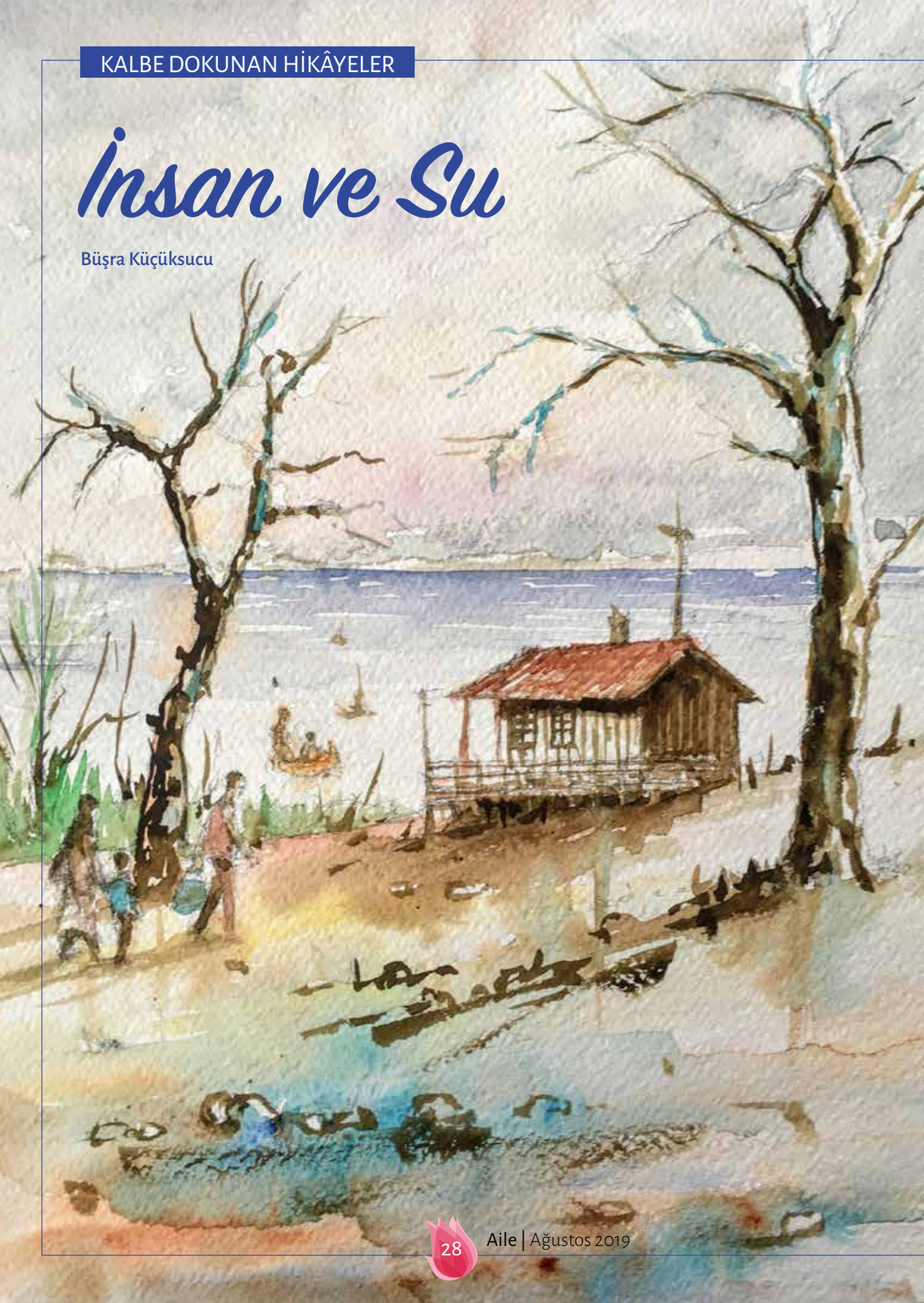
cuklar da gerekli malzemeleri masaya taşıyor. Ailece yenilen bir akşam yemeği sonrası sohbet etmek üzere oturuluyor. Çocuk, annesi ve babası işten dönmekten önce ödevlerini bitirmiş, kitabını okumuş. İşte günümüzde özlediğimiz tablo...

Bir de konunun bizi alakadar eden kısmı var ki oldukça basit: Oğuz Atay der ki, “Değiştığımız, geliştiğimiz falan yok, sadece kusurlarımıza alışıyoruz.” İşte bu aforizmayı tersine çevirmenin tam zamanı. Gelin cep telefonlarımızı yerine yani cebimize koyalım ve o telefonlara da sadece görevlerini yapma şansı tanıyalım. Oluşan boşluğu bir kitap okumaya başlayarak dolduralım. Lakin dijital kitap değil, sayfalarına dokunabildiğimiz, mürekkebin kokusunu içimize çekebildiğimiz bir kitap.

Bu, bizi rol model alan çocuklarımıza da çok önemli bir misal teşkil edecek, göreceksiniz...

İnsan ve Su

Büşra Küçüksucu

Yelda Hanım, tatil sabahı aile efradını büyük bir keyifle kahvaltı sofrasına davet etti. Sesindeki neşe, ince uzun koridordaki tablolara çarparak yatak odalarına doluyordu. Kaşmir battaniyelerinden içeri giren bu sıcak duygu, eşini ve çocuğunu sarıyordu. Evin mütebessim hanımının kadife sesindeki sevgi, cömertçe kulaklarından içeri sızıyor ta yüreklerine kadar usulca gidiyordu. Bu ses onların yüreğine giden yolu çok iyi biliyordu. Eşi Hakkı Bey uyandığında; yüzünde hem bu sevgi dolu sesin, hem de burnuna dolan kızzartmanın, domatesli sarımsaklı sosun tebessümü vardı. Yatağından kalkmadan önce kendi kendine söyledi:

Kızartma, domatesli sos ile yapıldıysa bahar gelmiş demektir. Bahar geldiyse bugün deniz kenarında uzun bir gün bizi bekliyordur. Samimi bir üşengeçlik tavrıyla hanımının yapacağı plandan korkarcasına battaniyeyi yeniden başının üzerine çekti. Çok geçmeden güneşin, denizin, toprağın müferrih hayali dimağını doldurarak Hakkı Bey'i yatağından çıkardı. Şimdi o da az önceki üşengeçliğini çoktan terk etmiş, dışarıdaki nefis havanın tadını çıkarmak için sabırsızlanıyordu. Mutfakta emaye kırmızı çaydanlıktan buharı tüten çayları dolduran hanımına seslenerek:

-Uzun bir kış oldu. Güneşi özledik.

-Öyle ya... Epey özledik...

-Bugün için sen mutlaka bir program yapmışsındır.

-Aklımda bir şeyler var tabii, diyerek gülümsedi Yelda Hanım. Furkan'ın sofraya gelmesine yardım eder misin? Elini yüzünü yıkıyordu.

Hakkı Bey dört yaşındaki oğlunun elini ve yüzünü yıkamasına yardım ettikten sonra keyifle kahvaltılarını yaptılar, kısa sürede hazırlanarak bu güzel bahar gününün tadını çıkarmak üzere evlerinden yetmiş kilometre kadar uzakta, sahilinde balıkçı kulübelerinin olduğu ormanlık bir alana gittiler.

Arabadan iner inmez doğanın bedenlerini baştan aşağı rahatlatan havası çevrelerini sarmış, şehrin tozunu ivedilikle üzerlerinden almıştı. Furkan birkaç adım ilerler ilerlemez "Arı, arı var!" diye koşarak annesinin dizine sarıldı. Annesi:

-Oğlum arıdan neden korkuyorsun? Bak o minicik, sen ondan kaç kat daha büyüksün, diyerek oğlunu teskin etmeye çalıştı. Furkan gayet kendinden emin bir şekilde:

-Ama onlar uçabiliyor, ben uçamıyorum, dedi. Bu cevaba güldükten sonra sahile doğru inerek uzun süre yürüdüler. Furkan çok sevdiği takım topunu ayağında sürükleyerek, oyunlar oynayarak ilerliyordu. Vaktin nasıl geçtiğini anlamadan uzun süre gittiler. Yelda Hanım, yüzüne buse konduran birkaç yağmur damlasının ardından endişeyle eşinin yüzüne baktı:

-Arabadan ne kadar uzaklaştık?

Hakkı bey ardına dönerek:

-Epey oldu. Yaklaşık bir saattir yürüyoruz, dedi.

Yelda Hanım, yağmur yağacak sanırım, der demez gökten sağanak hâlinde yağmur inmeye başladı. Hakkı Bey Furkan'ı, Yelda Hanım topu kucağına aldı. Koşarak en yakın balıkçı kulübesine sığındılar. Yağmurla beraber her yer çamur içinde kalmıştı. Toprak ve suyun bu görkemli buluşmasından kıyafetleri de nasibini almıştı. Balıkçı kulübesine söylenerek girdikleri için bu küçük taş mekânın güzelliğini fark edememişler, daha önce hiçbir yerde görmedikleri el yapımı ahşap masa ve sandalyeler gözlerinin önünde dursa da onları algılayamamışlardı.

-Güzel bir gün geçirmek niyeti ile evden çıktık, şu hâlimize bak.

-Niye acele ettik ki? Tadımız tuzumuz kaçtı...

-Araba da çok uzakta, nasıl yürüyeceğiz?

-Yağmurun dinmesini beklemek zorundayız.

-Tüm günümüz mahvoldu.

Şikâyetlerine bir süre ara verdiklerinde Furkan'ın taş şöminenin başında sarı çizmeleri, kırmızı yağmurluğuyla dışarıdan yeni geldiği belli olan bir hanımın yanına usulca oturduğunu, onunla tatlı tatlı konuştuğunu fark ettiler. Onlara doğru yaklaşırken genç hanımdan izin istediler:

-Biraz ısınabilir miyiz?

-Elbette, oturun lütfen.

-Anne, abla şuradaki suyun

hikâyesini anlatacaktı, diyerek göz kamaştıran, ince uzun gövdesiyle zarıflığı yansıtan kristal sürahiyi gösterdi. Hakkı Bey, suyun hikâyesi mi, diye sordu hayretle.

Genç hanım:

-Evet, suyun hikâyesi... Dilerse-
niz siz de bize katılabilirsiniz.

Epey üşümüş olan Yelda Hanım:

-Çok memnun oluruz, diyerek hem bedenini hem de yüreğini ısıtacak olmanın neşesiyle dol-
du.

-Her su ayrı ayrı mizaca sahip birer hikâye anlatıcısı ve hikâye deposudur. Suların hafızası var-
dır, içinde gizli sırlar bulunur. Ona anlattığınız onda kalır. Her su, âlemin bir cüzünü yansıtır. Mesela ben bu suyu Sakarya'nın Dokurcun beldesinden getir-
dim. Tadı şerbet gibi... Oranın

insanı da böyle tatlı, halim se-
limdir. Tadına bakmak ister mi-
siniz?

Özenle aile bireylerine tek tek sudan ikram ettikten sonra, onların kendisini onaylayan bakışları karşısında anlatmaya de-
vam etti:

-Vâkıa suresinin altmış sekizinci ayetinde, "Hiç içtiğiniz suyu düşündünüz mü?" diye soruluyor. Ben sık sık düşünürüm. Aziz su, aziz insan... İkisi de birbirine öyle yakındır ki... Çünkü insanın yaklaşık yüzde yetmişi sudur. Suda insanın birçok hâlini bire-
bir görebilirsiniz.

-Nasıl yani, diye sordu Yelda Ha-
nım taaccüple.

-Bildiğiniz gibi suyun katı, sıvı ve gaz olmak üzere üç hâli vardır. Su, eğer ısıda dengeyi yakalayamazsa buza dönüşerek keskin-

leşir ve kesici hâle gelir. İnsanın vücut ısısı da öfke, sevinç, heyecan gibi duygularla orantılıdır. Eğer insan hayatında, karakterinde, yaşamında, duygu ve düşüncelerinde dengeyi kaçıır ve keskinleşirse başta kendisi olmak üzere etrafındaki herke-
se zarar vermeye başlar. Dinimiz bizden her şeyde itidal üzere ol-
mamızı, kıvamı bozmamamızı istemiştir. İnsan, hayatı yaşana-
bilir kılmak istiyorsa akan bir su gibi kendini ve etrafındakileri zora sokmadan tabiatıyla uyum içinde ilerlemelidir. Eğer insan, fitri ve dinî değerlerini kaybe-
derse bu defa kimliksizleşir. Bu da suyun gaz hâlidir. Değerle-
rini kaybeden insan buhar olup uçar gider, hiçbir dimağda izi kalmaz. Su, kendi akışındayken bile birçok değişiklik yaşar, tıpkı insan gibi... Furkan, minik parmaklarıyla masanın üzerinde

duran fotoğrafları işaret ederek:

-Bu resimler ne anne, diye sor-du.

-Bilmiyorum ki... Hanımefendi-ye soralım.

-Ben de tam onlardan bahsedec-
tektim. Bunlar ayrı sürahidene
alınan üç su molekül örneği. Bir
gecede hepsine ayrı duygular
içeren sözlerle hitap edildi. Ba-
kın şu kristal şeklinde olan, sevgi
ve iltifat sözleri söylenen su. Şu-
radaki birbirine geçmiş, düzen-
siz, karanlık ve kötü görümlü
moleküller ise kötü sözler telkin
edilen su. Bu gördüğünüz geo-
metrik ve güzel görümlü olan
su ise kendisine teşekkür edilen
su.

Yelda Hanım:

-Gerçekten muhteşem! Öyleyse
bizler içimizden geçirdiğimiz
kötü düşünceler ile bedenimizi

nasıl etkiliyoruz kim bilir?

-Kesinlikle hanımefendi! Müs-
pet ya da menfi düşüncelerimiz,
bedenimizin sıhhat ve güzelliği-
ni etkiler. Beyinde sürekli dönüp
duran kötü bir düşünce, mutla-
ka bedene fiziki bir rahatsızlık
olarak yansır. Kelimeler sihirli-
dir. Onları kendinizde ve çevre-
nizde güne ve iyiye kullanma-
nızı öneririm.

Hakkı Bey, az önce kapıdan gi-
rerken kullandıkları olumsuz
cümleleri düşünerek eşinin yü-
züne baktı. O da aynı anda, aynı
düşüncelerle başını ona çevir-
mişti. Gülümseyerek:

-Ne güzel yağmur yağıyor. İyi ki
de buraya kadar gelmişiz. Bu sa-
yede çok hoş bilgilerden istifade
etmiş olduk, dedi.

Yağmurun hoş tınısı eşliğinde
tarçınlı saleplerini yudumlaya-

rak kelimelerin gizemli dünya-
sındaki yolculuklarına devam
ettiler. Su ve insanın mucizevi
benzerliğine olan hayranlıkları,
sohbet koyulaştıkça derinleşti.

Yelda Hanım, eve dönüş yolun-
da camdan her biri kendi yolun-
da usul usul ilerleyen damlaları
seyrederken:

-Madem çok benziyorlar, in-
sanlar da sular gibi birbirlerine
zarar vermeden ilerlemenin
mümkün olduğunu öğrenmeli-
ler, dedi.

Yelda Hanım ve Hakkı Bey, cüm-
lenin büyüklüğü altında taac-
cülerini gizleyemediler. O gün-
den sonra kendi bedenlerine ve
çevrelerindeki tüm insanlara
yaklaşımları suyu yorumlayarak
oldu, su gibi berrak ve ferahlatı-
cı diyaloglar kurdular.

ÇOCUĞUM BÜYÜRKEN

Gölsüm İnal Karapınar

Halkla İlişkiler ve İletişim Uzmanı

ÇİZGİ FİLM DEYİP GEÇME!

Günümüzde en yaygın kitle iletişim aracı olan televizyon, dünyaya açılan pencere görevini üstlenerek birçok evde başköşede yerini aldı. Ülkemizde de son yirmi yıl içerisinde televizyonun maddi açıdan ucuzlaması, özel kanalların açılması nedeniyle bireyler, en çok da çocuklar, üzerindeki etkileri iyice arttı. Uzağı yakın etmesi, bilgiyi artırması, olumlu davranışlar sergileyen modeller sunması gibi pozitif etkileri olsa da medya ve çocuk konusunda yapılan çalışmalar, daha ziyade medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri üzerinde yoğunlaştı.

Modernleşme ile birlikte sokaklar ortadan kalktı, çocuklar evde daha fazla vakit geçirir hâle geldi. Meşgul anne babalar, ilgisiz bakıcılar derken çizgi filmler sinsice çocukların hayatında gittikçe daha çok yer aldı. Çocuklar bu yapımlara ilgi gösterdikçe dev bir sektöre dönüştü ve çocukları günbegün kısıncasına almaya başladı. Artık günümüz çocukları, vakitlerinin çoğunu ekran karşısında, özellikle de çizgi film izleyerek geçiriyor. Ve maalesef, bu çizgi filmlerin birçoğu masum değil!

Yapılan çalışmalar, okul öncesi dönem çocuklarının haftada ortalama 23,8 saatlerini televizyon karşısında geçirdiğini ve izledikleri programların % 89,9'unu çizgi filmlerin oluşturduğunu ortaya koyuyor. Dolayısıyla zamanının önemli bir kısmını televizyon karşısında geçiren çocuğun, çizgi filmlerdeki davranış kalıplarını, düşünce tarzlarını, model olabilecek kişilerin genel özelliklerini benimsemesi de kaçınılmaz oluyor. Ayrıca erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre; aile gelir düzeyi düşük olanların yüksek olanlara göre; ailede üye sayısı fazla olanların az olanlara göre; ebeveyn eğitimi düşük olanların yüksek olanlara göre ve kent çevresi okullarında yer alanların kent merkezindekilere göre daha fazla oranlarda model alma davranışında bulundukları da tespitler arasında yer alıyor. Model alınan davranışların hepsinin iyi davranış örnekleri olmadığı da aşikâr.

Çizgi Filmlerin Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Bilişsel fonksiyonları köreltme/azaltma: Yapılan araştırmalar, günde ortalama 3-4 saat televizyon (dolayısıyla çizgi film) izleyen çocukların, dikkat eksikliği ve hiperaktivite olasılıklarının diğerlerine göre %30-%40 daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır.

Çocuk televizyon izlediğinde çok yönlü sinirsel uyarılma mahrumiyeti yaşamakta, bu nedenle beyin hacmi, normal çocuklara göre %20-30 daha küçük kalmaktadır.

Televizyon, gelişmekte olan çocukların dikkatini yoğunlaştırma sürelerini ve beyinsel işlevlerini tembelleğe alıştırmaktadır.

Şiddete yöneltme: Masum ve eğlenceli olduğu düşünülen çizgi filmler, gerçek yaşamdakinden daha fazla şiddet unsuru içermektedir. Günümüzde büyük bir toplumsal sorun olarak görülen şiddet eylemleri, çizgi filmler aracılığıyla çocuklara kolayca ve denetimsiz olarak aktarılmaktadır.

Şiddet içerikli çizgi film izleyen çocukların yaşlarına oranla daha fazla kavgaya ettikleri; daha gergin, agresif, sabırsız ve asi davrandıkları; başkalarının acı ve üzüntülerine karşı daha az hassas oldukları; çev-

relerindeki şiddet unsurlarından rahatsız olmadıkları gibi şiddete daha meyilli oldukları gözlemlenmiştir.

He-man, Voltran, Bugs Bunny, Ninja Kamlumbağalar, Temel Reis... Çocukluğumuzun çizgi filmlerine dönüp baktığımızda birçok çizgi filmin ekseninde şiddetin durduğunu görmekteyiz. Bu çizgi filmlerde "kötü"-yü yenmek için yapılan her şey mübah(!)tır. Ayrıca ana karakterin şiddet eylemi sonrası ödüllendirilen bir konumda olması, çocuğun karakteri daha fazla örnek almasına; şiddet eylemine uğrayan karakterde acı, ağrı gibi ifadelerin olmaması ise çocukların şiddeti daha kolay kabul edilebilir olarak görmesine yol açmaktadır.

Riskli davranışlara yöneltme: Özellikle küçük yaş grubu çocuklar, kahramanlarını çok ciddiye almakta, onlarla özdeşlik kurmaktadır. Bu özdeşleşme sonucunda da çizgi filmlerin içeriğinde olan uçma, yüksekten atlama, görünmeyi görme gibi gerçeküstü davranışların gerçek hayatta da olabileceğini varsayıp bunları denemekte ve hayatlarını tehlikeye atabilmektedirler.

Yanlış beslenme alışkanlığı edindirme: Çizgi filmlerde, reklamlarda, dizilerde hazır yiyecekler, bisküviler ve çikolatalar çocukların ilgisini çekmekte ve bu durum beslenme alışkanlıklarını olumsuz etkilemektedir.

Gerçeklikten koparma: Sihir/büyü içeren çizgi filmler, çocukların gerçeklik algısını bozduğu gibi, onlara kolay yoldan sonuca ulaşabileceği mesajını vermektedir.

Yapılan çalışmalar, okul öncesi dönem çocuklarının haftada ortalama 23,8 saatlerini televizyon karşısında geçirdiğini ve izledikleri programların % 89,9'unu çizgi filmlerin oluşturduğunu ortaya koyuyor. Dolayısıyla zamanının önemli bir kısmını televizyon karşısında geçiren çocuğun, çizgi filmlerdeki davranış kalıplarını, düşünce tarzlarını, model olabilecek kişilerin genel özelliklerini benimsemesi de kaçınılmaz oluyor.

Fiziksel gelişimi kısıtlama: Çocuklar, büyük ve küçük kaslarını çeşitli oyunlar yoluyla geliştirmekte, pek çok hareketi oyun yoluyla kendiliğinden öğrenmektedirler. Kaslarını en çok geliştirebileceği dönemde devamlı televizyonun karşısında, televizyona odaklanmış şekilde durması, çocuğun hareket yeteneğini kısıtlamaktadır.

Geleneğe yabancılaştırma: Çizgi filmlerde kahramanların inanış biçimleri, dinî törenler, kutsal saydıkları şeyler çocuklar tarafından çabucak benimsenebilmektedir. Çizgi dünyanın tamamen sahte ve kurmaca akışına inanan çocuk, içinde bulunduğu toplumun geleneklerine uyumda zorlanabilmekte yahut geleneğe yabancılaşabilmektedir. Örneğin kız çocukları tarafından çok sevilen bebekler, uçan atlar, erkek çocuklarının vazgeçilmezi olağanüstü güçlere sahip kahramanlar bambaşka bir dünyadan seslenmektedir. Bu kahramanların düzenli aile ilişkileri yoktur. Seküler yaşam tipinin ve gelenekle bağlarını koparmış bireyselliğin mümessilidirler. Dinî ve millî değerlerden kopuk bir yaşamın sanal kahramanlarıdır.

Dil gelişimini geriletme: Çizgi filmlerde kullanılan sözcük sayısının azlığı nedeniyle çocuklarda kelime dağarcığı kısırlaşmakta; Türkçenin yanlış, kötü, yabancı özentili ve kısır bir şekilde kullanılmasından dolayı dil yozlaşması yaşanmaktadır.

Çocukluk masumiyetini kaybettirme: Bazı çizgi film kahramanları, çocuklarının yetişkinlerin dünyasına psikolojik ve fizyolojik olarak hazır olmadan girmelerine neden olmaktadır.

Bu kahramanlar mükemmel yaşamlara sahiptir. Fiziksel olarak kusursuzdurlar. Ulaşılması neredeyse imkânsız güzellik yahut güçtedirler. Bu durum, çocuklarda sağlıksız bir güzellik ve güç takıntısı yaratmakta; kişilik zedelenmesi, düşük öz güven ve zedelenmiş bir benlik algısına sebep olmaktadır. Kimi çizgi filmlerde ise kahramanların arasında yaşanan entrikalar, çocukların masum zihinlerini kirlletmekte, kahramanların dili saf ve temiz dimağlarına nahoş kelimeleri işlemektedir.

Çizgi Filmlerin Ürün Satışları Üzerindeki Etkileri

Ürün satışlarında çocuklar büyük bir pazar oluşturmaktadır. Bağımsız ve analitik düşünce yetisi olmayan bu yaş grubunu etki altına alma yolu da çizgi filmlerden geçmektedir. Çizgi film karakterlerinin veya ünlü kişilerin reklamlarda tanıtılan ürünü över konumda yer alması, çocuğun ürünle beğendiği karakteri özdeşleştirerek ürünün iyi olduğuna inanmasına ve ona sahip olma isteği duymasına neden olmaktadır. Oyuncaklar görünüşte bir çeşitlilik algısı oluştursa da aslında büyük ölçüde aynı düşünce yapısının aktarılmasında birer araç olarak kullanılmaktadır. Dünyanın bütün çocukları, aynı oyuncağın dolayısıyla aynı yaşam tarzının alıcısı durumundadır. Toplumların kendi kimlik ve değerlerini taşıyan yerel ya da mahallî oyuncaklarla birlikte bu tür oyuncaklarla oynayan çocuklar da tarihe karışmaktadır.

Peki, ne yapmalı?

- Ebeveynler, çizgi filmlerde ve diğer programlarda seçici davranmalı; özellikle okul öncesi çocuğun gelişiminde olumsuz unsurlar taşıyan, şiddet içeren çizgi filmleri çocuğuna izlettirmemelidir.
- Okul öncesi çocuklara yönelik çizgi filmlerde çocuğun eğlenmesi yanında, temel eğitimle ilgili özelliklerin de kazanılması gereklidir. Çizgi filmlerde "eğlendirirken eğitime" ilkesi geçerli olmalıdır. Çocukların ilgisi, şiddete değil, eğlendirici ve eğitici yönü ağır basan çizgi filmlere çekilmelidir.
- Televizyonlarda yayımlanan çizgi filmlerin seçiminde uzman-programcı iş birliği yapılmalı, özellikle okul öncesi çocuklara yönelik çizgi filmler daha özenli ele alınmalıdır.
- Kendi tarihimizi, kültürümüzü, örf ve adetlerimizi yansıtan yerli yapım çizgi filmler çoğaltılmalıdır.

Kedi Tirmalaması

Havaların ısınmasıyla birlikte güzel havayı fırsat bilen çocuklarımız, hâliyle da kedi ve köpeklerle yakın temasta bulunabiliyor. Peki, bu hayvanlardan biri, çocuğumuzu ısırduğunda nasıl davranmalıyız? Öncelikle her hayvan ısırığı veya tirmalamasının çocuğumuza kuduz bulaşması için yeterli olduğunu bilmemiz gerekiyor. Böyle bir durum söz konusu olduğunda eğer deri hiç zedelenmemişse veya aşısı yapıldığından emin olduğumuz bir hayvansa endişelenmemize gerek yok. Ancak en kısa zamanda bir sağlık kuruluşuna gitmemiz doğru olur. Eğer tirmalayan, sokak hayvanı veya aşısı yapılmamış bir hayvansa o bölge derhal bol su ve sabunla en az beş dakika yıkanmalı, kanama varsa temiz bir bezle basınç yaparak sarılmalı. Vakit kaybetmeden bir sağlık kuruluşuna başvurularak aşılama programına başlanmalıdır. Ayrıca zamanında yapılan aşının kuduzla karşı yüzde yüz koruyucu, aşısı ihmal edildiğinde kuduzun yüzde yüz öldürücü olduğu unutulmamalıdır.

SAĞLIKLI YAŞAM

Ortamda Çocuk Varsa Klimaya Dikkat!

Hava sıcaklığının yüksek olduğu yaz günlerinde, klima da yaşamın vazgeçilmezi hâline geliyor. Aşırı sıcaklar özellikle bebek/çocuklarda terleme, isilik, cilt döküntüleri, sıvı kaybı, iştahsızlık ve huzursuzluğa neden olduğundan evin ısısının iyi ayarlanması (ortalama 22-25 derece), bu ısıyı yakalamak için de ihtiyaç hâlinde klima çalıştırılıyor. Fakat kontrollü kullanılmayan klimanın son derece zararlı etkileri olabiliyor. Klimanın yukarı doğru üfleme sisteminin sağlanması, çocuğun üşüyüp üşümediği kontrol edilerek ayarlama yapılması gerekiyor. Ayrıca bakteriler klimadan hava yoluyla çocuklarımıza bulaşıp zatürreye neden olabileceğinden düzenli aralıklarla filtrelerin dezenfekte edilmesi ve klimanın bakımının yapılması önem taşıyor.

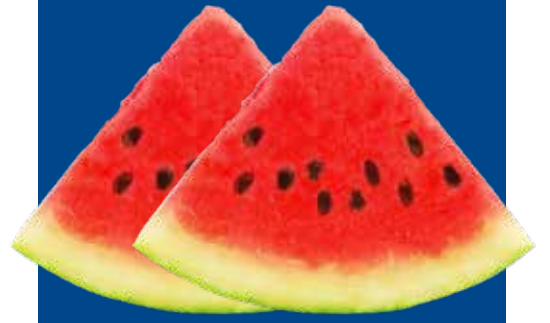

Çivit Otu

Çivit otu, yüzyıllar boyunca sağlık için kullanılmıştır ancak günümüzde çivit otu denildiğinde akla ilk gelen çivit mavisidir. Çivit mavis, çivit otundan elde edilen ve özellikle Hindistan bölgesinde yoğun olarak kullanılan doğal bir renktir. Kimyasal boyaların icadından önce kumaşların boyanmasında çivit mavis gibi doğal boyalar oldukça önemliydi. Beyaz kumaşları temizlemek ve saç boyasında uygun tonları yakalamak için çivit mavis kullanılmaktaydı. Günümüzde de çivit otu temizlik ve kozmetik dışında da kullanılmaktadır. Vücudun bağışıklık sistemini güçlendirmesi, kabakulak, kızamık ve gribeye karşı koruyucu olması, menenjit hastalığına yakalanma riskini azaltması, egzama ve çiban rahatsızlıklarında tedavi amaçlı kullanılması, saçların daha sağlıklı, gür ve dolgun gözükmesini sağlaması çivit otunun faydaları arasındadır.

Karpuzun İyisi Nasıl Anlaşılır?

Şu sıcak yaz mevsiminde tezgâhların baş tacı olan karpuz nasıl seçilir, püf noktalarını sizinle paylaşalım. Öncelikle karpuzda yumuşak ve ezik bir kısım olmadığından emin olun. Oval ve uzun şekil, karpuzun sulu olduğuna; tombul ve yuvarlak şekil tatlığına işaret eder. Karpuzun erken hasat edilip edilmediği sapından anlaşılır; sapı çok yaş ise henüz olgunlaşmamıştır, aşırı kurumuş ise çok beklemiş olduğuna işaret eder ve pek makbul değildir. Kabuğundaki örümcek ağına benzeyen çatlaklar ve kahverengi noktalar, karpuzun arılar tarafından çokça ziyaret edildiğine işaret eder. Ne kadar çizgi varsa o kadar lezzet vardır. İri ama hafif olan karpuzun içi geçmiştir. Göbek kısmına avucunuzla vurduğunuzda titreşimli, tok bir ses geliyorsa çoğunlukla iyidir. Koyu yeşil karpuzlar yeşil çizgili olanlara göre daha makbuldür çünkü yeşil çizgilerin kabak aşıllı olma ihtimali vardır. Siyah ve çekirdeksiz karpuzlar ise sera ürünüdür.

Bebeğinize Kanguru Seçerken

Nelere Dikkat Etmelisiniz?

Bebeğinizle aranızdaki mesafeyi azaltan, rahatça gezip dolaşabilmenizi sağlayan kullanışlı bir taşıma aracıdır kanguru. Peki, kanguru seçerken nelere dikkat etmemiz gerekir? Anneye bakıyor olmak, dokunmak, bebeğin güven duygusunu güçlendiren unsurlardır. Ancak ilk altı ayın ardından bebeklerin çevrelerinde olan bitene karşı merakı artar. Bu nedenle her iki yönde oturmayı da destekleyen bir kanguru seçmelisiniz. Terletmeyen ve var olan teri dışarı atabilen bir kumaştan imal edilmiş kanguru, bebeğinizin sağlığı açısından önemlidir. Yenidoğan bebekler için alınacak kanguruların Kalça Çıkığı Enstitüsü tarafından onaylı olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca yenidoğan bebeklerde boyun kasları yeterince gelişmemiş olduğundan baş destek ünitesi bulunan kangurular seçilmelidir. Kangurunun bacak kısmının M şeklinde durmasının, bebeğin ergonomisi için oldukça önemli olduğu unutulmamalıdır.

DOÇ. DR. VEHBİ BAŞER:

“Aile bireylerinin öncelikle ilişkilerini çok değerli görmesi; fikir ayrılıkları, anlaşmazlıklar ve gerilimlere rağmen bu ilişkiyi ‘sahiplenilmesi gereken bir lütuf’ olarak değerlendirmesi gerekir.”

1961 Eskişehir doğumlu. Lisans öğrenimini 1985’te, doktorasını 1993’te tamamladı. 2000’de Uygulamalı Sosyoloji alanında Doçent unvanı aldı. Hâlen Kocaeli Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Gerek ülkemizde gerek yurt dışında pek çok projede hem yönetici hem de katılımcı olarak yer aldı; sosyoloji ve Felsefe alanındaki kongre ve sempozyumlarda bildiri sundu; araştırma ve makaleler yayımladı. Çeşitli seminer ve konferanslar verdi, televizyon programlarına katıldı. Sosyoloji Derneği, Sosyologlar Derneği ve Uluslararası Sosyoloji Derneği (International Sociological Association) ile bu derneğin Clinical Sociology Research Committee (RC 46) üyesi olan Vehbi Başer, evli ve iki çocuk babasıdır.

Aile neden önemlidir, neden aile üzerine araştırmalar ve çalışmalar yapılmalıdır?

Mesleğim gereği, ailenin sosyolojik açıdan önemi- ne değinmem yerinde olur. Aile, insanın en temel maddi ve biyolojik ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için tarihsel ve kültürel olarak inşa edilmiş en optimal çözümdür diyebiliriz. İnsan, ancak insanla ünsiyet kazandığı zaman gerçekten insan olur ve insana ünsiyet kazandıran en etkili mekanizma da ailedir. İnsanoğlu, aile kurumu ile bireylere ünsiyet kazandırma işlevini kültürel olarak bir düzene kavuşturmuştur. Aile, kadın ve erkeğin hem kendileri hem de toplum için yararlı, tatminkâr ve mutlu bir birliktelik yaşamalarını sağlamak ve çocukların ünsiyet kazandırılarak topluma katılmasını temin etmek işlevlerini karşılayan bir yapıdır.

İnsani bir birliktelik ve hayatı paylaşma formu olarak aile yapısının giderek büyük insani maliyetler doğuracak şekilde hırpalanması, ailenin yeniden araştırma konusu yapılmasını zorunlu hâle getirmektedir. Teorik Sosyoloji açısından ailenin keşfedilmemiş bir şeyi kalmamış olabilir ama sosyologların aynı zamanda gerçek hayattaki sosyal problemlerin çözümü için hem bilgi üreten hem müdahale faaliyetlerini üstlenen Klinik Sosyoloji çalışmaları da mevcuttur.

Gerçek sosyal aktörler, kendi problemlerini sosyolog gibi analiz ederek çözemeyecekleri için onlara problemlerini çözme becerisi kazandırmak klinik sosyoloğun marifetidir. Bu yüzden klinik sosyologlar, sosyal hayatın iyileştirilmesi çerçevesi içinde aile hayatının barındırdığı gerilim ve problemlerin topluma bindirdiği büyük maliyetleri azaltmak amacıyla hareket ederler. Ne olup bittiğini ve bunlara nasıl müdahale edilebileceğini inceleyerek son derece ihtiyatlı ve mahremiyete riayetkâr çözümler geliştirilmesine katkıda bulunurlar. Aile alanında yapılacak araştırmaların özellikle Uygulamalı ve Klinik Sosyoloji çerçevesinde gerçekleştirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Sağlıklı bir aile yapısı için aile içi iletişimin önemi nedir? Bu iletişim nasıl olmalıdır?

Aile içi iletişim, bireylerin kendileri arasındaki mesaj alışverişi demektir. Ancak insanlar arasında asıl önemli olan, iletişim değil, etkileşimdir. Kriz, eğer insanların mesaj alıp vermesiyle ilgili ise buna iletişim problemi diyebiliriz. Oysa bugün iletişim problemi olarak görülen meselelerin pek çoğu etkileşim problemidir.

Günümüzün problemleri, geleneksel ve modern girdilerin birbiriyle uzlaştırılmaz, çelişik ve hatta çatışık biçimde hayatımızı kuşatmasından kaynaklanıyor. Dolayısıyla bu da öncelikle etkileşim çerçevemizin bozulmasına neden oluyor. Temelde iletişimin sağlıklı olması, aile içerisinde etkileşimin iyileştirilmesiyle mümkündür. Peki, nedir etkileşim? Kabaca, insan ilişkilerinin insanlar arasında kurgulanmış yapı ve süreçleri olarak tarif edilebilir. İletişim bunu sadece dile döken bir süreçtir. Dolayısıyla sırf iletişikle uğraşarak insanlar arasında bozulan ilişkileri ve bunu mümkün kılan etkileşimi düzeltmeyeceğiniz gibi iletişim problemlerini de çözemezsiniz.

İletişim problemlerinden önce etkileşim problemlerinin çözülme kavuşturulması, sağlıklı iletişimin temelini oluşturur. Aile bireylerinin öncelikle ilişkilerini çok değerli görmesi, fikir ayrılıkları, anlaşmazlıklar ve gerilimlere rağmen bu ilişkiyi “sahiplenilmesi gereken bir lütuf” olarak değerlendirmesi gerekir. Eşlerin, beraberliklerine zarar verebilecek her şeyi dışarıda bırakacak bir iradeyle birbirlerinin ellerini tutmaları çok önemlidir. Sağlıklı bir iletişimi mümkün kılan, ilişkilerin içinde biçimlendiği sağlıklı bir etkileşim sürecidir.

“Aile toplumun temelidir.” düsturundan hareketle aile kurumunda baş gösteren bir olumsuzluk, toplumsal bünyeye nasıl yansır?

Ailede yaşanan basit huzursuzlukları düşündüğümüzde çalışan eşlerin iş yerlerinde verimsiz olma-

“

Hiçbir hazır reçete ve kurumsal çözüm, ebeveyn etkinlik ve sorumluluğunun yerine ikame edilemez. Çocuğunuz varsa hayatınızı onunla geçirecek ve mümkün olan her anınıza onları dâhil edeceksiniz.

”

ları, huzursuz evlerde yetişen çocukların eğitimde başarısız olmaları ve bunların getirmiş olduğu baş edilemeyen öteki sorunların ortaya çıkması gibi olumsuzluklardan söz edebiliriz. Kaldı ki, ailede sadece basit huzursuzluk veya mutsuzluk yok. Kimi ailelerde şiddet, kiminde ise istismar var. Bunca bozulmanın yaşandığı aile hayatının toplumda yol açacağı tahribatı varın siz düşünün.

Aile mükemmel bir şey değildir ve mükemmel olan bir aile de yoktur. Başka yollardan tatmin etmeye kalktığınızda ise daha yüksek sosyal maliyet üretecek ihtiyaçların optimal bir biçimde karşılandığı kurumsal bir yapıdır aile. Güllük gülistanlık bir aile düşleyebiliriz fakat bunun kendiliğinden gerçekleşecek bir mucize olmadığını da görmeliyiz. Aile hayatında çeşitli yoksunluklar ve olumsuzluklar yaşanabilir. Aile, bu olumsuzluklarla mücadele ederek problemleri çözen ve ailenin olmadığı bir ortamda insanın elde etmesi mümkün olmayan tatmin ve mutluluğu sağlayan bir yapıdır. Ancak problemlerin hayatın işleyişinden değil aileden ve aile üyelerinden kaynaklandığını düşünmek, hem problemleri hem de mutsuzlukları büyütür. Bu bakış açısının varacağı durak boşanmadır. Boşanmanın maliyeti, hem eşler hem çocuklar hem de toplum açısından çok büyüktür.

Geçmiş ve gelecek kuşaklar arasında köprü olan çağımız nesli, sağlıklı bir kültür ve değer aktarımını nasıl başarabilir? Bu ödevi başarabilmek için hangi örnekliklerden hareket edilebilir?

Geçirdiğimiz dönüşüm süreçleri bizi öyle bir noktaya getirdi ki çocukların kültürle donatılması noktasında aile yetersiz kalıyor. Geleneksel aile yapısında kültür aktarımını sağlayan akrabalık sistemiydi ve çocuklara kültür transferini yapan da babaanneler ve büyükbabalar. Modern dünya bu geleneksel mekanizmaları çözüp dağıttı. Giderek ortadan kal-

kan akrabalık ilişkilerini canlandırarak kültür aktarımının bu yolla gerçekleştirilmesini ummak da gerçekçi değil. Peki, bunu nasıl yapacağız? Kitle iletişimi alanında, kültür aktarımını sağlayacak fikir ve ürünlerin geliştirilmesi çok önemli. Bu alanda çok büyük bir boşluk bulunuyor. Ayrıca okullarda kültür aktarımı alanında, ailelerin hem sorumluluk üstleneceği hem de söz söyleme hakkına sahip oldukları, okulda çocuğu bulunan aileler arasında sıkı bir diyalog kurulmasını sağlayacak çözümler bulmak gerekiyor. Bu açıdan okullarımızda Uygulama

lamalı ve Klinik Sosyoloji eğitimi almış okul sosyologlarının istihdam edilmesi çok önemli katkılar sağlayacaktır.

Konuyla ilgili “iyi örnekler”i toplamak amacıyla yapılan çalışmalar var ama bunlar da amatör kalıyor aslında. Kültür ve değer aktarımında iyi örneklerin ortaya çıkarılması amacıyla eylem araştırması ve raporlaması yönteminden yararlanılarak daha etkin çözümler üretilmesi gerekiyor.

Çocuklarımız “medyatik şiddet”e her geçen gün daha fazla maruz kalıyorlar. Bu şiddetten çocuklarımızı korumak için neler yapmalıyız?

Çocukların yetiştirilmesinde ebeveynler, birinci derecede etkili olmalıdır. Hiçbir hazır reçete ve kurumsal çözüm, ebeveyn etkinlik ve sorumluluğunun yerine ikame edilemez. Çocuğunuz varsa hayatınızı onunla geçirecek ve mümkün olan her anınıza onları dâhil edeceksiniz.

Çocukların şiddetten korunması için medyadaki şiddet içerikli yayınların daha dikkatli mekanizma ve süreçler işletilerek denetlenmesi gerekiyor. Bu konuda, ebeveynlerin çocuklarına neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlatmaları da gerekli ama bu yetersizdir; çocukların anlaması yetmez, çocukların hayatlarını şiddete maruz kalmayacak şekilde düzenlemek, ebeveynin sorumluluğudur. Bu açı-

Aile hayatında çeşitli yoksunluklar ve olumsuzluklar yaşanabilir. Aile, bu olumsuzluklarla mücadele ederek problemleri çözen ve ailenin olmadığı bir ortamda insanın elde etmesi mümkün olmayan tatmin ve mutluluğu sağlayan bir yapıdır.

dan anne baba olarak çocuğunuzu kısıtlayıcı bir rol oynamanız gerekiyor. Kısıtlama denince hemen katı ve dayatmacı tutumlar akla geliyor; sınırlama, engelleme, yasak dayatma gibi otoriter tutumlar yerine, katılımcı ve çocukları söz sahibi kılarak sürece dâhil eden bir yaklaşımla kısıtlamalar koymak ve çocuğun buna riayetini yine insancıl bir denetim anlayışıyla sağlamak gerekiyor. Bu da çocuk üzerinde söz sahibi olmak demek. Ebeveynler çocuklarıyla “arkadaş gibi” ilişkiler kuracağım derken “Beni hiç dinlemiyor.” sözüyle şikâyet ettikleri bir duruma düşüyorlar.

Başka bir mesele de çocukları medyayla baş başa bırakmamaktır. Anne baba, asıl işleri yanında çocuğuna bakım hizmeti veren bir personel gibi davranamaz. Kendi hayatında çocuğa yer vermek değil, çocuğunun hayatında var olmaktır önemli olan. Çocuğun bir ünsiyet varlığı olabilmesi, ana babasının onunla ünsiyet kurmasına bağlıdır. Dolayısıyla onların dünyalarına girmek ve çocuğunun hayatına katılarak uzun vakitler ayırmak, çocukları olumsuz etkileyecek girdilere de engel olacaktır. Ama daha önemlisi, çocuklarıyla gerçek bir hayat tecrübesi yaşayarak kendileri de huzur bulup mutlu olacaklardır.

Aile kurumu her aşamasında azami derecede önem vermemiz gereken bir kurum. Son olarak buradan hareketle yeni bir ailenin kurulması aşamasında bireylere ne gibi ödev ve sorumluluklar düşmektedir?

Günümüz toplumunda insanların kalıcı her türlü girişim ve beraberlikleri formal çerçevelere oturtulmak zorundadır. Bu bağlamda aile kuracak bireylerin evlenmeden önce aileye yönelik ciddi bir eğitimden geçmesi gerektiğini düşünüyorum. Günümüzde kimse geçerli ve uygun bir eğitim almadan araba kullanmayı dahi başaramaz. Aile hayatı da, en az trafik kadar çok çeşitli anlaşmazlık, gerilim ve çatışmalara gebe ve bunlarla başa çıkmayı, hiçbir genç kendiliğinden bilmiyor değil. Eşler arası ilişkilerde karşılaşılabilecek anlaşmazlıkların, aile bağına sarsabilecek risklerin neler olduğunu, bu riskler karşısında eşlerine saygıyı ve kendi öz saygılarını koruyarak aile olmayı sürdürmenin inceliklerini tartışarak değerlendirebildikleri, katılımcı bir eğitimin eşler için gerekli olduğunu düşünüyorum.

GRIYİ SEVMEK

Dr. Hafsa Fidan Vidinli

Griyi seviyorum, ama gökyüzünde değil. Bana bu yazıyı gökyüzündeki gri yazdırıyor oysa. Gri bana yazdırıyor o hâlde, ama griye değil, beyaza yazıyorum. Gökyüzündeki gri, gökkuşağında yok. “Gök”te olan gri her zaman “yüzünde” değil o hâlde. Bir iddiaya göre renkler

aslında yok. Yani renkler var ama aslında değil, yüzeyde. Neyse bu konu, yazının sınırlarını aşacak kadar derinde.

Griyi sevdiğimi biliyorum ama neden sevdiğimi bilmiyorum. İnsan neden renk seçer? İnsan neden renk sever? Teoremler çok. Biraz açıklayıcı ama hep isabetli değil. Biraz genelleyci

ama kuşatıcı değil. Renk mevzuu öyle böyle değil! Dalalım o hâlde...

Renklerin insan psikolojisi üzerinde çok etkisi olduğuna dair iddialar var. Bu iddialara göre siyah gibi renkler gücü, azmi temsil eder ama aynı zamanda karanlığa, mateme gönderme yapar. Siyahı tercih eden

insanlar tutkululardır, gücü ve asaleti severler. Bu arada siyahın aslında bir renk olmadığını öğrendim. O aslında renksizlikmiş. Doğada siyah renk bulunmazmış mesela. Emin değilim. Belki de bulunuyordur ama şimdilik bulunamamıştır. Doğada olmayan şeyin olmadığına inanıyorum. Öte yandan aslında renklerin olmadığı, bizim “şeyleri” renkli algıladığımız iddialarından da biraz önce bahsetmiştim. Ne çok iddia var! En iyisi varla yok arasında gidip gelmemek. Daha bahsini edecek, gözümün önünde pek çok renk var.

Aslında üç ana renk varmış; sarı, kırmızı ve mavi. Diğer renkler, onların belirli oranlarda karışımından doğarmış. Kırmızı çok sıcak bir renkmış. Sarı da ona benzermiş. Canlılıkları, dikkat çekicilikleri yüzünden reklamlarda çok tercih edilirmiş. İnsanlara enerji verirmiş. İştah açıcı ve harekete geçiren özellikleri de bilinirmiş.

Mavi ve yeşil, doğayla en çok bütünleşen renkermiş. Öyle ya dünyamızın yarısından fazlası mavi ve yeşilden müteşekkil. Denizler, nehirler, ağaçlar, çimenler, gökyüzü mavi ve yeşilin harmanı değil mi? Mavi de yeşil de insanlara huzur verirmiş, iç açıcıymış, dinlendiriciymiş. Mavinin koyu tonu lacivert de düzeni, uyumu ve sonsuzluğu simgelermiş.

Saflığın, masumiyetin rengi olan beyaz, insana huzur ve güven verirmiş. Aslında beyaz da bir renk değilmiş ama her nasılsa diğer bütün renkleri

içinde barındırmış. Temizlik ve ferahlık hissi veren beyaz, bir yandan da örneğin Çinlilerde matemden rengiymiş. Şimdi kafam karıştı. Matemden rengi siyah da beyaz da oluyor. Siyah beyazın karışımı gri ediyor. Evet, şimdi sevdiğimi söylediğim renge geldim. Aslında ben bütün renkleri severim. Sadece bazılarını daha çok severim. Ne diyordum? Gri. Onu biraz bekleteyim. Mor renkli kalemle me ilmişti şimdi gözüm.

Mor, duygusal algıları artıran, ilham verici bir renkmış. Sanatsal yönelimleri olan insanların tercihi olabilir mi. Gücü, güveni ve asaleti temsil eder mi. Lavanta, leylak gibi tonları insanı rahatlatırken çok koyu tonlarından kaçınmalıymış.

Bir ara Osmanlı'da giyim kuşam konusuna merak sarmıştım. Bu konuya da nereden daldım? Renklerin algoritmasından. Bir konuyu merak etmeye başladığınızda nasıl bir sonuca varacağınızı kestirirsiniz ya az çok. Ben de eski tarihlerde ağırlıklı kullanılan giyim kuşam renklerini kafamda tasarlamıştım. Muhtemelen siyah, gri, lacivert, mavi, yeşil gibi ağır tonlar kullanılıyordur gündelik yaşamda da saraylarda da diye düşünmüştüm. Fazla düşünmemeli, fazla araştırmalıymış meğer. Osmanlı'da giyim hayatının ne kadar renkli olduğunu öğrenince çok şaşırdım. Meğer hem erkek hem kadın kıyafetlerinde, hem gündelik hayatta hem de sarayda hayat çok renkliymiş Osmanlı'da. Erkek kıyafetlerinde neredeyse kullanılmayan renk yoktu tasvirlerle bakınca.

Sarı kırmızıdan tutun, mora pembeye varıncaya dek. Hele de mor renk, elde edilmesi çok zor olduğu için, özellikle saray kıyafetlerinde, padişah giysilerinde tercih edilirmiş mesela. Mevzuyu tasvirlerle bakarak kapatmadım. Osmanlı'da kullanılan kadın-erkek giysilerinin sergilendiği müzelerde de o renk cümbüşünü görmem mümkün oldu. Sarayda giyilen kıyafetler başta olmak üzere lale, karanfil gibi çeşit çeşit çiçek motiflerinin ve daha sembolik desenlerin çok canlı renklerle bezeli olduğunu gördüm. Bir kere de görerek şaşırdım böylece.

Neyse, tarihten günümüze gelelim. Çok renkli bir dünyada yaşıyoruz gibi geliyor bana. Renk seçenekleri uzanıyor önümüzde neredeyse yüzlerce tonda. Daha renk tonlarının pek çoğunun adını bile öğrenemedim. Mesela mavinin kaç tonu var? Çivit, kobalt, safir, parlament, lacivert, camgöbeği, turkuaz, buz mavisi, gök mavisi, gece mavisi... Ya yeşilin tonları; nefti, zümrüt, malakit, çay yeşili, çam yeşili, kuşkonmaz yeşili, akuamarin, asker yeşili, fıstık yeşili, su yeşili...

Ne demiştim, gri. Gri, gözün en rahat algıladığı renkmış. Oh, rahatladım işte! Alçakgönüllülüğü ifade eden uzlaştırıcı bir renkmış. Uzlaştırıcı olması çok rahat kavranabilir bir durum bence; siyah ile beyaz gibi iki zıt rengin uzlaşımından oluşuyor ne de olsa. Sahi, siyah ve beyaz aslında renk değil mi demiştim. Gri de olmayan renklerin bir tonu mu oldu şimdi? Dedim ya bu mevzu çok derin...

Günlüğümde Kardeşlik Var

27.07.2018

İlk defa böyle oluyorum, duygularına anlam yükleyecek kelime bulamıyorum. Anlatılamayacak kadar güzel, bir o kadar da özeldi bugün benim için. Bir şeyin bitmesi yeni başlangıçlara işaretler, denir. Bu yüzden sonraki başlangıcı düşününce mutlu, şimdiye odaklanınca hüznümlüyüm. Duygularımı kayıt altına almak için şu an günlüğüme yazıyorum...

Bugün tam bir ay boyunca özveriyle çalıştığımız, gençlere yeni fikirler sunan kampımıza veda günü. Öncelikle şunu söylemeliyim ki Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden tam 180 kız öğrenci ile ilgilenmem istendiğinde endişelenmiştim. Ne yapacağım konusunda bir fikre sahip değildim. Bu görevi geçen senelerde yapan arkadaşlarla istişare edince onların da desteği ile atından kalkabiliyordum dedim ve kabul ettim. İyi ki de tamam demişim!

"Yazımda Kardeşlik Var" kampımızın adıydı. Tam da adına uygun bir projeydi. Bu kampta insan ilişkilerine dair pek çok şeyi gözlemleme fırsatım oldu. Farklılıklara nasıl hoşgörü ile yaklaşılır, karşılık beklemeden iyilik neden yapılır? Ben ve misafir kızlarımız birbirimize öğrettik. Gerçekleştirdiğimiz kapanış töreninin çalışmalarına günler öncesinden başlamıştık. Hazırlık süreci çok eğlenceli geçti ama biraz da hummalı. Yorgunluktan ösem de çalışmaktan alıkoyamadım kendimi. Açılışı şen şakrak yapıp kendilerini evlerinde hissettirmek için nasıl çalıştıysam, sırada kapanışı aynı şekilde yapmak vardı.

Provalar günler öncesinden bitmişti. Gün kapanış günüydü artık. Sabaha dek pek uyuyamadım. Hazırlandım, çantama malzemeleri yerleştirdim, bizi salona götürecek otobüse bindik kızlarla. Yola koyulduk böylece. Türkiye Diyanet Vakfı Konferans Salonunda gerçekleşecekti tören. Merkeze geldik, eşyalarımızı bir odaya bıraktık. Sahnede provaya başladık. Önce drama ekibi yer aldı. Oyunlarını sahnelerken ses sistemini kontrol edip son kez ayarlamaları yaptık. Dramanın en can alıcı yeri bana kalırsa her kesimden insanın var olduğunu, beraberlik ve dostluk çerçevesinde bulduğumuzu vurgulayan kısımdı. Meltem Hocam'ın ve kızların ellerine dillerine sağlık. Herkes çok heyecanlıydı, gözlerinin içi parlıyordu. Çoğu ilk defa böyle bir faaliyette sahne alacaktı belki de...

Ankara'ya ilk geldiklerinde birbirlerini tanımıyorlardı. Ben de onları... Burada misafirdi hepsi. Yabancı oldukları bu yerde onlara tebessüm etmek yakışırdı bize. Bize diyor, tüm ekip arkadaşlarıma! Tam bir aydır düzenlenen kurslarda, yapılan etkinliklerde kaynaşmış, bir olmuştuk artık. Onların salondaki tavırları, amacımıza ulaştığımızı sergiliyordu.

Program başlayınca en çok koroıu merak ettim. Onların ön hazırlığını görememiştim çünkü. Koro, gösteri sırasında sonlardaydı, gitgide heyecan sarmıştı beni. Kapanışta kız öğrencilerin yanı sıra erkek öğrenciler de görev almışlardı. Sahneye enstrümanlarıyla çıktılar. Gördüm ki heyecanlı bekleyişime değmişti. Erkek öğrencilerin koro şefi Burhan Hoca idi. Burhan Hoca ve öğrenciler öyle bir çalışmış ki büyük bir hayranlıkla izledim onları. En güzel ilahileri gençlerin yanık seslerinden canlı canlı dinlemek bizim için bulunmaz bir fırsattı. Geleceğin sanatçılarını dinleme şerefine nail olduk belki de... Bunu, gösterinin sonunda kopan alkış tufanından, söylenen hoş sözlerden, tebriklerden yola çıkarak yazıyorum günlüğüme, hiç unutmayayım diye. Bu şekilde uğurladık onları sahneden ve sıra bizim kızlarımıza geldi. Anonsla beraber hazır vaziyette yerlerini aldılar. Sanki o an bir başkaydı, ben hiç böyle hissetmemiştim. İçim kıpır kıpır oldu. Sadece benim değil herkesin! Öyle ki duramadık yerimizde onca insan attık kendimizi sahneye.

Birbirini tanımayan bir sürü insan o anda bir olduk, daha güir çıktı sesimiz. Çok büyüü ve özel bir andı benim için. Hiç unutmayacakmışım gibi kazındı aklıma. İşte o zaman dedim kendime, çok şükür bu işin bir parçası oldum, insanların hayatlarına dokundum. Kendimden bir şeyler katarak, onlara aktarma şansım oldu. O sahnede verilerek istenen mesaj belliydi. Belliydi de önemli olan karşıya bunu hissettirmekti, farkına vardırabilmekti... Hepimiz güir şekilde şöyle haykırdık:

Hep beraber yaşadık bu vatan toprağında,
Kardeş etmiş bizleri, emrediyor Kur'an'da
Ortağız bir namusa, yaslanmışız sırt sırta.

Böylece bitirdik günü. Onları memleketlerine uğurlamak var sırada. Bunun için de iki günümüş var daha. Bu bitiş benim için yeni başlangıçlara kapı aralayacakmış gibi hissediyorum. İnşallah yanılmıyorumdur. Sohbeti güzel, gönüü güzel insanlar girdi hayatıma "Yazımda Kardeşlik Var" kampı sayesinde. Onlar bana, beni yapan şeyler kattı. Ufkumu açtı, hayatıma dokundu. En çok bugün anladım. İlk gün nasıldım, bir de şimdi nasılım? Fark var biliyorum.

Dedim ki kendime, insan isteyince ve sevince yeniliklere ayak uydurmak kolaylaşıyor. Yani ben böyle düşünüyorum. Gayret edip mükâfatını alınca şükrediyorum. Bir şeyleri başarmak çok güzel! Evet, ama bir de bu işe imkân sağlayanlar var ki Allah razı olsun onlardan. Bundan sonraki hayatımda da böyle güzel işlere vesile olmak nasip olsun inşallah.

Bir Damla Çocuk

Müzeyyen Yazıcı

Geçen gün oğlum müjdeli haberlerle döndü eve. Üniversiteyi bitirmiş, oğlum okul daha yeni bitti bir soluklan, dinlen dememize aldirmeden hemen iş için koşturmaya başlamıştı. Son girdiği mülakattan olumlu cevap gelmiş, pazartesi gelin detayları konuşalım, hafta ortası da girişinizi yaparız, demişler. Bizim ki durur mu, dereyi görmeden paçayı sıvadı. Hepimizi yemeğe çıkarcakmış. Yahu dur önce bir maaşını al dedim, kabul etmedi. Ah yavrum, ilk göz ağrım... Babasına da haber verdik, o da işten doğruca lokantaya gelecek. Ben de kızım da hazırlandık, ikimiz iki yandan koluna girdik Samet'im. Gittik lokantaya.

Biz tatlı tatlı yemeğimizi yerken arka masadan bir çığlık, bir ağlama sesi. Önce çocuktur deyip geçtik. Ama o nasıl bir ağlama. Bir damla çocuk, avazı çıktığı kadar basıyor feryadı. Annesi teskin etmeye çalışıyor ama durmuyor çocuk. Kucakladığı gibi lokantanın mescidine doğru geçti. Süt kuzusu işte, acıktı belki de. Şimdi karnı doyar, pamuk gibi gelir. On dakika geçmedi geri geldiler. Yok, vallahi insanın içi parçalanıyor. O nasıl ağlama, o nasıl feryat. Susturamıyorlar çocuğu. Göz ucuyla baktım. Henüz birkaç aylık sabi.

Bir de oğlan var anasının eteğini çekiştiren, o da mızızlanıp duruyor. Şimdi o da basar yaygarayı. Sessizce yaklaşıp, kızım bir dua filan okuyun, çocuk uğundu ağlamaktan, dedim. Annenin de sinirleri bozulmuş belli, o da ağladı ağlayacak.

Yavrucak da ne yapsın bu sıcakta dışarda. Dayanamadı demek. Baba da ne yapacağını bilemiyor, oğlanı tutmaya çalışıyor kendince anneyi rahat bıraksın diye. Fakat ne yalan söyleyeyim yadırgadım hâllerini. Ah be kızım, senin daha evlatların minicik, ne diye hem kendine hem çocuklarına eziyet edersin. Belli kalabalıktan, sıcaktan bunalmış yavrucak. Koca adam dayanamıyor yaz günü dışarı çıkmaya, el kadar bebe nasıl dayansın. Ne diye evinden, rahat ortamından çıkarırsın şu yavrucağı.

Ben de iki evlat büyüttüm. Koca yaşa getirdim. Her zaman önce çocuklarımın rahatı, huzuru dedim. Yahu sabır, büyüsünler sen de rahat edersin, onlar da. İnsan tabii üzülüyor ama biz de ağız tadıyla ne oturabildik ne de iki çift kelim edebildik. Lokantada her şey durdu sanki başka çit yok, bir bebeğin ağlaması bir de oğlanın mızıldanmaları. Bütün gözler bu ailede. Kadıncağız da iyice gerildi tabii. Baktılar olacağı yok, yemeklere doğru düzgün el sürmeden çıktılar. Üzüldük ama ne fayda. Yok yok, insan ağız tadıyla evinde oturmalı böyle zamanlarda. Onların da çıkıp dolaşacağı, gezip tozacağı zamanlar gelecek elbet.

Bir Damla Huzur

Oğlumun ardından bir müjde gibi geldi kızımın haberi. Evliliğimizin ilk yılları zor geçti bizim için, tedaviler, ilaçlar...

Çok şükür önce oğlumuzu sağ salim aldık kucağımıza. Sonra bir gün kızımızın olacağını öğrendik sevinçle. Fakat pek bir nazlıydı kızımız. Hamileliğim zorlukla geçti.

Günlerce yataktan çıkamadığım zamanlar oldu. Kimi aylar hastaneye yatmak zorunda kaldım. Bu süreç en çok da oğlum için zordu. Küçük yaşta soğuk hastane koridorları onu annesinden ayırıyordu.

Benim mahzun evladım, Ahmet'im, biricik oğlum. Benimle oyunlar oynamak istediğinde ne diyeceğimi bilemiyordum. Anneciğin senle maç yapamaz, koşup oynayamaz ki.

Dakikalarca hayır babam değil annem götürsün beni okula, diye ağladığını bilirim. Anne bak çok uslu çocuk oldum, bugün parka çıkalım mı, derdi boynunu bükerek.

Kimi zamanlar kendimi iyi hisseder, elimden geldiğince onunla ilgilenmeye çalışırdım. Ama dedim ya nazlıydı kızım, doğuma kadar çok dikkat etmem gerekiyordu.

Nihayet Sultan kızımız da katılmıştı aramıza. O gün Ahmet anaokulunu bitirmişti. Şimdi ki çocuklar bir âlem. Anne ben mezun oldum diye bir sevinışı var. Eşim de tutturdu bunu kutlayalım o zaman hadi yemeğe gidiyoruz diye.

Sultan'la biz gelmeyelim bugün biraz gazı var, siz baba oğul birlikte gidin, dedim ama... Ahmet hemen yüzünü astı, kıyamadım oğluma, ben de hazırlandım. Fakat lokantada kızım iyice rahatsızlandı. Öyle ağladı ki, ne yapsam sakinleştiremedim. Herkesin dikkati bizim üzerimizde toplandı. Mahcubiyetten ne yapacağımı bilemedim.

Biraz sakinleştiririm ümidiyle mescide geçtim ama nafiye. Geri döndüğümde daha beter ağlamaya başladı. Bu defa lokantadaki bütün gözler üzerimize dikildi. Sanki herkes el kadar bebekle ne işin var burada, der gibi bakıyordu. Ne yapacağımı şaşırdım.

Ahmet'in hevesi de kursağında kaldı, o da başladı mızıldanmaya. Eşime işaret ettim, yapacak bir şey yok, kalkalım dedim. Apar topar kalktık masadan. Daha yemeklere doğru düzgün el sürememiştik.

YAZ GÜZELLEMESİ

Fatma Nur Ünlü Sürer

Güneş, sicim gibi zıyasını iyiden iyiye hissettirmeye başladı. Bahar tohumları, suyu toprağın damarlarında şifa niyetine saklıyordu. Biliyordu ki dalların bağrında mahfuz tohumlar, uzun günlere gebe bir mevsimin de habercisiydi. Loş, bun, ıslak günlerin ardından kışın gizlediği tomurcuklar baharla boyanıp meyveye durunca yeşile bürünmeye heveskâr bir mevsim belirdi ardı sıra. Yeşilin döngüsünde biraz sarı biraz mavi renkleriyle göründü yaz.

Senenin düzenli, planlı rutin işlerinden sonra mevsim girizgâhında yapılan planlar umutla beslenir. Çocuklar için tatilin habercisi olur ve kendini bilhassa da okulun son günü hissettirir. Tatil olunca çocuklar karnelerini bir takdir nişanesi olarak alıp sevinçle koşup büyüklerine onaylatınca resmî olarak başlar uzun bir tatil. Fakat bir de bayram arifeleri vardır, içinde emsalsiz kavuşmaları saklar. Hiç geri dönmeyecek uzun yolculuklara çıkılıyormuş hissi veren dolu valizler, çocukların sevdiklerine kavuşma heyecanına şahit olur birer birer. Yolun sonunda bekleyenler de en az çocuklar kadar heyecanla, umutla gözlerler yolları. Gözleri hasretle bekleyen nineler, dedeler, akrabalar...

Yollar su olur, kimi yerde kıvrılır
 kimi yerde serapla buğulanır
 uzar gider, nihayetinde biter
 ve yaz sıcağı sevginin sıcağına
 katışır. Yaz sonuna istiflenecek
 anılara vesika olur kavuşmalar.
 Sohbetler katmerlenir. Bahçe-
 llerde bir yaz terennümü başlar.
 Yaz çiçeklerinin kokuları sema-
 verin buharından süzülür, ciğer-
 lere dolar. Cıvıldaşan çocukların
 ikinci vakitlerinde ulu orta ya-
 yılan şen şakrak sesleri, kızar-
 maya yüz tutan göğün bulutla-
 rına dek ulaşır. Akşamsefalari
 bir kutlu nara ile açılır. Sabahın
 topladığı tüm hararet, akşam
 ezanından dağılan yel ile yerini
 tatlı bir serinliğe bırakır. Yüzlere
 yayılan abdest ferahlığı ile yaz
 sıcağına mukavemet gösteren
 insan, namazla niyaz eder. Du-
 alar karışır yaz akşamlarının ılık
 göğsüne. Kahveler, çaylar, neva-
 leler eşliğinde edilen sohbetler
 daha da değerli kılar yaz gece-
 lerini. Oyunla yorulan çocukla-
 rın kesilen takatleri, ninelerinin
 dizlerinde son bulur; kendilerini
 bitmeyecek hissi veren derin,
 tatlı bir uykuya bırakırlar. Saba-
 hın fecrinden yayılan taze şeb-
 nemlerle gün uyanır. Dirilen çiy
 taneleri oynasır türlü nebatatta.
 Bahçelerde uçuşan sabah serin-
 liğinin diriminde açar çiçeklerin
 guncası. İlk tarhlardan yük-
 selen bahçe süsleri aydınlanır.
 Mevsimin hükmünü icra eden
 bir cümbüşle beklerler kapı ön-
 lerini. Balkonlardan taşan pe-
 tunyalar, cama dayanmış küpe-
 liler, çitlerden taşan ortancalar,
 çocukların ellerinde bir açılıp bir
 kapanan aslanagızları, özünden

ikramda kusur etmeyen aynıse-
 falar, kokusundan cesaretle kö-
 püren asma güller, hanımelleri,
 zambaklar...

“Bülbül ne yatarsın yaz bahar oldu

Çağrışıp ötmenin zamanı geldi

Serviler yeşerdi çiçekler doldu

Cana can katmanın zamanı geldi”

Yollar su olur,
 kimi yerde kıvrılır
 kimi yerde serapla
 buğulanır uzar gider,
 nihayetinde biter ve
 yaz sıcağı sevginin
 sıcağına katışır. Yaz
 sonuna istiflenecek
 anılara vesika
 olur kavuşmalar.
 Sohbetler katmerlenir.
 Bahçelerde bir yaz
 terennümü başlar. Yaz
 çiçeklerinin kokuları
 semaverin buharından
 süzülür, ciğerlere dolar.

Bülbüle seslenen Gevheri'nin
 satırlarındaki neşeye, coşku-
 ya ortak ederler bizi. Bir renk
 cümbüşüyle güneşin sunturlu
 sıcağını henüz devralmayan
 sabahın seheri taşar omuzları-
 mızdan. Kavaklarda asude bir

hişirtti, çalı bülbülünün ötüşüne
 karışır. Az sonra çiy damlacıkları
 havaya karışır, bir yaz serencamı
 devir daim eder. İrili ufaklı mey-
 ve ağaçları güneşe açar kollarını.
 Türlü meyveler saçılır ortalığa.
 Cennet nimetlerine işaret eden
 ayetin dünyadaki misallerini
 ortaya koyarcasına hizmet eder
 insanoğluna.

Yaz mevsimi, insan için pek çok
 imkân ve fırsatın değerlendiril-
 mesine yönelik bereketli kapı-
 ları açmaya vasıttır. Yaz mev-
 siminin başlamasıyla insanlar
 uzun ve bereketli yaz günleriyle
 farklı yerler, kültürler, insanlar-
 la tanışıp sosyalleşme ve yeni
 şeyler öğrenme imkânını elde
 etmiş olurlar. Tüm sene boyu
 okunmak üzere imlenmiş ki-
 taplarla buluşmak elbette bu
 sakın تنها günlerde, öğrenme
 temelli bir hazzı da beraberinde
 getirir. Merak duygusu, doğaya,
 insana, kitaplara eşyaya karşı
 hassasiyeti hissettirmesi baki-
 minden tabii bir neticeyi de be-
 lirlir kılar. Kendimizle baş başa
 kaldığımız, hızla akan zamana
 dur diyebildiğimiz vakitlerin te-
 laşsız akışı düşüncelerimizi sa-
 ğaltır. Kılavuz olur bize. Öyle ki
 özümüze dönerek sılayırahmin
 tesirlerini gözlemlediğimiz bu
 vakitlerin bizdeki karşılığı, de-
 ğerli anılar olarak yer bulması
 olur. Bir çocuğun gözünde büyü-
 yen ışıltı da bu anlama matuf-
 tur. Bu sebeple yazlar, neşeden
 neşet eder. O neşe ile yaz gün-
 leri bazen bir denizin mavisinde
 bazen çiçeklerin marifetinde,
 ağaçların, güneşin gölgesinde
 sonbahara dek uzar, gider.

UZAKLARI YAKIN EDEN KURBAN

Sümeýra Çelik

Kapı o gün ilk kez çal-mıştı. Biraz tereddüt biraz da umutla yavaşça yerinden kalktı. Titrek adımlarla kapıya yöneldi. Hiç tanımadığı biri vardı karşısında. Buna rağmen siması yabancı gelmiyordu. Yüzündeki tanıdık tebessüm, lisanlarının farklılığını unutturmuş ve kaynaşma kısmına çoktan geçmeyi sağlamıştı. Elindeki pakette neler yoktu ki. Hasret vardı, vuslat vardı,

sıla vardı, kardeşlik vardı. Bütün bunları birkaç kilo etle beraber o torbaya nasıl da sığdırmıştı.

Göğsündeki bayraktan anlaşılyordu beklenenin geldiği. Şimdi bayram başlayabilirdi artık. Yalnızlığın ve kimsesizliğin taht kurduğu bu ev, o gün yeniden şenlenmişti. Uzaklar yakın olmuştu. Adını sanını bilmediği yakınları onu unutmamıştı ya, işte bayram bu demekti.

Bir kurban eti ne kadar çok yara-ya merhem olmuştu böyle. Kimsesizlik hissini silmiş, yalnızlık duygusunu gidermişti. Tencerede kaynayan bereket kokusundan unutulmamış olmanın verdiği sevince kadar her şeyi onarmıştı. Yerli yerine konmuştu insanlık yeniden. Böyle hatıralarını buruk bir sesle ve gözyaşları eşliğinde çok dinledim ondan. Kurban etlerini dağıtırken gönüllere nasıl da

köprüler kurulduğunu aktaran coşkusuna çok şahit oldum. Bu konulara ilgili olduğumu bildiğinden koş a koş gelir anlatırdı yaşadıklarını.

Yakınlık vardı kurbanla aramızda. Nasıl olmasın ki? Çocukken köyde bayramdan bir hafta önce alınıp itinayla bakımları yapılan kurbanlıklarımız vardı. Diğerlerinden farklı muamele görürdü kurbanlık. Tuzu özel olurdu. Temizliği ve yemleri de. Ahırda kurban var diye çocuk aklımla biraz da ulvilik atfederdim o mekâna. Bayram günü büyük bir merasime katılacakmış gibi çıkartılır tekbirlerle kesilirdi. Anadolu irfanı dediğimiz bu bakış açısı, Allah'ın nişanelerine (Hac, 22/32) saygıyı daha çocukken vazederdi bize. Köydeki çocuklarla beraber henüz kesilmemiş nişaneleri sırayla seyre koyulmak tarifsiz hislere salardı bizi. Bazıları süslenirdi, bazılarının gözleri bağlı olurdu. Bu anılara yıllar sonra kurban pazarlarına gidip kurbanlıklara uzun uzun bakmak eklendi. Hac için Arafat'a doğru yol alırken gördüğümüz "hedy"ler gibi her kurban bir yakınlık hissesi salıyordu bana. Öyleyse yakınlık kurulmalıydı bu vesileyle uzaklarla. En yakından en uzağa kadar her kapı çalınmalıydı. Mesafeler kalkmalı, hiçbir insan unutulmuşluğun karanlık dehlizlerinde bırakılmamalıydı. Babasının yolunun yakın takipçisi olduğundan kurban olmayı âdeta başım gözüm üstüne diyerek "Babacığım emrolunduğun şeyi yap beni sabredenlerden bulacaksın" (Sâffât, 37/102) sözleri ile karşılayan Hz. İsmail başka neden vazgeçerse bu ka-

dar kıymetli olurdu ki? Bir dava ya kurban olma tavrıyla devirleri diyarları aşıp gelen bu duruşu, tüm yakınlıklara esas alınacak kadar kerimdi. İsmailce bir tavır için İbrahimce bir kurbiyetin elzem olması gibi. Rabbine yakınlığı, oğlunu kurban etmeyi emrediyordu Hz. İbrahim'in baba gönlüne. İlerlemiş yaşında bahşedilen evladından vazgeçebilme fazileti, Hz. İbrahim'i, usvetun hasene/güzel bir örnek (Mümtehine, 60/4) tahtına haklı olarak oturtuyordu.

Ülfet oluşturma aracı olarak kurban etlerinin paylaşımı Resulüllahtan aldığımız kutlu bir miras. Bu paylaşımlar da yüce gönüllü insanları yollara revan ediyor. Böylece muhtaç sofralara kurban etini ulaştırmak için kendi sofralarından vazgeçebilenler, aziz Peygamber'in takipçileri oluyor.

Kurban ibadeti ile vazgeçme fedakârlığı arasındaki bu bağ, sadra şifa haller veriyordu insana. Tıpkı hatıralarını dinlediğim arkadaşımın, haritada yerini

dahi bulamayacağım bir ülkede kapısını çaldığı yaşlı teyzenin vesilesiyle sahip olduğu coşkusuna gibi. Allah'a yakın olma, yaklaşma yakınlaşma arzusu Hz. Âdem'in oğlunu da Rabbi için kurban sunmaya yönlendiriyordu. Üstelik takva sahiplerinin kurbanının kabul edileceğini söyleyerek (Mâide 5/27). Yine kulun kurbanından Rabbine ulaşmanın sadece takva olduğu hakikati, Kitap'daki yerini almıştı (Hac, 22/37). Medine'de Peygamberimizin kurban etinin paylaşımı noktasındaki tavsiyeleri, yine hedefe gönülleri alan yaklaşımı haber veriyor. Ülfet oluşturma aracı olarak kurban etlerinin paylaşımı Resulüllahtan aldığımız kutlu bir miras. Bu paylaşımlar da yüce gönüllü insanları yollara revan ediyor. Böylece muhtaç sofralara kurban etini ulaştırmak için kendi sofralarından vazgeçebilenler, aziz Peygamber'in takipçileri oluyor.

Kanaatimizce bütün bu misallerde yakınlaşmak için fedakârcıca vazgeçmek öğretiliyor. Mahrumiyetle sınanan yüreklere yakın olup rıza-i ilahiye yakınlaşmak isteyenler için kurban âdeta reçete olarak gösteriliyor. Mahrum olana yaklaşmak için fırsat veriyor. Fedakârlığını başka canlılar üzerinden sunma eylemi, bütün varlığı, bir olan Allah için âdeta ortaklaşa harekete sevk ediyor. Dolayısıyla bir hayvana eziyet ya da bir canlıya zulme doğal engel oluyor. Bu yönüyle düşünüldüğünde yaratıcının düzeninin muhteşemliği de aşikâr oluyor. Allah'a yakın insana yakın varlığa yakın eden kurban, en uzakları dahi yakına dönüştürüyor böylece.

İlim Âşığı Bir Kadın: Fatma Aliye

Halime Yıldız

Türk edebiyatında verdiği eserlerden ziyade içinde bulunduğu dönemi yansıması ve kadın hakları ile ilgili fikirleriyle tarihe geçen Fatma Aliye, 1862 yılında İstanbul'da dünyaya gelir. Babası Osmanlı devletinin üst düzey yöneticisi, ilim adamı Ahmet Cevdet Paşa, annesi Advîye Rabia Hanım'dır. Bir erkek dört kardeşin ikincisi olan Fatma Aliye, yüksek zekâsını, ağabeyi Ali Sedat için tutulan öğretmenlerin verdiği dersleri izleyerek beş yaşında kendi kendine okuma yazmayı öğrenmekle gösterir. Böyle bir ilgi ve zekâyı kayıtsız kalmayan babası, kızına; Kur'an, mevlit, mızraklı ilmihal gibi din dersleri yanında çeşitli hocalardan Fransızca, Farsça, matematik, coğrafya, tarih, astronomi, Avrupa kültürüne dair pek çok ders aldırır. Fatma Aliye, henüz 13 yaşındayken hocası gözetiminde Arapçadan çeviriler yapar. Entelektüel bir ortamın içinde olan Fatma Aliye bu atmosferden ziyadesiyle yararlanır; babası ve ağabeyi ile felsefi

okumalara, derslere ve münazaralara girer.

Fatma Aliye'nin eğitim alanında en çok istifade ettiği kimse-lerden biri, şüphesiz babasıdır. Âlim, hukukçu ve tarihçi olan babası ile beş sene kadar mantık, belagat, felsefe, kelam, hukuk felsefesi, mesnevi-i şerif ve kaside-i Bürde çalışmaları yapar. Kendisine "manevi kızım" diyen Ahmet Mithat Efendi'den de gerek fikir gerekse yazım konusunda fazlasıyla istifade eder.

17 yaşında evlenen Fatma Aliye eşinin rızası olmaması sebebiyle on sene kadar gizli okumalar dışında herhangi bir ilmî faaliyette bulunamaz. Eşinin tutumunun değişmesi üzerine başladığı çalışmalarda "Bir Kadın" imzasıyla George Ohnet'in Volonte adlı eserini Meram adıyla Fransızcadan Türkçeye çevirir.

Hayal ve Hakikat romanı, kadın ve erkek ayrı ayrı olmak üzere iki kaleminden anlatılır. Bu, ilk kitap tecrübesidir ve Fatma Aliye ka-

dın tarafının kalemini ustalıkla taşır. Bu roman “Bir Kadın ve Ahmed Mithat Efendi” imzasıyla yayımlanır. Aliye, Tercüman-ı Hakikat gazetesinde Ahmet Mithat’ın teşvikiyle yazılar yazmaya başlar ancak bir müddet yine gerçek kimliğini gizler. Fatma Aliye gerçek adıyla “Sûrat: Euler’in Prensesi Yirmi Birinci Mektubu” başlıklı yazısını yayımlar. Bu imza ile yayımlanan ilk romanı ise Muhâdarât’dır. Ardından Üdî, Enîn, Re’fet, Levâ-yih-i Hayât romanlarını yazar.

Genel olarak romanlarındaki başkahramanlar eğitilmiş, iyi, iffetli, ahlaklı ve hayatın tüm zorluklarına göğüs geren kadınlardır. Ancak o, kadınların eğitim ve terbiyesinde kaynağın batı değil İslam, Türklük ve Osmanlılık olması gerektiği tezini savunur. Roman dışında felsefe, tarih, biyografi, deneme-araştırma, hatırat alanlarında da eserler verir.

Fatma Aliye, sadece eserleriyle değil toplumsal faaliyetlerdeki öncülüğü ile de dikkat çeker. Devrin çeşitli sosyal faaliyetleri içerisinde yer alır, 1897 yılında Türk-Yunan harbi sırasında şehitlerin ailelerine ve gaziler ile onların ailelerine yardım amacıyla Cemiyet-i İmdadiye adında tamamı kadınlardan oluşan ilk resmî derneği kurar. Kendisine savaş malullerine yardım maksatlı yapmış olduğu çalışmalarından dolayı “İkinci Rütbeden Şefkat Nişan-ı Hümayunu” verilerek dönemin padişahı II. Abdülhamit tarafından bir beratla takdir edilir.

Bugünkü adı Kızılay olan Hilal-i Ahmer Cemiyeti’nde de aktif

olarak çalışır. Kadınların eğitim ve ekonomik bakımdan güçlü olmaları gerektiği anlayışının bir neticesi olarak da kardeşi Emine Semiyeye ile Şefkat-i Nisvan Derneği’ni (Kadınları Hima-yeye Derneği) kurar.

Fatma Aliye, hayatı boyunca pek çok alanda adını ilklere yazdırır. O; yazar, mütercim, kitapları başka dillere çevrilen (Arapça, Fransızca), felsefeyle ilgili eser yazan, dünya sergilerine katılan, hakkında monografi yazılan, eserleri Chicago’daki Dünya Kadın Kütüphanesi Sergisi ve Kataloğu’nda yer alan ve tamamı kadınlardan oluşan yardım derneğini kuran ilk kadındır.

Onun için ilk olma, tek bir alan açısından geçerli değildir. O, hayatı boyunca pek çok alanda adını ilklere yazdırır. Fatma Aliye; yazar, mütercim, kitapları başka dillere çevrilen (Arapça, Fransızca), felsefeyle ilgili eser yazan, dünya sergilerine katılan, hakkında monografi yazılan, eserleri Chicago’daki Dünya

Kadın Kütüphanesi Sergisi ve Kataloğu’nda yer alan ve tamamı kadınlardan oluşan yardım derneğini kuran ilk kadındır.

Batılılaşma sürecinin hız kazandığı pek çok sosyokültürel, ekonomik, siyasi değişimin yaşandığı ve buna bağlı olarak da kadın ve kadına dair konuların gündeme geldiği, sorgulandığı, tartışıldığı bir dönemde Fatma Aliye de gerek eserlerinde gerekse konferanslarında bu konulara geniş yer verir. Gazete ve dergilerde kadınlığın durumunu sorguladığı 40’a yakın makale kaleme alır. Aslında o, hem kadının toplum ve aile içindeki konumunu geliştirmek hem de İslam’ın başlangıçtan beri savunmuş olduğu ilkeleri ortaya çıkarmak için uğraşır. Kadına dair o güne kadar gelmiş olan yanlış kanaatlerin ve uygulamaların dinden kaynaklanmadığını, dinî referanslara dayanarak konuşur ve yazar. Buna bağlı olarak Batı’nın zihninde yer etmiş olan yanlış Müslüman kadın imajını silmek için de Namdarân-ı Zenân-ı İslamiyan’ı ve Nisvan-ı İslam’ı kaleme alır.

1924 Fatma Aliye’nin sessizliğe gömüldüğü yılların başlangıcı olur. Bu durumun sebepleriyle ilgili pek çok yorum yapılmış olsa da onun sessizliği 13 Temmuz 1936’da vefatıyla perçinlenir.

Bugün eserlerini yeniden basmak, hakkında roman yazmak, okullara adını vermek, çeşitli vesilelerle anma programı yapmak, seminer ve konferanslar düzenlemek suretiyle hatırası yâd edilmeye çalışılıyor.

Dağarcık

KABAK BAŞIMA PATLADI

Maharetli bir bahçıvan varmış. Bahçesinde, nadide sebzeler, az bulunur güller, sümbüller yetiştirmiş. Ancak kendisinin gözdesi asmaka baklarıymış. Çardaklar yapar, asma kabaklarını çardaklara dolar sonra da altına geçer keyifle seyredermiş. Bir gün böyle asma kabaklarını hayran hayran seyrederken aklına bir soru düşmüş:

“Asma kabağı çardakta yetiştiriyor da balkabağı neden yetiştirmiyor?”

Düşünmüş taşınmış, marifetli bir adam olduğundan balkabağını ne yapıp edip asma kabağına aşılamış. Toprakta boy atıp büyüyen balkabağı, bir süre sonra çardağa sarılıp uzamaya başlamış. Çok geçmemiş ki çardağı bütün sarmış. Dallar çiçek açmış ve her bir çiçek yerinde bir balkabağı büyümeye başlamış.

Bahçıvanın, çardağın altına geçip balkabaklarını seyre daldığı bir gün rüzgâr esmiş. Çardak sallanmış ve balkabaklarından irice olanı sapından koparak bahçıvanın başına düşmüş. Onun çardakta balkabağı yetiştirmeye çalıştığını bilen dostları, işlerinin nasıl gittiğini sorduklarında aldıkları cevap şöyleymiş:

“Ne olacak, kabak başımda patladı!”

Bir inci

“Yeni bir medeniyet atılımı gerekli. Bu, ruhun dirilişiyle olacaktır. Bilim aşkıyla, yeni baştan klasikleri aşkla, sevgiyle gündeme getirmekle olacaktır. Yeni bir aydın tipi belirmelidir, yeni bir düşünce ve idealist hayat tarzı benimsenmelidir. Bütün sorunlar bir bir ele alınmalıdır. Geniş bir kültür planı ve programı gereklidir.”

Sezai Karakoç

Osmanlıca

صانمه شاهم هر کسی سن صادقانه یار اولور
هر کسی سن دوست می صاندک بلکه اول اغیار اولور
صادقانه بلکه اول بو عالمده سردار اولور
یار اولور اغیار اولور سردار اولور دلدار اولور

Sanma şâhım herkesi sen sâdıkâne yâr olur
Herkesi sen dost mu sandın belki ol ağyâr olur
Sâdıkâne belki ol bu âlemde dildâr olur
Yâr olur ağyâr olur dildâr olur serdâr olur
Yavuz Sultan Selim

KISSADAN HİSSE

Malın Kıymeti

Zamanın birinde zenginliği herkesin dilinde olan bir tüccar ile bilge bir zat sohbet ederken konu malın mülkün kıymetsizliğine gelir. Bilge adam, “Farz et ki büyük bir çölde kaybolmuşsun. Susuzluktan ölmek üzeresin. O anda birisi gelip elindeki su dolu kırbayı sana satmak istese kaç para verirsin?” diye sorar. Tüccar:

- Ne kadar isterse veririm.
- Peki, o suya karşılık servetinin yarısını istese de verir misin?
- Veririm.

Bilge, hak verir ve devam eder:

-Diyelim ki servetinin yarısı ile o suyu alıp içtin. Fakat bir müddet sonra sancılanmaya başladın ve ihtiyaç gidermek istesen de buna muvaffak olamadın, âdeta ölecek hâle geldin. O anda yine biri karşına çıkıp: “Seni tedavi edebilirim, ancak servetinin tamamını isterim” dese, ne dersin? Tüccar hiç düşünmeden:

-Elbette razı olurum, der. Bunun üzerine bilge:

-Öyleyse önce içtiğin, sonra da dışarı attığın bir yudum su kıymetinde bile olmayan servetine sakın güvenme! Hiç kimseye karşı mal, mülk ve servetinle övünme, der.

Bir Ayet

Ey iman edenler! Eğer Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız o size iyiyi kötünden ayırt edecek bir anlayış verir ve sizin kötülüklerinizi örter, sizi bağışlar. Allah büyük lütuf sahibidir. (Enfâl, 8/29)

Bir Hadis

“Rıftan (yumuşak davranmaktan) nasibi verilen kimseye, dünya ve ahiret iyiliklerinden de nasibi verilmiştir. Sıla-i rahim (akrabalık ilişkilerini gözetmek), güzel ahlak ve iyi komşuluk, bulunduğu yeri mamur (yaşanır) hâle getirir ve ömürleri uzatır.” (Ahmed b. Hanbel, Müsned, VI, 159)

Esmâ-i Hüsnâ

الْحَفِيفُ

el- Hafız: Görüp gözetken, kollayan, kendinden hiçbir şey gizli olmayan, hayır veya şer kullarının bütün yaptıklarını saklayan, gökleri ve yeri yok olmaktan koruyan...

GÖZÜN YEŞİLE DOYDUĞU ŞEHİR:

Eda Saklı Köksal

Artvin

Yolculuk, önce seni sözsüz bırakır sonra da iyi bir hikâye anlatıcısına dönüştürür, demiş ünlü seyyah İbn Battûta. Mevzu Anadolu olunca bu söze hak vermemek mümkün değil. Tarihi ve doğası ile eşsiz topraklarımızı karış karış gezsek, suyunu kana kana içsek yine doyamayız. Her bir buğday tanesinin somun olma hikâyesi başkadır buralarda. Önce o hikâyeyi dinlemeyi bilmeli gönülden, sonra aktar-

malı bir başka gönle diyor, sizleri bu kez Doğu Karadeniz'in nüfusu az olmakla birlikte hayranı çok olan ili Artvin'e götürüyoruz.

Bir Orta Çağ şehri olan Artvin, kuruluş bakımından çok eskiye dayanmasa da İslam topraklarına Hz. Osman döneminde katılmış. Bizans ve İslam orduları arasında zaman zaman el değiştiren bölge; Gürcü, Rus, Moğol istilalarına maruz kalmış, İngiliz işgali ile tanışmış. 1921 yılında ise Türkiye sınırlarına resmen

dâhil edilmiş. 1956 yılında Artvin ili olarak var olmaya başlamış. Yurdumuzun her köşesi gibi dâhil olduğu uygarlıklardan izler taşıırken doğal güzelliklerini de korumaya çalışmış.

NASIL GİTMELİ?

Yola çıkmadan evvel valiz hazırlığımızı gittiğimiz mevsime göre belirlemekte fayda var. Rahat bir ayakkabı ve (yaz ayı bile olsa) hırkaları eksik etmemek gerek.

Bir Orta Çağ şehri olan Artvin, kuruluş bakımından çok eskiye dayanmasa da İslam topraklarına Hz. Osman döneminde katılmış.

Sıcak aylarda bölgeye olan talep yoğunluğu sebebiyle mağduriyet yaşamamak için konaklama seçeneklerini önceden belirleyip rezervasyon yaptırmak diğer mühim konu.

Ulaşım alternatifi olarak (kendi aracınız dışında) uçak bileti alıp Trabzon veya Erzurum havalimanından aktarma yapmayı ya da Batum Havalimanı'nın Hopa tesisi üzerinden Artvin merkeze ulaşımı tercih edebilirsiniz. Batum üzerinden yapılan uçuşlar, yurt içi statüsünde sayıldığından kısa mesafe olarak bu seçenek de değerlendirilebilir.

Kendi aracı ile yola çıkacak olanlara bir hatırlatma: Manzara güzel fakat yoğun virajlardan dolayı dikkat gerektiren bir yolculuk sizi bekliyor.

NERELERİ GEZMELİ?

Deriner Barajı: Bir yandan sarp dağlar kucağına sararken diğer yandan Çoruh Nehri beslemiş bu güzel şehri. Artvin sınırı içinde 150km boyunca akan nehir, Deriner Barajı'nı üzerinde bir gerdanlık gibi taşıyor. Deriner, dünyanın en yüksek altıncı barajı. Artvin merkezden ilçelere geçerken size eşlik eden bu yeşil gerdanlık, kuzey ülkelerinin fiyortlarını andıran manzarasıyla kendine hayran bırakıyor.

Hatila Vadisi ve Kafkasör Yaylası: Biz, konaklama tercihimizi merkezden yana yaptık. (Çadır kurulabilen kamp alanları ve doğa içindeki bungalov evleri de rotaya göre tercih edilebilir.) Sarp ve dar virajlar hızımızı

azaltacağından sabah erkenden gezi planımızı uygulamak için yola düştük. Endemik bitki çeşitliliği ve doğal güzelliği ile dillere destan Hatila Vadisi ilk rotamız oldu. 220m yükseklikteki cam teras, eğim kırıklarının oluşturduğu şelale ve derelerin akışını izleme imkânı sunarken yeşilin her tonu size sanki ilk kez nefes alıyormuşsunuz hissini yaşıyor.

Yine merkeze 8km uzaklıktaki Kafkasör Yaylası'nı görmenizi de tavsiye ederiz. Bulutlar, bir pamuk şekeri gibi avucunuza konacak kadar yakın duruyor burada. Her yıl yayla şenlikleri düzenlenen bölge, Kültür Bakanlığı tarafından turizm merkezi ilan edilmiş. Umarız ticari kaygıyla çırpınan işletmeler, bulutları gölgelemez ve tüm zamanlarda aynı hissi verir bu yayla ziyaretçilerine.

Cehennem Deresi Kanyonu: Artvin, manzaraseverler kadar doğa sporları ve macera sever ziyaretçilerini de mutlu ediyor. Bu konumlardan birisi, Cehennem Deresi Kanyonu. Ardanuç ilçesinde bulunan kanyon, 500m uzunluğunda, 70m genişliğinde ve 6m derinliğinde. Bu keşfi tamamlamak için tek kişinin bile zor sığacağı yollardan geçmeniz, dik patikaları ve kayaları aşmanız gerekiyor. Bunları yaparken bazı dar bölgelerde zil sesi benzeri sesler çıkarmanız önerilir ki kendinizi ve sürüngeçenleri koruyabilesiniz.

Bizim gibi çocuğuyla keşfe canlara uygun olmadığından

yolu tamamlayamasa da meraklısına önerilen bir rota.

Mençuna Şelalesi ve Çifte Köprü: Mençuna Şelalesi'ni görmek için aracınızdan inince 20 dakika patika yoldan yürümeniz, merdiven çıkmanız, tahta asma köprüden geçmeniz gerekse de şelaleye varınca tüm yorgunluğunuz gidiyor. Şelaleye 3,5km uzaklıktaki Çifte Köprü de oldukça endamlı duruyor. 18.yy'da yapıldığı bilinen köprü, yol ayrımında birbirine dik olarak ta-

sarlanmış, eğimli ve tek gözlü yapıya sahip.

Buradan Kaçkar Dağı ve Yaylası'na çıkma niyetimiz olsa da yetersiz zaman ve uygunsuz araç nedeniyle bu niyetimizi gerçekleştiremedik. Tavsiyemiz, yaylaları görmek istiyorsanız erken saatte ve 4x4 araç ile yola çıkmanız yönünde. 3937 m yüksekliğe sahip dağın Dilber Düzü (3328m) mevkiine kadar olan bölümü kamplara yakın olduğundan tırmanışa müsait ve buzul gölleri, endemik bitki çeşitliliği size bu yolculukta eşlik ediyor. Kalan yüksekliğe tırmanış, tehlikeli olabileceğinden tavsiye edilmiyor.

Şavşat ve Borçka Karagöl: Karagöl, 2015 yılında "Sakin Şehir" unvanını alan Şavşat'a 25km uzaklıkta, Sahara Millî Parkı içerisinde yer alıyor. Kamp, karavan turizmine açık olmakla birlikte pikniksever ailelerin de uğrak yeri. Doğasever fotoğrafçılar için de turlar düzenleniyor Karagöl'e. Ufak bir işletmesi, bungalov evleri olan gerçekten de sakın bir yer. Gölün çevresinde yürüyüş yapabiliyor, balıkları

besleyebiliyorsunuz. Alışveriş imkânı olmadığından temel ihtiyaçlar gitmeden önce giderilmeli.

Şavşat'a gelenlerin merak ettiği adreslerden biri de Arsiyan Yaylası. Şavşat Karagöl'e bir saatlik mesafede olan yayla; gölleri, şifalı bitkileri ve efsaneleri ile ünlü, eski bir yerleşim yeri.

Sıradaki rotamız olan Borçka'ya çıkmadan önce, bizi etkisi altına alan sıcak hava, tepeye çıktıkça tatlı bir serinlik olarak vuruyor yüzümüze, ardından ciddi bir üşümeye yol açıyor. Temmuz ayında karşılaştığımız kar

manzarası, bizi hayli şaşırtıyor. Borçka Karagöl, Şavşat'ın aksine daha sesli ve hareketli bir yapı-

Borçka Karagöl, sesli ve hareketli bir yapıya sahip doğal bir güzellik. Zaman zaman çöken sis bulutlarının yeşilin binbir tonu arasında göle yansması ve o dinginlik, gidip görmeye değer.

ya sahip fakat yine onun kadar doğal bir güzellik. Zaman zaman çöken sis bulutlarının yeşilin binbir tonu arasında göle yansması ve o dinginlik, gidip görmeye değer.

Camili Köyü (Macahel): Borçka'ya kadar gelmişken bitki çeşitliliği ve faunası ile Türkiye'nin ilk ve tek biyosfer rezerv alanı olan Macahel yöresini de görmeden olmaz. Gürcüceden gelen Macahel kelimesi elimizin bilek kısmı (maca) ve el (hel) kelimelerinin birleşimiymiş. Bilek, vadinin merkezindeki Camili köyünü, el ise vadiye yayılmış diğer köyleri ifade ediyormuş. Camili köyü de ismini, barındırdığı ahşap camilerden almış. Macahel'de bulunan 18 köyden 12 tanesi Gürcistan sınırında, 6 tanesi ise

Yine aynı hat üzerinde gelin duvağı gibi süzülen Maral şelalesi de doğaseverlerin ilgi odağı olmuş.

İskenderpaşa Camii ve Türbeleri: Ardauç ilçesi, Adakale mevkiinde bulunan cami, Osmanlı döneminde yapılmış. Yanında Hatice Hanım, Ali Paşa ve Süleyman Paşa'ya ait türbeler bulunuyor. Yörenin ilk camisi olması açısından önem taşıyor.

NE YEMELİ?

Bu kadar doğa harikasının içinde insan elbette ki acıkıyor. Artvin'de yemek kültürü Karadeniz'i yansıtmakla birlikte Kafkaslardan da esintiler taşıyor. Turşu kavurması, mıhlama ve benekli alabalığın yanında Gürcü yemeği olan cevizli tavuk, silor ve cevizli ketenin de tadına bakabilirsiniz.

Doğu Karadeniz, yaz aylarında rağbet görse de sonbaharda ve kış aylarında da fotoğrafseverler için bambaşka dünyalara kapı aralıyor.

Hani derler ya "Memleket neresi?" diye, keşfetme arzusu ile çıkılan her yol memleketiniz oluyor, özleminiz oluyor. İşte Artvin gezimizi de böyle bir duyguyla sonlandırıyoruz.

Türkiye sınırında bulunuyor. (Sınır demişken telefon tarifeniz uluslararası kullanıma açıksa Türkiye tarafında olsanız dahi kullanımınız yurt dışına çıkmış gibi tarifelendirilebiliyor. Dikkatli olmanızı öneririz.)

Macahel'e çıkarken güzergâh boyunca rakım arttıkça mordan beyaza dönen orman gülleri (komar, yayla gülü), seyirlik manzaralar ihtiva ediyor. Macahel bölgesinde bulunan meşhur Kafkas arıları için bu çiçekler vazgeçilmez. Yalnız, sarı orman gülünden (zifn) yaptıkları balın ölçülü tüketilmesi gerekiyor. Acı bal, deli bal diye bilinen balın şifası büyük olsa da "azı karar çoğu zarar" tezini destekliyor.

Fotograflar: Eda Saklı Köksal

İnanmak ve Sevmek

Nurettin Topçu

Sevgisi olmayan hakikate ulaşamıyor, gerçeği bilmiyor ve tam sevgi, gayesine ulaşmış sevgi, sonsuzluğun sevgisidir. Bu sevgi, vücutta geçer, bedenden taşar, fâni varlıktan kaçır. Ruhu derinlerine doğru kazıyarak orada gaye olarak yine kendini arar. Gerçek aşkın sahipleri, ne servetin, ne şöhretin veya temaşanın, ne de ilmin ve sanatın âşığıdır. Gerçek âşıklar, aşkın âşıklarıdır.

● İnanmak, gerçek ve şahsî tanıyış, sevmekse gerçek yaşayış. İnanmayan bilmez, taklit eder. O, ışığını başka kürelerden alan bir kör kandildir.

Sevmeyenler, yaşamıyanlardır. Onlar ölü ruhlardır. Her an toprağından taze hayat fışkıran tarlanın üstüne atılmış kuru kü-

tüklerdir. Dünyamızın tadını onlar alamazlar, hayatın kudretini onlar bilemezler. Her kökünden bir inanış otu biten, her tarafına bir başka şevk saçılmış dünyamızda aşk ile inanışın terbiyesini en küçük yaştan itibaren almamış olan nesiller, bedbaht nesillerdir. Kâinata hayranlıkla bakan, insanlara minnetle

çevrilen çocuğı, inanış ve sevgi aşısı yapmadan hayata salınlar, dünyamızın ilk ve en gaddar zalimleridir. Sokak ortasında birbirleriyle dalaşıp tekmeleşen yavruları kayıtsız bakışlarla arkasında bırakarak hayat mücadelesi denen kızıl meydana koşan mahir menfaat atletleri, ihmallerinin neden cinayet ol-

duğunu bilemediler. Zira onlar muhabbet kaynağı olması lâzım gelen mabette bile menfaat dilendiler; namütenahi aşk ile dolup taşan dünyamızın ilâhî bahçelerinde hiç de usanmadan kin ve haset devşirdiler.

Biliyoruz ki, düşünce, hareketin bizde içselleşmesidir. Hakikatte kendi iç dünyamızda temas etmektir. Paskal üç türlü hakikat ayırıyordu: Etin hakikatleri, aklın hakikatleri, imanın hakikatleri. Birincisi kör nefsimizin zembereği etrafında çevrelenen ve onun tarafından idare edilen bütün iştahları, hırsları ve menfaatleri içerisine alıyor. Muvaffakiyetlerimiz dünyasını çemberliyor. Kendisiyle ve kendisi sayesinde kurnazlaşan insanı hayvanlarla birleştiriyor. İkincisi, bizi aklın, tasavvurla iradenin fethettiği bir âleme yükseltiyor. Kendi dar benliğimizden çıkarak bizi bir büyük âlem yapıyor. İlmi, temaşayı, mâna cevherini sunuyor. İnsanı, ruh âleminin serdarı yapıyor.

Üçüncüsüne gelince, o bizi insanî olan varlığımızın da üstüne yükseltiyor. Sonu olan dünyamızdan, sanki bir hamle ile sonsuzluğa ulaştırıyor. Parça iken bütün yapıyor; fani iken ebedî kılıyor. Onun varlığıyla, yolcu iken yol, sermest iken sâki, damla iken derya oluyoruz...

İnanışta, alelâde bilginin esas şartı olan şuur ve eşya ikiliği ortadan kalkmıştır. Bu ikisi aynîleşmiş, eşya şuura teslim olmuş, onunla kaynaşmış, ikisi bir varlık kazanmıştır.

İnanışın başladığı yerde alelâde tanıyış sönükleşir, değersiz ve âdeta mânasız kalır. İnanış tam

olunca da yerini ona bırakır, kaybolur.

Filozof Kant, saf akıldan yâni muhakemeden pratik akla yani vicdana geçerken şöyle demişti: “Yerine itikadı koymak için, bilgiyi ortadan kaldırmaya mecbur oldum.” İtikat haline gelmeyen afaki bilgi, bize bir yabancısıdır ve sürekli hayata sahip değildir. Benim tarafımdan yaşanmamış, kelimenin tam mânasıyla benim olmamıştır. Bu sebepten bana şahsî tatmin vermekten uzaktır. Sadece taklit yoluyla, elden ele dolaşan müşterek bir nesne gibi, bir zaman için dimağda misafir olmaktadır. Gerçekten benim şahsî malım olmadığından benden koparıp alınır. Bugün benim, yarın başkasının mülkü olur.

Umumî görüşler, taklit ile kazanılan iddialar, zümre ve parti ihtirasları ve bunlara destek olan sebepler hep köksüz, hep temelsiz ve hakikatle alâkasız düşüncülerdir.

Zira bunlar, benliğimin dışında yaşanmış, benim hürriyetimin, ne de şahsiyetimin kaynaklarında kökleri olmayan, derinleri kazırırsa etlerin ve iştahların, alışkanlıkların ve taklitlerin vücut verdiği sözde hakikatlerdir.

İnanılan ve sevilense bir yandan şahsiyetimin derinlerinden, öbür yandan sonsuzluktan hayat ve hakikat alan görüştür. Onun çürütülmesi, yalanlanması kabil olmaz. Yumruklandıkça ruhumuzun daha derin tabakalarına iner. Çünkü inançlarımız, muhakemenin ulaşamadığı bir âlemde meydana gelmektedir. Kökleri aynı zamanda benliğimin pek derinlerde bulundu-

ğundan, muhakeme ile benden koparılamazlar. Bu sebepten inanılmayan, sadece ilmin ölçüleriyle tartılarak aklın karşısına çıkarılan her fikir, her hakikat, eksik veya aldatıcıdır. İnanma, bir harekettir ve benliğin varlıklar üzerine doğru yaptığı bir harekettir. Ruhun tabiata uzanması, onda devamı gibi bir şeydir. Ruhun tabiatı istilâsıdır.

İnanmak, benliğin kendi mukadderatı önünde verdiği imtihandır. Onu aşk ile bağrına basanlar, bu imtihanda muvaffak oldular. Benliğin, bütün kuvvetleriyle kendi konusu olan kâinatı kucaklayışı demek olan bu imtihanda aşkın sahipleri başarı kazandılar. Aşkın şahidi ise ızdıraptır. ızdırapsız ne hareket, ne de gerçek düşünce doğabiliyor. Her inanma hareketinde sevilen bir ızdırap saklıdır.

Sevgisi olmayan hakikate ulaşmıyor, gerçeği bilmiyor ve tam sevgi, gayesine ulaşmış sevgi, sonsuzluğun sevgisidir. Bu sevgi, vücutta geçer, bedenden taşar, fâni varlıktan kaçır. Ruhu derinlerine doğru kazıyarak orada gaye olarak yine kendini arar. Gerçek aşkın sahipleri, ne servetin, ne şöretin veya temaşanın, ne de ilmin ve sanatın âşığıdır. Gerçek âşıklar, aşkın âşıklarıdır. Aşkın kendi kendisini yakan ateşinde sevenle sevilen, isteyenle istenen, varlıkla var eden birleşir. Eşya ile temaşa, kâinatla şuur, birle bütün bağdaşır. Düşünce hareketleşir, varlık düşünceleşir. Anlaşılmayan ortadan kalkar, anlatılmayan Bir kalır.

Var Olmak kitabından alıntılanmıştır.

Muhammet Kâmil Yaykan

Hadislerle Evlilik

Yüce dinimiz İslam, aile müessesesine oldukça önem vermiştir. Aile ve aileye dair önem, gerek Kur'an-ı Kerim'de gerekse de Efendimiz'in (s.a.s.) mübarek hadislerinde sıklıkla işlenmiştir. Çünkü aile, toplumların en temel birimidir ve bu temeli muhafaza eden bir toplum, şartlar ve olaylar karşısında özünü kaybetmeden geleceğe umutla bakabilecektir.

Evlilik çağına gelmiş, hem toplum hem de hukuk nezdinde evlenmesine bir mani bulunmayan bir erkek ve bir kadından meydana gelen aile, kendini oluşturan bireylere farklı anlamlar ve mesuliyetler yükler. Bu görev ve sorumlulukların selamete yerine getirilebilmesi ise kutlu bir rehberin söz ve davranışlarından geçmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından “Hadislerle İslam” külliyyatından derlenerek yayına hazırlanan “Hadislerle Evlilik”, evliliğe dair dokuz başlık altında Efendimizin kutlu hadislerini ele alıyor. Kitabın bölüm başlıkları ise şu şekilde: Eş Seçimi: Hayat Arkadaşına Karar Vermek; Evlenmek: Hayatı Paylaşmak; Nikâhın Şartları: Sorumluluğu Ağır Bir Sözleşme; Sahih Nikâh: Mutlu Bir Yuva İçin Sağlam Bir Temel; Evlilik Merasimi: Düğün; Peygamberimizin Eşleri: Müminlerin Anneleri; Neslin Korunması: Geleceğimizin Teminatı; Eşler Arası Özel Hayat: Hürmet ve Mahremiyet; Boşanma: Allah'a En Sevimsiz Gelen Helal.

Başlıklardan da anlaşılacağı üzere aileye dair tüm hususlarda karşılaşılabileceğimiz sorunlara nebevi tecrübelerle çözüm arayan “Hadislerle Evlilik” aile yaşantısının her aşamasında başvuru yapılabilecek bir kaynak hüviyetiyle karşımıza çıkıyor.

“Hadislerle Evlilik”; “Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en hayırlı olanınızdır. Ben de aileme karşı en hayırlı olanınıyım...” (Tirmizî, Menâkıb, 63) buyuran Âlemlere Rahmet Hz. Muhammed'den (s.a.s.) kutlu öğütler...

DEĞERLERİMLE BÜYÜYORUM

HAVUÇ KURDU

Bİ Dİ Kİ

Uzmanlara göre kişilik gelişiminin büyük bir kısmı okul öncesi dönemde tamamlanır. 0-6 yaş aralığına tekabül eden bu dönemde çocuklar çevreleriyle oldukça alakadar, dünyaya karşı meraklılardır. Bu yaş aralığında oyunlarla, masal ve hikâyelerle çocuklara değerlerimizle ilgili bilgiler vermek oldukça önemlidir. Bu husus göz önüne alınarak Diyanet İşleri Başkanlığı Çocuk Yayınları arasında yayımlanan Değerlerimizle Büyüyorum Havuç Kurdu Bi Di Ki 4 kitaptan oluşuyor.

Havuç Kurdu Bi Di Ki, bir havuç kasasına atlayıp pazara gitmesini "Bak Nasıl Paylaşmayı Öğreniyor"da; Utku ile arkadaşlığını "Bak Nasıl Arkadaşça Oynuyor"da; karınca ailesi ile yardımlaşmasını "Bak Nasıl Yardımlaşıyor"da ve ailesiz yaşadığı maceraları "Bak Ailesine Nasıl Bağlı"da bizlere anlatıyor. Gülşen Ünüvar'ın kaleminden okuyucuların beğenisine sunulan hikâyeler +4 yaş grubu düşünülerek yayımlanmış

olsa da şiir tadındaki üslubu ile daha küçük yaştaki çocukların da ilgisini çekeceğe benziyor.

DEDE KORKUT KİTABI: Soylamalar ve 13. Boy / Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi

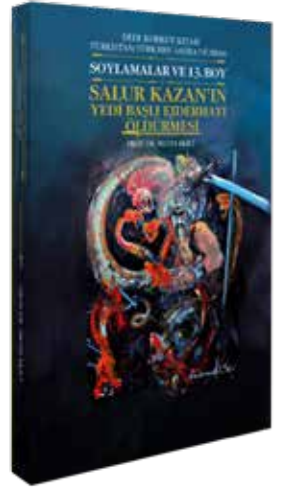
Klasik Türk anlatı metinlerinin başında gelen Dede Korkut Hikâyeleri hem Türk milleti hem de Türk edebiyatı için çok kıymetlidir. Öyle ki Prof. Dr. Fuat Köprülü: "Bütün Türk edebiyatını terazinin bir gözüne, Dede Korkut'u öbür gözüne koysanız, yine Dede Korkut ağır basar." diyerek Dede Korkut'un önemi dikkat çekmiştir.

Kasım 2018 itibarıyla UNESCO Somut Olmayan Kültür Mirası Temsili Listesi'ne dâhil edilen Dede Korkut'un şimdiye kadar iki nüshası olduğu biliniyordu: Dresden ve Vatikan nüshaları. Prof. Dr. Metin Ekici tarafından Türkistan/Türkmen Sahra nüshası olarak adlandırılan, 61 sayfadan mürekkep ve diğer iki nüshadan daha eski olduğu anlaşılan yeni bir Dede Korkut yazması kitaplaştıırılarak raflardaki yerini aldı.

Eserin en önemli özelliği ise yepyeni bir heyecanı da beraberinde getirmesi. Bilinen 12 hikâyeye ek olarak Dede Korkut'un ilk kez gün yüzüne çıkan 13. anlatısı yani Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi başlıklı metin biz okurlarını bekliyor.

Dede Korkut, çağlar öncesinden yepyeni bir soluk...

İyi okumalar.

Beyaz Perde ve Toplumsal Manipölasyon

Sibel Kandemir

Bir yönüyle edebiyat, bir yönüyle resim, bir yönüyle müzik... Geçtiği her yerden içine bir şeyler katarken önceki biriktirdiklerinden de ardında bırakan bir nehir gibi çok yönlü bir sanat. Senaristin kaleminde başlayıp seyircinin ruhuna yansıyınca kadar, onlarca elin kardığı bir hamur misali ortak bir çabanın ürünüdür sinema. Başka bir ifadeyle, her bir elin kendi mühürünü vurmak için u z a n d ı ğ ı ancak

Gölge, ışığa göre şekillenen bir yansıma. Resme tuttuğunuz ışığın rengi, şiddeti, yönü, hareketi değişirse değişir gölgenin kaderi... Işık, bazen kenarda kalmış, gözden kaçan bir detayı görünür kılar bazen kamaştırıldığı gözlerin önünde duranı görmesini engelleyen sihirli bir değneğe dönüşür. Kimi zaman yerde duran ipi bir yılanı dönüştürür, kimi zaman yeşil yapraklara güz hüznü düşürür, kimi zaman ağaç dallarından hayalet korkuluklar yapar. Belki de bu esnekliği yüzünden potasında erittiği birçok sanatın aksine, toplumun her kesimini etkileme gücüne sahip olduğunu, on beş dakikalık sessiz filmlerle ispat etti sinema.

ve deneyim gerektirmeyen sinema, insanlar arasında kolayca yaygınlaştı. Herkes farklı bir beklenti ile baktı karanlık odadaki beyaz perdeye. Kimi gülmek istedi, kimi ağlamak, kimi korkmak, kimi ümit etmek... Sinema, tüm beklentileri karşılamak için kısa zamanda çeşitlendi. Elbette sinemanın insanların beklentilerini karşılamakla yetindiğini söylersek haksızlık etmiş oluruz ona. O, yalnızca şehir yaşamının ayrılmaz bir parçası olmakla kalmadı. Aynı zamanda yeni beklentiler, alışkanlıklar, değerler, imajlar üretti. Bu büyük güç, kitleleri yönlendirmek isteyenlerin iştahını kabarttığına bir sanat eylemi olmanın ötesine geçti, birçok sosyal

hiç kimse-
nin tek başına altına
imza atmadığı resmin perdeye
yansıyan gölgesi...

Ve kısacık tarihi içerisinde perdeye yansıttığı fantastik dünyalarla milyonları cezbetti.

Diğer sanat dallarının takipçilerine nispetle ince bir zevk, bilgi

alanla yakın ilişkiler kurdu. Sinema, tarihi yeniden kurgulamak ve karanlık geçmişlerini temize çekmek isteyenler için büyük fırsattı esasında... Western filmlerinde, giyinmeyi dahi

bilmeyen, ilkel Kızılderili algısı özenle yerleştirildi zihinlerimize. Orada bir yerde, bu insanların hayatlarını para ve güç için alt üst edenler çerçevenin dışındakaldı.

Orta Asya'da, atılan bombalarla yanıp küle dönen köyünün enkazında bir köşede korkundan

teydiler kana bulaşan ellerini. Sinema, kimilerine masumiyet maskesi giydirenken kimilerini de şeytanlaştırdı ustaca. Orta Asya halkları terörle özdeşleştirildi.

Yalnız geçmişi değil geleceği de kurgulamak için uygun bir araçtı sinema. Önce perdede pro-

lar yağdırılan bu insanlara üzülecek değildi ya olan biteni bir filmin içinden seyredenler.

Son yıllarda bir korku filmi türü olarak zombi filmlerine bakılırsa yeni korkular oluşturmak istendiğini düşünüyor insan. Yayılan bir virüsle insanların zombileştiği bu filmler, biyolo-

Her sanat gibi, sinema da, içinde doğduğu toplumun kültürel değerlerini taşımaktadır. Beyaz perdeye hâkim olanlar, kendi kültürlerini küresel çapta yaymada büyük bir avantaj elde etmişlerdir. Sinema, çağımızda her geçen gün daha çok hissettiğimiz, kültürel homojenleşmede etkin olan kitle etkileşim araçları arasında sayılır.

sinmiş küçük bir kız çocuğuna elini uzatan düşman askerinin merhametiyle oyalanan zihinlerimiz, eksik kaldı şu soruyu sormada? Ne işi vardı bu yabancı asker in orada?

Askerî ve siyasi gücünü perçinlemek için savaşlar başlatanlar, başka bir güçle temize çekmek-

va edilen savaşlar, işgaller çok geçmeden tarih sayfalarında kendilerine yer bulurken birileri çoktan ikna edilmişti bütün bunların barış için, özgürlük için yapıldığına. Üstelik düşman olarak gösterilen toplumların insanlık için ne kadar tehlikeli olduğu fikri ilmek ilmek örüldükten sonra, başlarına bomba-

jik silahların başrol oynayacağı günlerin habercisi mi acaba? Ama durun sadece bir film, hem nasıl olsa kahraman bu salgının devasını bulacaktır. Elbette ilaç bulununcaya kadar geçen süre zarfında ölenler olacaktır. Ancak, gereğinden fazla artmış olan dünya nüfusunun bu şekilde azaltılması, geriye kalanlar

için daha refah bir hayat imkânı sunmak değil mi bir anlamda!

Sinema, yalnız siyasi ya da askerî gündeme çevirmedi kamesini. Beyaz perdede boy gösteren film yıldızları, kusursuz bir güzellik abidesi olarak sunuldu dünyaya. Güzellik anlayışlarımızın da belli bir yöne evrilmeye başladığını çok geç anladık. İçine atıldığı su yavaş yavaş ısıtılan kurbağa misali... Sokaklar, birbirinin kopyası yüzlerle dolunca görebildik hakikati. Oluşturulan bu yeni standartlara kavuşmak adına, cerrahlar devreye girdi ve adına estetik operasyon denildi. Başka birine benzemek adına hırpalan bedenler bir yanda, bozulan hâletiruhiyeler diğer yanda... Değişen sadece silüetler değildi, değişmişti hayata bakışları da.

Hoştur bana senden gelen,

Ya hilat ü yahut kefen,

Ya taze gül yahut diken.

Kahrın da hoş lutfun da hoş.

Yunus'un dörtlüğünde icazını bulan, hayatı baharıyla, kışıyla kucaklayan tevekkül anlayışımız da kazanmak, başarmak, daha çok güce ve servete sahip olmak için her türlü yolu mubah sayan karakterleri kahramanlaştıran filmlerin bilinçaltımıza yerleştirdiği kodlara duçar oldu.

Milyonların bakışının çevrildiği beyaz perdeden, bir pazarlama aygıtı olarak faydalanmakta geç kalmadı iş dünyası da. Avını ürkünmeden yaklaşan mahir bir avcı edasıyla pazarlamak istediklerini sessizce soktu haya-

tımıza. Kapımızı çalan satıcılar gibi açık seçik yapılmadı bu pazarlama. Kurgular, kahramanlar aracılığıyla mesajlar zihinlerimize alttan alta iletildi. Kayıtsız kalmak çok zordu doğrusu böylesi bir meydan okumaya.

Elbette kolay bir av olmaları sebebiyle çocuklar da bu pazarda unutulmadı. Fantastik dünyalara davet edildi ve büyülendi çocuklarımız animasyon filmlerinin masalsı atmosferiyle. Gerçek dünyayla bağları zayıflatılan çocuklarımızın oyuncaktan, kırtasiye malzemelerine kadar aklınıza gelen, gelmeyen her yolla karşısına çıkıldı. Çocuklar, gelişmiş görsel efektlerle oluşturulan sahneleri seyrederken aldıkları hazzı, heyecanı yeniden tadacakları zannıyla bu pazarlananlara müşteri oldular. Ancak animasyon karakterleri ile bezenmiş bu ürünleri ellerine aldıklarında, yaşadıkları hayal kırıklıklarını beklentilerini karşılayacağını düşündükleri yeni bir şey almaya yeltenerek azaltmaya çalışıyorlar.

Her sanat gibi, sinema da, içinde doğduğu toplumun kültürel değerlerini taşımaktadır. Beyaz perdeye hâkim olanlar, kendi kültürlerini küresel çapta yaymada büyük bir avantaj elde etmişlerdir. Sinema, çağımızda her geçen gün daha çok hissettiğimiz, kültürel homojenleşmede etkin olan kitle etkileşim araçları arasında sayılır. Dünyada üretilen filmlerin yarısına yakını üreten Amerika, bu filmler aracılığıyla kendi kültürünü de dünyaya yayıyor. Müzi-

ği, dili, dansı, eğlencesi ve yeme alışkanlıklarıyla diğer kültür- lere egemen olma fırsatı buluyor. Yüzlerce yıl öncesine kadar giden köklerine rağmen yerel kültürler, sinema gibi birçok kalandan kendilerine yöneltilen saldırılar karşısında ya melez kültür- lere dönüşüyor ya da yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor.

Bir kültür için bu fırtına karşısında ayakta kalmak nasıl mümkün olabilir? Kilit vurmamı sinema salonlarına? Hayır elbette. İşin özü kültürün kendisine has bir sinema anlayışını geliştirebilmekte. Ulusal değerleri yansıtan, özgün yapıtlar ortaya koymakta. Salgın hastalık gibi hızla yayılan küresel kültüre karşı direnişin anahtarı; kendi renklerini, desenlerini, perdeye yansıtmakta gizlidir. Seyircisine, renkleri farklı, dilleri başka olsa da arzular ve korkular arasında gidip gelen insanoğlunun yazgısının başka diyarlarda da yazıldığını hatırlatmalı ve zamanı kendi kültürünün penceresinden kurgulama çabası içinde olmalı ulusal sinema. Kamerasını çevirmeli yaşamın girilmemiş sokaklarına ve ışık tutmalı birbir telaşla yürünen yollarda gözden kaçan ayrıntılara.

Sınırlarını aşamayan hiçbir faaliyetin devamlılığının olmadığı bu çağda, dünyaya açılmanın yollarını aramalı ulusal sinema. Pastanın yarısını tek başına yiyen birisinin olduğu bu masada, kalan yarıyı bölüşenler güçlerini birleştirmeli kendi aralarında.

Hava Arın
Uzman Diyetisyen

KETOJENİK DİYET

Ketojenik diyet nedir?

Ketojenik diyet, 1950'li yıllara dayanan ve ilk olarak epilepsi hastalığının tedavisi amacıyla ortaya çıkmış bir diyet programıdır. Ketojenik diyetle karbonhidrat oldukça kısıtlanıp yerine yağlar kullanılır ve orta düzeyde protein alımı sağlanır. Günlük karbonhidrat alımı ciddi oranda kısıtlanınca vücutta keton cisimcikleri dediğimiz oluşum başlar. Keton cisimciklerinin enerji ihtiyacı yağlardan karşılandığından vücuttaki yağ yakımı hızlanır. Bu durum, ketojenik diyetin günümüzde zayıflama diyeti amacıyla kullanılmasına yol açan etkidir.

Faydaları nelerdir?

Yapılan bazı çalışmalar, ketojenik diyetin epilepsi, alzheimer, nörolojik diğer hastalıklar, kanser, diyabet gibi durumlarda ve kilo yönetiminde etkisinin olduğunu göstermiştir. Bu tür hastalarda hekim ve diyetisyen kontrolünde uygulanabilir.

Kimler uygulamamalı?

Hamile ve emzirenler, ailede yüksek kolesterol problemi olanlar, elektrolit dengesi bozuk olanlar, çoklu ilaç kullananlar ve tek başına diyet uygulamada zorlananlarda bu diyet önerilmez.

Nasıl uygulanır?

Ketojenik diyetin “standart ketojenik diyet”, “yüksek proteinli ketojenik diyet” gibi çeşitleri vardır. En çok tercih edilen, standart ketojenik diyettir. Bu diyetle günlük alınan toplam kalorisinin %75'i yağ, %20'si protein, %5'i karbonhidratlardan sağlanır. Yüksek proteinli ketojenik diyet ise %60 yağ, %35 protein, %5 karbonhidrat içeriklidir.

Günlük alınan karbonhidrat miktarı 50 gram ile kısıtlanmaktadır. Fazlası keton oluşumunu engeller ve diyet amacına ulaşamaz. Bu nedenle titizlik gerektiren bir uygulamadır.

Hangi besinler tercih edilir?

Et, tavuk, balık, tereyağı, peynir, yağlı tohumlar, sağlıklı yağlar (zeytinyağı, Hindistan cevizi yağı gibi), karbonhidrat içeriği düşük olan sebzeler, baharat grupları tüketilebilir. Patates, bezelye, pirinç, havuç gibi yüksek karbonhidratlı gıdalar yasaktır. Meyve tüketiminde miktar ve tür çok önemlidir. Şeker içeriği düşük meyveler tercih edilmeli ve bir porsiyon meyvenin 15 gram karbonhidrat içerdiği unutulmamalıdır. Meyveler arasında en uygunu, Hindistan cevizi veya avokado gibi karbonhidratı az, yağ oranı yüksek meyvelerdir. Yağ oranı yüksek olan bu diyetle, kullanılan yağ çok önemli. Kalp damar sağlığının bozulmasına sebep olan margarin veya diğer doymuş yağların fazla tüketimi yerine zeytinyağı, fındık yağı, ayçiçeği yağı gibi yağlar karıştırılarak tüketilmelidir.

Dikkat edilmesi gereken noktalar nelerdir?

Ketojenik diyet uygulanmaya başlandığında baş ağrısı, krampolar, yorgunluk hâli oluşabilir. Bu etkinin azaltılması için diyet sürecinde su ve elektrolit dengesini sağlamak önemlidir. Su tüketimi en az 2 litre olmalı, günde 1-2 şişe sade maden suyu tercih edilmelidir. Vücutta sıvı-elektrolit dengesini sağlayan bitki çayları da kullanılabilir.

Ketojenik diyet, yüksek protein alımı anlamına gelmez. Öncelik yağlardadır. Protein alımı dikkatli olmadığında vücutta ketosiz durumu gerçekleşmez ve istenen etki oluşmaz. Bu nedenle protein alımı yapılan egzersiz türüne bağlı olarak kilogram başına 0,8g veya 1,5g şeklinde olmalıdır.

Yan etkileri var mı?

Diyetin sürdürülmesi hâlinde vücutta artan ke-

ton cisimcikleri, ketoasidoz dediğimiz tablonun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bu durumda ağır ağız kokusu, aşırı susama, bulantı-kusma, sık idrara çıkma, vücuttan sıvı kaybı, ilerleyen evrelerde ise bilinç kaybı, böbrek-karaciğer-kemikte ciddi hasarlar gibi yan etkiler oluşabilmektedir. Uygulanma esnasında kişinin, hekim ve diyetisyen takibinde olup düzenli bir şekilde karaciğer, böbrek fonksiyonları izlenmelidir.

Sürdürülebilir bir diyet mi?

Uzun vadede böyle bir diyet önerilmemektedir. Böyle bir diyetle karbonhidratın kısıtlanması, alınan süt-yoğurt grubu, kuru baklagiller, tahıllar ile sebze ve meyvelerin de kısıtlandığı anlamına gelmektedir. Bu kısıtlamayla birlikte vücutta kalsiyum dâhil olmak üzere pek çok vitamin, mineral eksiklikleri ortaya çıkar. Yapılan birçok çalışma, bu diyetin bağırsak mikrobiyotası için de olumsuz sonuçlar doğurduğunu göstermektedir. Ketojenik diyetle günlük 50 gram karbonhidratı somutlaştıracak olursak; bir gün içinde 2 meyve + 1 çay bardağı süt + 1 dilim ekmek tüketiminde toplamda 50 gram karbonhidrat alımı sağlanmaktadır. Bunun dışında hiçbir şekilde karbonhidrat alımının istenmemesi düşünüldüğünde sürdürülebilir bir diyet olmadığı da görülmektedir.

Sonuç olarak ketojenik diyet, bazı durumlarda istenen sonucu veren bir diyet şeklidir. Buna rağmen beraberinde getirdiği ciddi sağlık problemleri nedeniyle uzun vadede uygulanması tavsiye edilmez. Hekim ve diyetisyen kontrolünde kısa süreli uygulanıp olumlu sonuçlar sağlanabilir. Uzun vadede ise kişinin kendi yaşam şekline uygun, tüm besin gruplarının dengeli olarak alındığı bir diyet modeli önerilmektedir.

Süreyya Meriç

BÜYÜK TAARRUZ

Kendi vatanında esaret altına alınmaya çalışılan bir milletin, ülkesini işgalcilerden kurtarmasının adıdır İstiklal Harbi ve Büyük Taarruz, Türk İstiklal harbinin dönüm noktalarından biri olarak geçer tarihe. Büyük Taarruz, hazırlık, gizlilik ve baskın bakımından en önemli savaşlardan biridir. Zaferle birlikte Anadolu toprakları düşman unsurlardan temizlenmiş ardından da yeni bir devletin kalp atışları duyulmaya başlanmıştır. Çok değil sadece iki yıl sonra henüz top sesleri kulaklardan çekilmemişken, savaşa dair hatıralar belleklerde tazeyken Büyük Taarruz'un askerî ve siyasi önemi üzerine 30 Ağustos günü "Büyük Zafer" adıyla coşkuyla kutlanacak, akabinde de millî bayramlarımız arasında kendine müstesna bir yer bulacaktır.

Anadolu çetin bir savaşın mücadelesini vermekte, dört bir yanda işgal ordularıyla halk göğüs göğse çarpışmaktadır. Kuvayımillîye ruhunun yedi düveli sardığı bu ortamda günden güne müjdeli haberler alınmaktadır; Adana'dan, Antep'ten, Maraş'tan, Erzurum'dan düşman askerlerinin peyderpey çekildiği bilgisi gelmektedir. Yeni meclis, düzenli orduya geçiş sürecini hızlandırmış, bölgesel direnişleri tek çatı altında toplamaya gayret etmiştir. TBMM hükümeti Anadolu'daki Yunan ilerleyişine bir set çeken Sakarya Zaferi'nin ardından bir yandan barış diplomasisi yürütmekte diğer yandan ise askerî hazırlıklarını sürdürmektedir.

Takvimler 20 Temmuz 1922 tarihini göstermektedir. Anadolu'nun Batısında mücadele zor şartlar altında devam etmekte-

dir. Gazi Mustafa Kemal, başkomutanlık yetkisiyle Büyük Taarruz öncesi gerekli çalışmalara başlanmasını sağlar. Lojistik hazırlıklar büyük bir gizlilik içinde yürütülür. Taarruzun hareket yeri ve saati sır gibi saklanmaktadır. Taarruzla ilgili gizli bilgilerden, Gazi Mustafa Kemal Paşa ve yanındaki bir iki yakın mesai arkadaşından başka kimse haberdar olmamıştır. Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa ile Millî Savunma Bakanı Kazım Paşa, Büyük Taarruz'un iki kilit ismi olarak üzerlerine düşen vazifeyi ifa ederler.

Sakarya Zaferi'nden sonra Yunan kuvvetleri Afyonkarahisar Dumlupınar mevkiinde mevzilenmişti. Bir başka askerî güç ise Eskişehir'de konumlanmaktaydı. Türk ordusunun planı, bir imha muharebesi gerçekleştirerek Anadolu topraklarını düş-

man unsurlardan tamamıyla temizlemektir.

Ağustos ayının 26'sında bir gece vakti Batı cephesinin karargâhında hareketlilik başlar. Birinci Ordu'nun gözetleme mevki olan Kocatepe'den toplar ateşlenir. Topçu ateşine müteakip piyadeler de ileri harekâta geçmiştir. Yunanlıların yaklaşık bir yıldır hâkimiyet altında tuttukları mevziler art arda Türk birliklerince ele geçirilir. Çok geçmeden Afyon'dan sevinçli haber gelir.

Afyon'un düşman işgalinden kurtulduğu haberi, hem Ankara'da hem de Anadolu'nun diğer illerinde büyük bir coşku ile karşılanmıştır. Filistin'den Kafkaslara kadar geçmişte nice cephede savaş vermiş asker ve devlet adamı Ali Fuat Cebesoy, bu durumu şu sözlerle anlatmıştır: "...Tarifi mümkün olmayan bir sevinç ve tatlı bir heyecan içindeki halk yedisinden yetmişine sokaklara döküldü. Havaya silahlar atıldı. Her adım başında 'Yaşasın Millet! Yaşasın millî ordu! Yaşasın Gazimiz! Sesleri yükseldi...' (Zeki Sarıhan, Kurtuluş Savaşı Günlüğü, Cilt: IV, Ankara 1996, s. 601)

Taarruzun başlamasının ardından üç gün boyunca kıyasıya bir mücadele yaşanmış, yapılan durum değerlendirmelerinde düşmanın takibine karar verilerek Afyon'dan sonra Türk ordusu başarılı ilerleyişine devam etmiştir. Dumlupınar Muharebesi'nde kazanılan zaferle Yunan ordusu dört beş gün zarfında dağılmıştır. Düşman askerlerinin toparlanmasına fırsat verilmenden Anadolu'daki Yunan işgaline son nokta konulmuştur.

Savaşın kazanılmasında hava kuvvetleri önemli bir rol üstlenmiştir. Zira iki ordu karşılaştırıldığında asker sayısı bakımından birbirine denk olmakla birlikte teçhizat noktasında Yunan ordusu üstün konumdaydı. Bilhassa hava ordusu bakımından bu üstünlük, kendilerine büyük avantaj sağlıyordu. Türk birlikleri, bütün imkânlarını seferber ederek Fransızların Adana'yı boşaltırken geride bıraktıkları uçaklardan dört tanesini Akşehir'e nakletmişti. İtalyanlardan satın alınan yirmi adet savaş uçağının da bir kısmı keşif uçağına dönüştürülerek hem Yunan ordusunun hem Türk ordusunun durumu, hareket ve

ilerleyişleri hakkında düzenli olarak bilgi sağlanıyordu.

Türk Ordusu ilk taarruzunu Yunan 1. Ordusu'nun bulunduğu bölgeye yapmayı planlıyordu. Fakat bu aşamada diğer Yunan birliklerinin ve özellikle 2. Ordu'nun hareketleri anbean izlenmeli ve 1. Ordu'ya destek kuvvet sağlamaları önlenmeliydi. Hem I. İnönü savaşında hem de Sakarya Zaferi'nde büyük başarı gösteren Türk pilotları, bu görevi yerine getirmek üzere harekete geçti.

Savaşın ilk dakikalarından itibaren Türk havacıları keşif uçuşlarına başlayarak Yunan birliklerinin mevcut durumlarını Başkomutanlık Karargâhı'na bildirmişlerdi. Akabinde makineli tüfek takviyesi yapılan uçaklar düşman gücünün kırılmasında etkin rol oynamış, Türk pilotları gösterdikleri cesaretle savaşın gidişatını müspet yönde değiştirmeyi başarmışlardı.

Türk pilotları savaş süresince taarruz uçuşlarıyla Yunan uçaklarının Türk ordusunun hava sahasında gezinmesine fırsat vermemiş, böylelikle Yunan ordusunun Türk birliklerinin hareket ve ilerleyişinden haberdar olmalarını engellemişlerdir. Türk komuta merkezine aktardıkları bilgilerle de zaferin kazanılmasında büyük katkı sağlamışlardır.

İsmi ile müsemma bu Büyük Zafer, Türk ve dünya basınında makes bulmuş, dönemin etkin gazetelerinden Hakimiyet-i Milliye, Peyam-ı Sabah, Açıksoz gibi gazeteler Büyük Taarruz süresince okurlarına savaşa dair haberleri anbean ulaştırmışlardır.

Ağustosta Yatani Zemheride Bünelek Tutar

Gülşen Ünüvar
Pedagog

Tesadüf mü sanırsın her davranışı? Sevilen sever, yerilen yerer. İnsan atasından ne görürse onu beller. İyiliğe şahit olduysa, sana da iyilik yapar. Yok, etraf kötülüklerle doluysa şerri meziyet zanneder. Saygı duymayı öğrenen anasına atasına, güzelliği aktarır kendi yavrusuna. Merhamet duymayı biliyorsa kişi, bil ki rast gider her işi. Almayı vermeyi paylaşmayı görmemişse atasından, bir Fatıha okuyanı olur mu sanırsın arkasından. Hep kendini düşünüyor-san hayatta, kim ne öğretmiş bir bakıver ardına. Görmezden geliyorsan bir muhtacın hâlini, vakti zamanında öğretilmemiş vicdan duygusu demek ki. Velhasıl, kişi ne gördüyse onu yorar. **Körden**

görmez, cimriden vermez doğar. Kulağını tıkarsan yaşanan tüm yanlışlara, gün gelir senin de canını yakar duymazdan geldiğin hata. Gel örnek ol çoluk-ğuna çocuğuna. Tıkama, aç kulağını dönen şu dev-rana. Cörmeze göz ol, vermeze el. Hatta kötülüklerin önüne koskoca bir sel. Belki de çölün ortasında güzelliğe dair bir yel! Kör kalma âlemdeki iyilik ve kötülüklerle. Tüm vebali de başkalarına yükleme. Bilmiyorsan, öğren. Görmediysen, sez yeniden. İmkânın var iken çabala! Biliyorsun ki bahaneler kurtuluş değildir insana. Bak doğaya, nasıl da örnek teşkil eder sana! Koyun, kuzu, kurt yan yana. Herkesin özünde mutlaka vardır sağlam bir maya.

Yan gelip yatarsan yaz boyu, yoklukla kıtlığa kalırsın kış sonu. Gününü gün edersen Ağustos böceği misali, zaman gelir bulamazsın bir dilim ekmeği. Vaktin ve takatin varken çalış! Sonraya bırakma işini, zamanla yarış. Alnının teri, elinin emeği ile kazan. Kendi yağınla kavrulursan huzur bulursun inan. Sabah kazanıp akşama tüketme. Kendini eşin dostun sırtına yük etme. Gel sen sözümü atma yabana. Emeğini yük yap, sar sırtına. Bugün olmaz ise yarın mutlaka... İnsan isen, düşünmek zorundasın yarını. Yan gelip yatarsan, çalarsın karıncanın kapısını. Unutma ki çalışıp çabalayan insan, birine bin katar. **Ağustos'ta yatani zemheride bünelek (sinek) tutar.** Güneşli ve sıcak

günler uzun sürmez. Yaz mevsiminin ardından bir yaz daha gelmez. Bunun bir de kışı var. Soğuğu, yağmuru, yaşı var.

Hep güzellikle geçecek değil ya hayat! Kötü gün de olacak elbet, hazırlığını iyi yap. Yol yakinken kulağına küpe et sözümü. Kışın rahata erersin, yazdan toplarsan üzümü. Genç iken düşün yaşlılığını. Tok iken doldur ambarını. Karın doyurur mu hiç avarelik? Emek harcamadan ummak, en büyük divanelik.

Niyet de iyidir bazen, amel de. Ancak işin rast gitmez yine de. Çıkmaza girer elindeki uğraşın. Hâlden anlamaz, ölüyorum desen de kardeşin. Ne yapacağını bilmez hâlde dolaşırsın. Olmadı, eşinle dostunla dalaşırsın. En doğru kararı verebilmektir aslında amacın. Ama ne yapsan da yaşanacak olana engel olamazsın. Vardır bir hayır deyip yap tercihini. Besmeleyle kur her işini...

Kimseyi kırmak istemezsin. O vakit de sen incinirsin. Zordur dengeyi sağlamak. Olmazı olura bağlamak. Kimse üzülmesin yerinmesin derken, dar da kalan sen olursun elden. Arada derede kalmak denir buna. Ne karar verirsen ver, mutlaka bir taraf gücün sana. Bilirim elinde değildir ama ne çare. Mağdur, daima bir muhatap arar kendine. Bir işten hiç ziyansız çıkılabilir sanılır. Ama, **öyle çeksen ökülür, böyle çeksen araba kırılır.**

İşte böyle zamanlarda insan çaresiz kalır... Gel zulüm etme kendine. İş olacağına varır. Kaderine razı ol, seç bir yol! Bilirim ki hiç faydası yok geçsen de serinden. Dilerim ki en az zararla kurtulursun bu cendereden.

Meydanı boş bırakırsan, bir kendini bilmez gelir bilmişlik taslar. Yükünü, bir bilen üzerine yıkar. Meydan onu gerçekten mahir, her işe hâkim beller. Bir dur diyen olmaz ise bu hadsize, her bir şeyi bilirim diye yutturur kendini tüm ahaliye. İşte o zaman **kötü gölde kurbağa, aygırlık eder...** Sen müsaade verir isen, çok gelirler üzerine. İş bilmeyen, patronluk taslar kendi dengine. En yetkini benim der! Kuru ovada kendini göl zanneder. Bakarsın ki ne bilgi var ne görgü. Giyinir kuşanır, salınır etrafta. Ne gülmeyi bilir ne konuşmayı. Ne oturmayı bilir ne kalkmayı. Yoktur edecek bir çift sözü. Sinek gütmekten öteye geçemez iki gözü. Kibirli desen olur, cahil desen de olur. Şatafatlı geçinir amma kendini bataklıkta bulur. Gel sen kulak ver sözüme. Şu güzelim meydanı bırakma cahile.

ÜMMÜ SÜLEYM

Dr. Öğretim Üyesi Emine Demil
Nevşehir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Ümmü Süleym Gumeysâ bint Milhân (Mâlik) b. Hâlid el-Ensâriyye el-Hazreciyye, Enes b. Mâlik'in annesi.

Nesebi, Hazrec kabilesinin bir kolu olan Neccâr oğulları'na dayanmaktaydı. Ümmü Süleym, Cahiliye Dönemi'nde Mâlik b. Nadr ile evlendi. Bu evlilikten Enes b. Mâlik doğdu. Hz. Peygamber'in Medine'ye hicret ettiği günlerde Ümmü Süleym, oğlu Enes'i alıp onun yanına götürdü. Ümmü Süleym, Hanne'nin kızı Meryem'i mabedin hizmetine adanması gibi küçük Enes'i Hz. Peygamber'in hizmetine adanmıştı. Bu sayede bütün ahlaki meziyetlerle bezenebilirdi küçük Enes. Ümmü Süleym, oğlunu Resulullah'ın hizmetine verirken aslında onu Peygamber'in (s.a.s.) terbiyesine emanet etmiş oluyordu. Böylesine zeki bir çocuğun kendi yanında gönüllü olarak hizmet etmeyi istemesi, Hz. Peygamber'i o kadar memnun etmişti ki Efendimiz, Enes'i en zor şartlarda bile yanından ayırmamıştı.

Ebû Talha el-Ensârî, dul kalan Ümmü Süleym'e evlenme teklif etti. Ümmü Süleym bu teklifi kabul etti. Bu evlilikten Ebû Umeyr ve Abdullah adlarındaki çocukları doğdu. Hurmanın bereketli bir gıda olduğunu belirten Resulüllah (Tirmizî, Zekât, 26), küçük yardımcısı Enes'in yeni doğan kardeşini de "tahnîk" denilen bir gelenekle karşıladı (Buhârî, Libâs, 22). Annesi Ümmü Süleym'in bebeği henüz emzirmeden önce kendisine verip Peygamberimize gönderdiğini anlatan Enes, sözlerine şöyle devam etmektedir: "Resulüllah'ı (s.a.s.) bulduğumda zekâtlık hayvanları damgalamakla meşguldü. Beni görünce, 'Galiba Ümmü Süleym doğum yaptı.' dedi ve hemen elindeki damga aletini bıraktı. Ben de bebeği onun kucağına koydum. Medine'nin acve hurmasından bir tane isteyen Allah Resulü, hurmayı bebeğin ağzına tuttu. Hurmanın tadını alan bebek onu yalamaya başladı. Bunun üzerine, 'Ensar'ın hurmayı nasıl sevdiğine bir bakın!' buyuran Allah Resulü, yavrunun yüzünü okşadı ve ona Abdullah ismini verdi." (Buhârî, Edeb, 109).

Hiz. Peygamber sadece Enes'in mescide ya da hâne-i saadete gelerek gününü paylaşmasıyla yetinmez, kendisi de başta annesi Ümmü Süleym olmak üzere Enes'in akrabalarını ziyaret etmekten hoşlanırdı. Orada yemek yer, öğle uykusuna yatar ve ev halkına cemaatle namaz kıldırırdı (Buhârî, Salât, 20). Hiz. Peygamber, Ümmü Süleym'den başka bir hanımın (kendi eşleri dışında) evine tek başına girmezdi. Zira Ümmü Süleym, Hiz. Peygamber'in süt teyzesi oluyordu (Nevevî, Şerh al'e'l-müslim, XVI. 10). Allah Resulü'ne onu ziyaretinin sebebi sorulunca: "Ben ona karşı şefkat besliyorum. Zira kardeşi (Harâm b. Milhân, Bi'r-i Maûne'de) benim (askerlerim)le birlikte cihat etti." buyurdu (Buhârî, Cihâd, 38).

Bir gün Ebû Talha'nın Enes'i Hiz. Peygamber'e göndererek onu yemeğe davet ettiği, fakat Resulüllah'ın Ehl-i Suffe'den yetmiş ya da seksen sahabeyi de yanına alıp Ebû Talha'nın evine gittiği, evde birkaç kişiye yetecek kadar yemek bulunduğundan Ebû Talha'nın telaşlandığı, Ümmü Süleym'in Resulüllah varken telaşlanmaya gerek olmadığını söylediği ve Resulüllah'ın yemeğin bereketlenmesi için dua edip sahabileri onar kişilik gruplar hâlinde sofraya oturtunca hepsinin karnının doyduğu rivayet edilmiştir (Buhârî, Menâkıb, 25).

Resulüllah, bir yönetici olarak bütün Müslümanlarla dinî ve siyasi bağlılık sözleşmesi yapıyor-

du. Resulüllah, bir yönetici olarak bütün Müslümanlarla dinî ve siyasi bağlılık sözleşmesi yapıyordu. Bu biatlerde hanımlardan da söz alınıyordu. Mümteherine suresinin on ikinci ayetinde sıralanan hususlarda hem muhacir hanımlardan (Buhârî, Talâk, 20), hem de Medineli hanımlardan biat almıştı (Nesâî, Biat, 18). O gün Resulüllah'a biat edenler arasında Ümmü Süleym de vardı (Buhârî, Cenâiz, 45).

du. Bu biatlerde hanımlardan da söz alınıyordu. Mümteherine suresinin on ikinci ayetinde sıralanan hususlarda hem muhacir hanımlardan (Buhârî, Talâk, 20), hem de Medineli hanımlardan biat almıştı (Nesâî, Biat, 18). O gün Resulüllah'a biat edenler arasında Ümmü Süleym de vardı (Buhârî, Cenâiz, 45).

Resulüllah döneminde Ümmü Süleym'in de aralarında bulunduğu kadınlar, toplum hayatının en meşakkatli, en zor ve en tehlikeli alan olan savaşlarda dahi yer alıyorlardı. Uhud Savaşı'nda Müslümanların bozguna uğradıkları dehşet anlarına dair o zamanlar henüz bir çocuk olan Enes'in zihninde daha sonraları izleri silinmeyecek bir tablo kalmıştı. Annesinin cesaretini unutamıyordu Enes. Annesi Ümmü Süleym, Hiz. Âişe ile birlikte eteklerini toplamış, omuzlarında su kırbalarıyla savaş meydanında bir oraya bir buraya koşturup duruyorlardı. Kırbalarda taşıdıkları suyu yaralı askerlere içiriyor, kırbalar boşaldıkça yeniden doldurup askerlerin arasına karıştırıyorlardı (Buhârî, Cihâd, 65).

Ümmü Süleym'in, diğer hanımların sormaya cesaret edemediği bazı konuları da Allah Resulü'ne sorup öğrendiği rivayet edilir (Buhârî, İlim, 50).

Hiz. Peygamber, pek çok vesileyle Ümmü Süleym için dua etmiştir. Ümmü Süleym'in hangi tarihte vefat ettiği bilinmemekle beraber Hiz. Osman'ın hilafet yıllarında hayata gözlerini yumduğu anlaşılmaktadır.

ATOM BOMBASI

Kağan Yaman

6 Ağustos 1945 Pazartesi, saat 08.16, irtifa 600 metre. ABD ordusuna ait Enola Gay isimli bombardıman uçağının attığı Little Boy isimli atom bombası patladı. Yaklaşık 70 bin kişi patlamayı takip eden birkaç saniye içinde, yaklaşık 140 bin kişi de yayılan radyasyonun etkisiyle ilerleyen günlerde yaşamını yitirdi. Little Boy, saldırı amacıyla kullanılan ilk atom bombası olarak dünya tarihine geçti.

Little Boy, kontrolsüz çekirdek tepkimesi ile patlamanın yaşandığı bir bomba modeli aslında. Yüksek saflıkta uranyum kullanılan bu atom bombasında zincirleme reaksiyon çok hızlı gelişir ve çok ama çok büyük bir enerji açığa çıkar. Ortaya çıkan bu enerjinin yıkım gücü de hâliyle devasa boyuttadır.

Bombanın çalışma prensibi ise kısaca şöyle: Çekirdekte yer alan yüksek elektron içeren radyoaktif maddeye, örneğin uranyum, serbest elektronlar gönderilir. Bu elektronlar çekirdekteki radyoaktif madde ile tepkimeye girer ve yüksek oranda ısı, ışık ve radyasyon ortaya çıkar. Bu noktadan sonra geri dönüş ise artık bir hayalden ibarettir.

- Patlama anında bir şok dalgası meydana gelir. Şok dalgasının yayılımı sestten daha hızlıdır. Atom bombasının havada patlatılması ise bu dalganın yıkım gücünü misliyle arttırır.
- Patlamanın meydana getirdiği bir diğer ölümcül unsur ise “Mantar Bulutu”dur. Bu devasa bulut, 10 bin metreden daha yüksek olabilir ve içerdiği radyoaktif maddeler atmosfere dağılarak çok daha geniş bir çevreyi etkiler.

KEŞF

SIMBAKUBWA

Bilim insanları, geçtiğimiz aylarda önemli bir keşfe imza attı. Kenya'da gezegenimiz üzerinde yaşamış en büyük yırtıcı memeli hayvanlardan birinin fosiline ulaşıldı. Yaklaşık olarak 23 milyon yıl önce Avrupa, Asya ve Afrika'nın bazı bölgelerinde yaşadığı düşünülen bu dev yırtıcıya Afrika'nın en büyük aslanı anlamına gelen "Simbakubwa Kutokaafrika" adı verildi. Dört metreye varan yüksekliğe ve yaklaşık bir buçuk metre omuz genişliğine sahip olan Simbakubwa'nın en dikkat çekici özelliği ise filler ve su aygırlarını kendine av olarak seçmesi.

AKLIYAT

Kısa Kısa

- Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayi Başkanlığı tarafından başlatılan Gökbey Projesi kapsamında yerli imkânlarla geliştirilip üretilen "Gökbey Genel Maksat Helikopteri", sertifikasyon uçuşunu başarıyla tamamladı.
- NASA tarafından uzaya gönderilen TESS uydusu, Dünya'dan 35 ışık yılı uzaklıkta L98-59B isimli bir gezegen keşfetti. L98-58B, şimdiye kadarki gözlemlenen en küçük gezegen olarak kayıtlara geçti.
- Kayseri'nin Kocasinan ilçesinde yapılan kazılarda fil, zürafa, at ve gergedanlara ait olduğu düşünülen fosiller bulundu. Uzmanlar, fosillerin 7,5 milyon yıllık olduğunu belirledi.

DİK-
KAT

ÖNCE BİZ

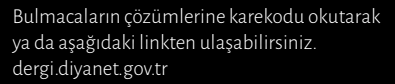
Çağın en büyük getirilerinin başında şüphesiz teknoloji geliyor. Bu yenilik, yanında kendine ait bir dil de getiriyor. Ve hepimizin malumu, bu dili en iyi yeni nesil kullanıyor. Uzmanlar, dijital dili çocuklardan önce biz ebeveynlerin öğrenmesi gerektiğini söylüyor. Yaşa ve yaşanan çağa bağlı olarak çocuk ile aile arasında meydana gelebilecek uçurumun derinleşmemesi için teknolojiyi etkili kullanabilen ailelerin önemini vurguluyor.

BULMACA

Hazırlayan: Ali Osmanoglu

lyd-i adhâ		Ozan		Gebe Minarelerden okunan çağırıcı dua		Şüphe		Yüksek Bir sure adı	
Buton			Satrançta en önemli taş	Belirti İplik					Kayış
Acıma, esirgeme					Önder	Kuru meyve Vaaz eden			
Ağabey			Pirinç ya da bulgur yemeği				Safiha, tabela		
			Bir sure adı						
Mola				Lityum simgesi		Tayin			
Arka karşıtı				Beygir		Sakağı			
		Anonim					Alt karşıtı		
		Mağara							
Tanırma				İstiaze				Cömert, eli açık	
Paletli savaş taşı				Depo					
			Mesafe			Hayat arkadaşı		İstemsiz hareket	
			Nezafet					Gelecek	
Facia, ağlatı		Lahza	Plaka kodumuz		Ticaret malı				Bir sure adı
			Tepkili uçak						
						Elçilik uzmanı	Alay, maiyet		Rütbece küçük
Kansızlık					Seyelan		Bir bağlaç		Çinko simgesi
Merhem									Avuç içi
		Dramatik gösteri						Olanacağı olmayan	
		Dizi							
Sahip, iye			Feraset			İkiyüzlülük			
			Tren yolu			Uzak			
Mal taksimi	İrlanda plaka kodu			Aydınlatmak					
	İlave			Güney Afrika plaka kodu					
					Gaye, amaç				Anlatım, söyleyiş
Tekerlekli kayma aleti						Andaç			
					Kur'an-ı Kerim'in altıncı suresi		Tanrısal		Bir kimyevi madde
									İlave
						"Olunca" anlamında bir bağlaç			
						Sıvıların akarken çıkardığı ses			
						Yetersiz			Hayâ, utanma
						Beddua			
								Yer, toprak	
					Ay				
					1 Muharrem				

Dünyayı Bayram Yeri Etmek

Ayşe Ünüvar

Uyandım. Başucumda vişneçürüğü rügan iskarpinler. Bayramlık alışverişinde paramız yetişmemiş, pembe elbisemin altına ayakkabı alamamıştık. Çarşıdan eve kadar ağladığımdan gözlerim şişmişti. Belki bayramda gülersin, demişti babaannem. Sahi, bayram nesinden belli olur.

Erkenden bayram namazı kılınır. Küsler barışır, ayrılar kavuşur, borçlular helalleşir, büyüklerin eli, küçüklerin yüzü gözü öpülür. Uzun uzun hazırlıkları yapılmış envaiçeşit yemeklerde buluşur hısımlar akraba. Hâlleşilir, dertleşilir. Ortılığı kolonya kokusu, şeker kabuğu şıkırtısı doldurur. Hep birlikte bayram etmek! Konu komşu, fakir fukara, büyük küçük ayırmadan sevmek sevindirmek. Kapı çalmak, kapının çalınmasını dört gözle beklemek. Uzaklardan gelecekler mi bu bayram diye ümit etmek... İşte herkes ümit eder bayramda. Kimi küstüğüyle barışmayı, kimi borcunu ödemeyi, kimi yıllardır görmediği evladına özlemle sarılmayı, kimi şehidinin mezarına varmayı, kimi bayramın neşesiyle neşelenmeyi ümit eder. Öyle bir neşesi vardır ki bayramın, hepimizi içine katar. Bu, bayramın bereketidir işte. Hak ayrı bir bereket nazil etmiştir bayramlara. Sihirli bir el dokunur kalplere, gönüllere şen olsunlar, ayrılıklar kalsın ortadan diye... Peki çocuklar? En çok çocuklara gelir bayram ve en çok çocuklar mutlu edilmelidir bayramlarda. En güzel âdetimiz çocukları sevindirmektir. El öptürmek bahanesi ile ceplerine harçlıklar, şekerler, mendiller, çok küçüklerse oyuncaklar sıkıştırılır. Ya da bayram öncesi fakir fukara mesut bir bayram geçirsin diye yemekler pay edilir, çoluk çocuklarına bayramlık alınır. İstenilir ki herkes mutlu olsun. Savaşın, acının, ayrılığın çocukları her bayram hatırlanmalıdır nitekim. Eğer bayramsa bayramın hediyeye edildiği kimseler de unutulmamalıdır. Sadece ayakkabıyla gelmez bayram ama her çocuk yeni ve bayramlık ayakkabısı olsun ister...

Uyandım! Başucumda, elbisemin hemen yanında vişneçürüğü rügan iskarpinler. Rüya sandım. Dokundum. Öylece elimdeler. Bayramdı işte. Hemen giyindim. Babaannemin elini öpmeye koştum ilk. Ortalıkta bir telaş. Herkes pür neşe. Sıcacık bir rüya, sıcak bir zaman. Uzanıp elini öperken kulağına yavaşça eğilip, bayram geldi babaanne, dedim.

Bayramlar, dünyayı bayram yeri etmemiz adına bize yazıldı belki de kim bilir?

“Rabbimiz! Bizim günahlarımızı ve işimizdeki taşkınlıklarımızı bağışla ve (yolunda)
ayaklarımızı sağlam tut. Kâfir topluma karşı bize yardım et.” (Âl-i İmrân, 3/147)

ISSN: 2147-1452

Fiyat: 5 ₺